

Hechos

Apustulkuna Rurashankuna

Lucasmi Bibliapi ishkey librukunata iskribiran. Punta kaq librumi karan San Lucas. Chay uk libru iskribishanqami karan Hechos. San Lucas librupimi iskribiran Jesucristo rurashankunata, rimashankunata ima intrakanallapapaq. Hechos librupimi iskribiran Jesucristo syiluman tikrakashana katin, apustulninkuna Santu Ispiritupa pudirninwan rimashankunata, rurashankunata ima intrakanallapapaq.

Chaymi kay libruta liyir intrakanchik apustulkunata imanun Santu Ispiritu yanapatin, Jesucristupa shumaq rimayninta maylawpapis yaêhachikushanllapapaq.

Teofilupaqmi Lucasqa kay libruta iskribiran, Jesucristupa apustulninkuna rimashanta, rurashanta ima. Piru manami Teofilupaqchu iskribiran, ashwanmi tukuy runakuna intrakananllapapaq.

Lucasmi Teofiluman iskribiran

1 ¹Tayta Teófilo, punta iskribishushay libruypimi nishuray Jesús imata rurashanpaq, yaêhachikushanpaq ima, qallarishan diyamanta-pacha, ²syiluman rishankaman. Manaraq syiluman riyarqami, Santu Ispiritunlawan yaêhachiran, tukuy akrashan apustulninkunataqa, imatami ruranga-llapa nirmapis.

Jesumi syiluman riran

³Chaymantaqami, wanusha karmapis kawsamurqa rikariran apustulninkunapa naypanman. Chaqa, chaynumi paykunataqa intrachiran “Chiqapta kawsayan” nir. Chaymi, kwarinta diyakunata pullanllapa kar, yaêhachiyaran Taytanchik Dyuspa mantakuyninpaq. ⁴Apustulninkunawan pulla karllaraqmi, Jesusqa allita willaran, kaynu nir:

—Amaraqmi maytapis rinkillapachu Jerusalén pwiblumantaqa. Ashwan yarayllapa Taytay tukuy chay arnishushanllapata kumplishunanllapakaman. Manachu nishurayllapa Santu Ispiritunwan shutichishuyanqallapa nir.

⁵Chiqaptamiri Shutichikuq Juanqa yakulawan shutichikuran. Nataq allaqkamanqa Santu Ispirituwanna shutikunkillapa.

⁶Chaynu nitin Jesuswan pulla kaqkunaqa kaynu nir, tapuranllapa:

—Taytituy, ¿qamchu, chay romano runakuna mantamananllapamantaqa washar, kay Israel pwiblumanta kaqkunataqa kananlla mantamanayki-llapapaq kanki? nir.

⁷Chaymi Jesusqa niran:

—Manami qamkunaqa yaêhanayki-llapapaq allinchi, maydiyami, ima urasmi Tayta Dyus imata rurayanqa nirmapis. Chaytaqami payla yaêhan,

tukuypa amun kar, maydiyami, ima urasmi imata rurayanqa nirmapis.

⁸Chaynu katinmapis, Taytanchik Dyuspa Santu Ispiritunmi qamkunaman shamutin, paypa pudirninwanna kankillapa. Chaymantanami rinkillapa nuqapaq yaĉhachikuq kay Jerusalén pwiblupi, tukuy Judeapa pwiblunkunapi, Samariapa pwiblunkunapi, chaynulla tukuy pacha intiruta ima.

⁹Chaynu nirmi, tukuy chaypi kaqkuna rikayatin, Jesusqa apakaq qallariran syiluman. Chaymantaqa unaqpina katin, puktay rikarimur limpu pampatin, mana rikaranllapanachu. ¹⁰Chaymanta chay runakuna, syiluman iqaqta rikakuyatinllapaqa, ishkay runakuna yuraq mudanayjun rikariran paykunamanqa.

¹¹Chaymi niranllapa:

—Galilea pwiblumanta runakuna, ğimapaqtaq qamkunaqa chapakuyankillapa syilumanqa? Jesús, qamkunawan karan chayqami rishana syiluman. Chaymantaqami imanutaq qamkuna rikayatkillapa riran, chaynulla qashan shamunqa maydiyaqa.

Matiasta akraranllapa Judaspa lugarnin apustul kananpaq

¹²Olivos shutiq sirkamanta-pachami apustulkunaqa tikrakanllapa Jerusalén pwiblukaman, shipcha kashanrayku. Chaqa samana diyapiqami chaynulata purinanllapapaq karan.

¹³Chaynu Jerusalemman ĉharllapaqa, chay samashanllapa wasipa mas unaq altuman iqaranllapa. Paykunaqami kaykuna karanllapa: Pedro, Juan, Santiago, Andrés, Felipe, Tomás, Bartolomé, Mateo, Alfeupa wamran Santiago, Simón (paymi Celote shutiran-

pis), chaynulla Santiagupa uknin Judas^a ima. ¹⁴Paykunaqami tukuyninllapa waran waran Jesuspa ukninkunawan, maman Mariawan, wakin warmikunawan ima tantakaqlapa Dyusman pulla mañakunanllapapaq.

¹⁵Chay diyakunapimi syintu binti (120) yupay kriyiqkunaqa tantakaranllapa. Chaymi Pedruqa ĉhaypinllapapi shar, kaynu nir rimaq ĉhurakaran:

¹⁶⁻¹⁷“Uknuykuna, Davidmi Santu Ispiritu yanapatin iskribiran Judaspaq. Chaymi tukuy iskribishanqa kumplikaranna. Chaqa Judasqami nuqanchikkunapa ukninchikllapa kar, imata rurashallapapis ruraq. Piru chaynu karmapis Jesuspa kuntrankunata apatin, ayparanllapa. ¹⁸Chaynu Jesusta kuntrankunaman qukur mana allinta rurashanpaqqami pagraranllapa. Chaymi chay qillaywanqa rir uk pachata rantiran.^b Chaymantami umap ratar paĉhyatin, limpu chunchulinmapis qutukamutin wanuran. ¹⁹Chayta Jerusalén pwiblupi taqkuna yaĉharmi, chay pachataqa ‘Acéldama’ shutichiranllapa. Rimayninllapapi-shuyapaqa munan niyta ‘Yawar Pacha’ nir. ²⁰Chaqa Judaspaq David, Salmos librupi iskribishanqami chiqapta kumplikaran. Chaqa niqmi:

‘Wasiinqami chunllaq lugarpaq tikrakanqa.

Chaymi manana mayqanpis chaypiqa tanqanachu’ nir.

Chaynullami niqpis:

‘Uknami paypa lugarninqa kanqa’ nir.

²¹“Chayraykumi, allin kanqa tukuy kriyiqkunamanta, uk runata akrasha yanapamanallapapaq. Chaqa kay

a 1.13 Kaynupismi intrakayta puytinchik: Santiagupa wamran Judas nir.

b 1.18 Chaynullami intrakaytapis puytinchik: Pachataqa Judaspaq shutinpi rantiranllapa nir. Masta intrakanarqa rikashunllapa San Mateo 27.3-10.

nuqanchikkunapimi kanllapa Amitunchik Jesucristo nuqanchikkunawan katin, maydiyapisi pullanchikllapa kasha kaqkunaqa. ²²Paykunaqami Shutichikuq Juan, Jesusta shutichishanmanta-pacha, syiluman rinankaman, pullanchikllapa kasha. Chaymi paykunamanta uknin allin kanqa, pullanchikllapana kar intrachikunanpaq, Jesusqami wanushanmantaqa kawsamuran nir ima”.

²³Chaynu nirqami ishikay runakunata akraranllapa: Ukninqami shutiq José. Paytami niqllapapis: Barsabás, Justo ima nir. Nataq, uk-shuyupaqa Matías karan. ²⁴Chaymantami Dyusman kaynu nir mañakuranllapa:

“Taytituy, qammi tukuypa yarpuyinta yaçhanki. Chaymi rikachimayllapa, kay ishikaykunamantaqa mayqannintataq akrashayki. ²⁵Chaynuqami payna chay Judas uchanrayku chinqaran chaypa lugaminqa apustul kananpaqqa. Chaqa Judasqami rishana maymançhi rinanpaq karan chaymanqa” nir.

²⁶Chaynu nir mañakutinllapami swirtikunaqa Matiaspaq ishikiran. Chaymi chaymanta-pachaqa chay unsi apustulkuna, Matiaswan tantakarqa dusina qashan karanllapa.

Dyuspa Santu Ispiritunmi shamuranna

2¹Chaymanta Pentecostés fyista çhamutinqa, Jesucristupi tukuy kriyiqkunaqa uk wasilaman tantakasha karanllapa. ²Chaynu chaypi katinllapami, illaqmanta jwirti wayra yupay kusata waqar syilumanta shamur, yaçhapachiran chay wasi kashanllapamatapis. ³Chaymi, paykunamanqa rikariran ninapa llipayaynin yupay tukuyninpa ananman.

⁴Chaymantami, tukuy chaypi kaqkunaqa Dyuspa Santu Ispiritunwanna kidaranllapa. Chaymi Santu Ispiritu rimachishannulla uk rimaykunatana rimar parlaranllapa.

⁵Chay diyakunapimi Jerusalén pwiblumanqa, Dyuspi kusa achka kriyiq Israel runakuna çhamusha chaypina tayaranllapa. Paykunaqami tukuy may nasyunkunamanta shamusha karanllapa.

⁶Chaymi, chay wayra yupay waqaqta uyaparllapaqa, tukuy runakuna qimikaranllapa chay wasimanqa. Chaynumi paykunapa rimananllapapi rimaqta uyaparanllapa, chay wasipi tantakashakunataqa. ⁷Chaymi mana allitachu yarpur, paykunapura kaynu ninakuqllapa:

“¿Manachu kay rimaqkunaqa tukuynin, Galilea pwiblulamanta? ⁸¿Imanutaq nuqanchikkunapa rimayninchikllapapi rimayanllapaqa? ⁹Kaypiqami kanchikllapa achka nasyunkunamanta: Partia pwiblumanta, Mediamanta, Elammanta, Mesopotamia pwiblumanta ima. Wakinqa Judea pwiblumanta, Capadociamanta, Pontumanta, chaynulla prubinsya Asiamanta ima. ¹⁰Kanchikllapapismi Frigia pwiblumanta, Panfiliamanta, Egiptumanta, chay Cirene pwiblupa qichqan Africapa pwiblunkunamanta ima. Chaynulla wakinkuna-shuyupaqa shamushanchikllapa Roma pwiblumanta. Ukkunaqa chiqap Israel runakuna kanchikllapa. Nataq wakin-shuyupaqa, Israel runakunapa kustumrikunata ruraqkunana kanchikllapa. ¹¹Kanchikllapapismi Cretapa pwiblunkunamanta, Arabiamanta ima. Chaynu tukuy riqchaq pwiblunkunamanta karmapismi, kusa allita intrakanchikllapa rimayninchik-kunapi Dyusninchikpaq, tukuy shumaq rurashanpaq ima yaçhachimashallapamapis nir”.

¹²Tukuy paykunami kusata dispantakarllapa, mana allita yarpuranllapachu. Chaymi kaynu ninakuqllapa:

“¿Imatataq munan niyta, tukuy kayqa?” nir.

¹³Nataq wakinkuna-shuyupaqami burlakar, niqllapa:

“Wak runakunaqami maçhasha” nir.

**Pedrumi achka runakunata
yaĉhachiran**

¹⁴Chaymantami Pedruqa shariran, wakin unsi apustul masinkunawan pulla. Chaymi payqa jwirtita rimaq qallariran, kaynu nir:

“Israel runa masiykuna, tukuy kay Jerusalén pwiblupi taqkuna, kayta qamkunaqa uyakuyllapa nuqa willashu-yanillapa chayta. ¹⁵Qamkunaqa maĉhasha nimankillapa. Manami chay nishaykillapanuchu. Chayraqmi allaqlaraq, imanuna maĉhashaqa kashaqllapa. ¹⁶Ashwan kayqami chaynu pasayan, Dyuspa unay rimaqnin Joel nisha karan chaynulla. Chaqa Joelmi kaynu niran:

¹⁷ ‘Dyusninchikmi nin: Maydiya pacha tukukananpaq katinnaqami tukuy runakunaman kaĉhashaq Santu Ispirituyta.

Chaymi runakunapa wamrankuna, ullqupis, warmipis rimanqallapa nuqa munashayta.

Musu wamrakunami riqchaq imakunata rikapakunqallapa. Nataq rukukuna-shuyupaqa musqupanqallapa.

¹⁸ Chaynulla chay diyakunapimi munashay akrashaykunamanpis kaĉhashaq Santu Ispirituytaqa, paykunapis rimananllapapaq nuqa munashayta.

¹⁹ Unaq syilupimi mana rikashanllapakunata rikachishaq, rikar dispantakananllapapaq.

Nataq kay pachapi-shuyupaqa yawarta, ninata, quntayta ima rikachishaq, runakuna rikar dispantakananllapapaq.

²⁰ Chayna, Amitunchik shamunanpaq diya ĉhamuyatinnaqa, rupayqa yanalla tutaparaqpaq tikrakanqa.

Nataq killa-shuyupaqa yawarpaq yupay tikrakanqa.

²¹ Piru mayqanpis Amitunchikpi kriyir shutinpi mañakuqqami washakanqa’ nir”.

²²Chaymi Pedruqa niranpis:

“Uyakuyllapa, Israel runakuna, kaynu nishutiylapa: Nazaretmanta Jesustami, Dyus yanapatin naypaykillapapi mana ruraypaq shumaq imakunata, milagrakunata, kusa dispantakaypaqkunata ima ruraran. Chaynuqami ruraran qamkuna rikar allita yaĉhanaykillapapaq, Jesusqami chiqapta Dyusmanta shamusha karan nir. ²³Piru ukkuna qushutinllapami ashwan chay mana allin runakunawan kruspi klabar wanuchiraykillapa, imanutaq Dyus unaylla chaynu kananpaqqa nishallana karan chaynulla. ²⁴Chaynu wanuchitkillapismi, Tayta Dyusqa wanushanmanta kawsachimuran. Manari دچارanchu ismunanpaqqa. ²⁵Chaqa Davidmi unaylla iskribiran, Jesús kaynu nishanta:

‘Nuqami maydiyapis Dyusniytaqa naypaypi rikani.

Chaynu pay allilaw qichqaypi katinqami, mana mayqantapis manchayta puytinichu.

²⁶ Chayraykumi tukuy shunquywan kusata aligriyar takini.

Chaymi ashwan Dyusniylapi kunfyakarna kawsashaq.

²⁷ Chaymi Taytay, wanur pampakatiy-mapis mana dijankichu almay chaypi kidananpaqqa.

Chaynulla kusa munashayki Wamraykipa kwirpun ismunanpaqpis mana dijankichu.

²⁸ Chaqa qammi intrachimarayki, munashaykita ruray tukuy tyimpupaqna kawsanaypaq. Chaymi naypaykipiqa, kusata aligriyanimapis’ nir”.

²⁹Chaynu nimaqami Pedruqa niranpis:

“Ukniykuna, chiqaptami nishayki-llapa: Unay rukunchikllapa Davidmi wanutin, pamparanllapa. Chaymi chay pampakashantaqa kanankaman rikanchikllapa. ³⁰Chaqa Davidmi Dyuspa rimaqnin kashanrayku Dyusqa jurar arnisha katin, yaçhayanllana, paypa ayllumantashi uk mantakuq kayanqa nir. ³¹Chaynu katinmi Davidqa, Jesús kawsamunanpaq kashanta rikasha yupayna kaynu niran: Dyus Akrashan Cristun wanur pampakatingashi, almanqa mana chaypiqa kidayanqachu, chaynulla kwirpunmapis manashi ismuyanqachu nir. ³²Chaqa chay nishanullami Dyusqa, Jesustaqa kawsachimuran. Chaymi tukuy chaykunapaqqa nuqanchikkuna allita yaçhanchikllapa. ³³Chaymantami Dyusqa, Jesucristuta syiluman apar, allilaw qichqanpina tachiran. Chaynullami Taytanqa quran Santu Ispiritunta. Chaymi paypis chay arnimashanchikllapa Santu Ispiritutaqa nuqanchikkunamanpis kaçhamuran. Tukuy chaytami qamkunaqa rikashaykillapa, uyapashaykillapa ima. ³⁴Mabir, çimapaqtaq Davidqa syilumanqa mana riran? Chaqa payllamiri kaynu niran:

“Tayta Dyusmi, Amituytaqa kaynu niran:

Tay allilaw qichqaypi,

³⁵ maydiya chay çhiqnishuqkunata çhakikipa çhakinman çhuranaykaman nir’.

³⁶“Israel pwiblumanta runakuna allita uyakur intrakayllapa, Jesusta kruspi klabar wanuchishaykillapatami, Dyusqa kananqa nisha, tukuyqa Washakuqnin Amitunchikllapana kananpaq” nir.

³⁷Chaynu Pedro nitinmi, chaypi tantakasha kaqkuna uyaparqa, tukuy

shunqunwan kusalata llakiranllapa. Chaymi Pedruta, chaynulla wakin apustulkunamatapis kaynu nir tapuranllapa:

—¡Ukniykuna! Çimatataq rurashaqllapa? nir.

³⁸Pedruqa niran:

—Tukuy mana allinta rurashayki-llapata dijar, Dyusman tikrarak, uknikillapa uknikillapa Jesucristupa shutinpina shutikuyllapa. Ç Chaynuqami Dyusqa uchaykillapamanta pirdunar, Santu Ispiritunta qushunqallapa.

³⁹Tukuy kay nishushayllapaqami qamkunapaq, wamraykillapapaq, chaynulla tukuy uklawmanta kaqkunata Amitunchik Tayta Dyus akranashan-kunapaq imami kanqa nir.

⁴⁰Chaynu nir imami, Pedruqa allita willar, kaynu niranpis:

—¡Wakaq tukuyllapa chay mana allin tukuy runakunamanta! nir.

⁴¹Pedro chaynu nitinmi, intrakar kriyiqkunaqa chay diyalla shutikuran-llapa. Chaymi kriyiqkunaqa tris mil (3,000) yupayna karanllapa.

Kaynumi kawsaqllapa puntata kriyiqkunaqa

⁴²Paykunaqami apustulkuna yaçhachikutinga kusa allita kriyishanllaparayku yanapanakur ima kawsaqllapa. Chaynulla Dyusman mañakuqllapa; Santa Mikunata mikuqllapa ima.

⁴³Tukuy kriyiqkunaqami kusalata dispantakaqllapa, Dyus yanapatin apustulkuna achka milagrukunata, mana ruraypaq shumaq imakunata ruratinllapa rikarqa. ⁴⁴Chaynumi kriyiqkunaqa tantala kusa shumaqta kawsaqllapa, iman kaqkunawan ukninllapa ukninllapa yanapanakur ima.

---

c 2.38 Amitunchik Jesuspa shutinpina shutikuyllapa nirqami intrachimanchik, paymi uchanchikmanta washamanchik nir kriyir shutikunchik nir.

⁴⁵Chaymi imanllapata rantikurmapis chay qillaywan imanu paykunamanta ministishanllapanulla yanapanakuqmapis. ⁴⁶Chaynulla waran waranmi Dyusta adurananllapa wasipi tantakar, Dyusta alabaqllapa. Nataq wasinllapapi-shuypaqa tantakaqllapa Santa Mikunata mikunanllapapaq. Chaynumi tukuy shunqunllapawan kusata aligriyar ima tantala mikuqllapamapis. ⁴⁷Dyusta tantala alabatinllapa rikarmi, tukuyula kusa shumaqta yarpuqllapa. Chaymi Dyus yanapatin kriyir washakaqkunaqa waran waran masna achkayayaranllapa.

Uk kujumi alliyaran

3 ¹Uk diyami, alas tris di la tardina, Pedruwan Juanqa Dyusta adurananllapa wasiman riran. Chay urasmi tantakar Dyusman mañakuqllapa. ²Piru Dyusta adurananllapa wasipiqami, nasishanmanta-pacha uk kuju runitu karan. Paytami waran waran apar dijaqllapa chay wasipa punkun “Shumaq Punku” shutiqqi. Chayna chay wasiman tukuy yaykuqkunata limusnata mañakunanpaq. ³Chaymanta chay kujuqa, Pedruwan Juanta Dyusta adurananllapa wasiman yaykuqta rikarqa, limusnata mañakuran.

⁴Chaymi Pedruwan Juanqa kusata chaparan. Chaynu chaparllapami, Pedruqa kaynu niran chay kujitutaqa: —Allita chapamayllapa nir.

⁵Chaymi chay runituqa kusata chaparan, imalataqa qumayanqallapa nir yarpur. ⁶Ashwanmi, Pedruqa niran: —Manami qillayniyjun, uruyjunpis-chu kani. Piru kaytami qushuyta puytini, Nazaretmanta Jesucristupa shutinpi nishuni: Sharir puriy nir.

⁷Chaynu nirqami Pedruqa allilaw makinmanta chutar sharichitin, chay

kujupa çhakinkuna, muqunkunamapis jwirtina tikrakaran. ⁸Chaymi, chay kujuqa das piryar sharir puriqna qallariran. Chaymantaqa paykunawan pullana, Dyusta adurananllapa wasiman yaykuran, piryar piryar Dyusta alabaqnuna.

⁹Chaymi tukuy chaypi kaqkuna, Dyusta alabar puriqta rikarqa, ¹⁰kusalata manchakur dispantakaranllapa. Chaqa payqa mananari kujunachukaran. Chaymi dispantakaranllapa, chay kujitu unaymanta-pacha limusnata, Dyusta adurananllapa wasipa punkun “Shumaq Punku” shutiqqi, mañakur taqta rikashanllaparayku.

Pedrumi qashan achka runakunata yaçhachiran

¹¹Chay kuju alliyashaqami, Pedruwan Juanmantaqa mana chiqanchakarannachu. Chaymi tukuy runakuna kusata dispantakar kallpar riranllapa, Dyusta adurananllapa wasipi, “Salomonpa Kurridurnin” shutiqqi kayashanllapaman. ¹²Chaymanta, Pedruqa chayta rikarmi, runakunataqa kaynu niran:

“Israel pwiblumanta runakuna, ¿imaraykutaq kusata dispantakar, chapamankillapa? ¿Qamkunachu yarpunkillapa, nuqakunalla pudirniyjun kar, chaynulla kusa allin kashayllaparayku allichatiyllapa purisha chay runaqa? nir. ¡Manami chaynuchu!

¹³Unay rukunchik Abrahampa, Isaacpa, Jacobupa Dyusunmi, Wamran Jesucristuta, munashankunata qusha. Piru chaynu katinmapis qamkunaqa karguyjunkunaman qukuraykillapa. Chaymanta chay gubyirnu Pilato kaçhasaq nitinmapis, qamkunaqa mana munaraykillapachu. ¹⁴Ashwanmi washanaykillapamantaqa, allin mana uchayjun katinmapis, qamkunaqa mañaraykillapa uk wanuchikuq runata

kaĉhananpaq, allinla Amitunchikta-shuypaqa mana. ¹⁵Chaynumi qamkunaqa wanuchiraykillapa bidanchikta qumanchik chaytaqa. Chaynu katinmapis, Dyusmi kawsachimuran. Chaytaqami nuqakuna rikasha kar, yaĉhanillapa. ¹⁶Chaymi, Jesuspa shutinpi allita kriyitiyllapa, Amitunchik allichasha kay runitutaqa. Qamkuna kay runituta riqsinkillapa, paypismi allita Jesuspi kriyir alliyasha. Chaytami tukuy qamkuna rikankillapa.

¹⁷“Yaĉhaninami ukniykuna, qamkuna mantaqnikipunawan ima Jesusta wanuchiraykillapa mana allita yaĉharchu, imatami rurayanchikllapa kaynu tukurqa nirmapis. ¹⁸Chayta ruratkilapaqami kumplikasha Dyus unay nishanqa, imanuchi paypa rimaqninkuna nisha kayaq, ‘Paypa Cristunqashi qischakar wanuyanqa’ nir, chaynulla. ¹⁹Chayraykumi qamkunaqa uchaykillapata dijar, Dyusman tikrakar pay munashannu kawsayllapa. Chaynuqami payqa, tukuy uchaykillapamanta shumaqchashunqallapana. ²⁰Chaynullami Tayta Dyusqa qashan Jesusta kaĉhamunqa, washamanallapapaq. Imanutaq unaymanta-pacha arnikusha chaynulla. ²¹Kananllaqami manaraq shamunqachu. Syilullapiraqmi kanqa, kay pachapi shumaqchakunan tyimpu ĉhamunankaman. Chay tyimpu ĉhamutinraqmi, Taytanchik Dyusqa kaĉhamunqa Wamranta kay pachapi tukuy imata shumaqchananpaq, imanuchi unay rimaqninkuna nisha karan chaynulla. ²²Chaqa rimaqnin Moisesmi niran rukunchikkunata:

‘Dyus Amitunchikmi akranqa qamkunamanta uk rimaqninta nuqa yupaylla kananpaq. Chayrayku tukuy imata pay nishushanllapataqa,

kasur rurayllapa.

²³Chaqa tukuy payta mana kasuqkunataqa, Dyusqa kriyiqninkunamantaqa akrar chinqachinqa’ nir.

²⁴“Chaynumi Samuelmanta-pacha, Dyuspa tukuy rimaqninkunaqa, Jesús shamunan tyimpullapaq rimaranllapa. ²⁵Chaymi Dyusninchik rimaqninkunata arnishanqa, qamkunapaqna kasha. Chaynulla, chay tratuta Dyus Amitunchikqa rukunchikkunawan ruraran, chaypis qamkunapaq kasha. Chay tratuta rurarmi Amitunchikqa, Abrahamtaqa niran: ‘Aylluykimanta uk runawanmi tukuy kay pachapi kaqkunata shumaqchashaq’ nir. ²⁶Tayta Dyusmi, Wamran Jesucristuta wanushanmanta kawsachimurqa, naypaqtaqa qamkunamanraq kaĉhamuran bindisishunanllapapaq. Chaynuqa Dyusmanna tikrakanaykillapapaq, tukuy mana allin ruranaykillapataqa dijarna”.

Pedruwan Juanmi karguyjunkunapa naypanpi

4 ¹Pedruwan Juanqa runakunata yaĉhachiyatinllaraq, kurakuna ĉharan, Dyusta adurananllapa wasipa kuytakuqninkunawan, saduceo runakunawan ima. ²Paykunami piñaku sha karanllapa, Pedruwan Juan, kaynu runakunata yaĉhachishanpaq: “Tayta Dyus, Jesusta wanushanmanta kawsachimushanraykumi runakunapis wanurqa qashan kawsamuyanqa” nir. ³Chaypaqmi aypar, apar karsilaranllapa allaqninkaman, chay diyaqa tardina katin. ⁴Chaynumapis, Pedruwan Juan yaĉhachikushanpiqa achka runakuna uyakurqa kriyishallapana karan. Chaymi chay kriyiqkunaqa ullqkunala yaqqa sinku milna (5,000) kasha kanqa. ⁵Allaqnin diyaqa Jerusalenpi tantakanllapa, Israel runakunapa mantaqnin-

kuna, Moisés mantakushanta yaĉhar yaĉhachikuqkuna ima. ⁶Chaypiqami karanpis, kurakunapa mantaqnin Anas shutiq runa. Chaynulla pullanqa karanpis Caifás, Juan, Alejandro ima. Tukuylla chay kurakunapa ayllun kaqkunapismi, chaypi karanllapa. ⁷Paykunami kaĉhakuranllapa, Pedruwan Juantaqa paykunaman apananllapapaq. Chaymi ĉhaypinllapapi shachir tapuranllapa, kaynu nir:

—¿Mayqan mantashutinllapataq, pipa shutinwantaq, kaykunata rurayankillapa qamkunaqa? nir.

⁸Pedruqa Santu Ispirituwan karmi, niran:

—Pwiblukunapa rukunkuna, mantaq-ninkuna ima. ⁹Qamkuna tapumankillapa uk qishaq runata allichashayllapapapaq, yaĉhanaykillapapapaq imanumi rurasha kanillapa, nir. ¹⁰Chaynu katinga, qamkunata willashaykillapa, tukuy Israel pwiblupi yaĉhananllapapapaq. Kay runa alliyasha naypaykillapapi shaqqami, alliyasha Nazaretmanta Jesucristupi kriyishanrayku, chay mayqantaĉhi qamkuna kruspi klabaraykillapa, payrayku. Chaynu klabatki-llapamapis Dyusmi paytaqa kawsachimuran. ¹¹Jesucristutami qam llutakuqkuna, kay rumiqami mana sirbinchu nir itakutkillapamapis, ashwan kusa shumaq rumipaqna tikrakasha.^d

¹²Manami ukkunapiqa washakayta puytinchikchu. Chaqa Tayta Dyusqa kay pachapi, maypipis mana qumashanchikchu uk runata payrayku washakana-llapapapaqqa nir.

¹³Chaynu nir, Pedruwan Juan mana istudyasha karmapis, mana manchakur imachu kusata rimaqta uyaparllapami karguyjunkunaqa kusata dispantakaran-llapa. Chaynullami kwintata qukaran-

llapa, kay runakunaqami Jesuspa yaĉhakuqninkuna kasha nir. ¹⁴Chay alliyasha runapis chaypi paykunawan katin, mana mayqanpis imatapis willayta puytiranllapachu.

¹⁵Chaymi paykunaqa, Pedruwan Juanta waqtaman lluqshichir, ukninllapa ukninllapa tapunakur parlaqllapa.

¹⁶Chaymi kaynu ninakuqllapa:

“¿Imataq rurashunllapa kay runakunawanqa? Tukuy kay Jerusalén pwiblupi taqkunami yaĉhayanllapa kay shumaq milagrua rurashanllapapapaqqa, manami mana niytaqa puytinchikllapachu. ¹⁷Chayraykumi, Jesuspaq rimar yaĉhachikutinllapa kriyir, ama achkayananllapapapaqqa, alli abisar kaĉhashunllapa amana mayqantapis Jesuspaqqa parlar purinanllapapapaqna chu”.

¹⁸Chaymi Pedruwan Juantaqa, qayamur willaranllapa, ama mayqantapis Jesuspa shutinpi rimarqa yaĉhachinanllapapapaqna chu. ¹⁹Chaynu nitinllapamapis, Pedruwan Juanqa niranllapa:

—Qamkunalla yarpuyllapa. ¿Allinchu kanqa Dyusta manana kasur qamkunatana kasushunayllapapaq? ¿Manaqachu Tayta Dyustaraq naypaqtaqa kasunayllapapaq allin kanqa? ²⁰Manami nuqakunaqa uyarayta puytinillapachu rikashayllapamanta, uyapashayllapamantaqa.

²¹Piru chay karguyjunkunaqami amana chayta rurananllapapaq alli abisar, dijaminllapana riran. Manami imanupis kastigayta puytiranllapachu. Chaqa tukuy runakuna alabaranllapa Dyusta, ²²chay kuju runa kwarinta añuyjun karmapis alliyashanrayku.

Kriyiqkunami mañakuran shachinakunanllapapaq

²³Pedruwan Juanqa, prisu kashanmanta lluqshishana karllapapaq, rir

tantanakuranllapana tukuy kriyiq masinkunawan. Chaymi chay kurapa mantaqninkuna, tukuy ruku mantakuq-kuna, imanu willashanllapatapis, parlaranllapa wakinninkunataqa.

²⁴Chaymanta uyakurllapapa, tukuyinllapa tantala mañakuranllapa Dyusman, kaynu nir:

“Taytayllapa qammi rurarayki syiluta, pachata, mar yakuta, tukuy chaykunapi kaqkunata ima. ²⁵⁻²⁶Chaynu karmi Santu Ispirituykiwan rimachirayki unay rimaqniki Davidta, kaynu ninanpaq:

‘¿Imapaqtaq rimapakunllapa pwiblukuna?’

¿Imapaqtaq parlanllapa mana imata yaçhar, mana allin ruraykunapaqqa?’

Kay pachapiqa mantakuqkuna piñakunllapa,

chaymanta-shuyapaqa pulla çhiqninllapa Tayta Dyusta.

Chaynulla Dyus Akrahan Cristuntapis çhiqninllapa’.

²⁷“Tayta Dyus, chiqaptami David nishannulla kasha. Gubyirnu Herodes, mantakuq Poncio Pilato kay pwiblupi tantakaranllapa, uklawmanta runakunawan, chaynulla kay Israel pwiblumanta runakunawan ima, chay akrashayki kusa allinla Wamrayki Jesusta çhiqnir. ²⁸Chaynu katinmi, ruraranllapa qam imanuçhi yaçhaynikiwan pasanapaq nisha karayki chaynulla. ²⁹Kananqa Taytituy rikay-ari imanu abisar dijashallapa nirmapis. Chaynu katinmapis kay sirbishuqnirikunata yanapamayllapa shachinakur qampa rimanaykita yaçhachikunayllapapaq. ³⁰Qampa pudirnikiwan yanapamatkillapa, mana ruraypaqkunata, kusa shumaq milagruta ruranaayllapapaq. Chaynulla qishaqkunata allichanayllapapaq ima, kusa allinla Wamrayki Jesuspa shutinwan” nir.

³¹Chaynu nir mañakur tukchitinllapapaq, chay tantakashanllapa wasiqa kuyuq qallariran. Chaymi chay kutilla, tukuyininta Santu Ispiritu balurta qur yanaparan. Chaymi chaymanta-pacha ashwan mana manchakur imanachu mas animakur ima rimaq qallariranllapa Dyus nishanlatana.

Tukuy imanllapakunami tukuyapaq karan

³²Tukuy kriyiqkunami achka karllapamapis, chayllata yarpuqllapa. Manami mayqanpis niqchu, chay imankunaqa paylapaqa kanqa nirqa. Tukuyinllapami niq tukuy imanllapaqashi tukuyapaq kanqa nir. ³³Chaynu katinmapis, Dyus pudirninwan yanapatin apustulkunaqa rimayaranllaparaq, Amitunchik Jesucristo imanumi wanushanmanta kawsamuran nir. Chaymi Tayta Dyusqa tukuyininta yanapatin shumaqta kawsaranllapa. ³⁴Manami paykunamantaqa, mayqanlapis imakunata ministiqkunaqa karanllapachu. Chaqa achka pachayjun, mas wasiyjun ima kaqkunaqa, chay imankunata rantikur, qillayninllapataqa, ³⁵apustulkunata quqllapa, paykunana ministiqkunataqa qutinllapa ima ministishanllapatapis rantinanllapapaq.

³⁶Karanmi Chipre shutiq pwiblumanta uk Levita, José shutiq runa. Paytami apustulkunaqa niqllapapis Bernabé (rimayninchikpi munan niyta “Kunsulakuq”) nir. ³⁷Paymi pachayjun kar, chay pachanta rantikur apustulkunata quran qillaytaqa.

Ananiasmi warmin Safirawan uchakuran

5 ¹Piru karanmi uk runa Ananías shutiq. Paymi warmin Safirawan pulla rantikuranllapa uk pachata. ²Kay

runami warminwan pulla parlaran pachanta rantikur wakin qillayta aypar wakinlata apustulkunataqa qur ninanllapapaq: “Kaylami rantikushayllapa qillayqa” nir. Chay parlashanllapanullami ruraranllapa. ³Chaynu llullakushanpaqmi Pedruqa niran:

—Ananías ¿imapaqtaq Satanaspayarpuyinta, shunquyki ratakuchir Santu Ispirituta llullachiyta kamashayki, chay pachapaq pagrashushanmanta wakin qillayta aypar wakinlatana ‘Kaymi tukuynin’ nir qumashaykillapa? ⁴¿Chaqa manachu qampa karan chay pachaqa? Chaytaqami rantikushayki. ¿Manachu qampa karan chay qillayqa? ¿Imata yarpurtaq kaytaqa rurashayki? Manami runakunatachu llullachishayki. Dyustami llullachiyta kamashayki nir.

⁵Chaynu Pedro nitin, uyaparmi Ananiasqa das ratar wanuran. Chaymi tukuy chaypi uyakuqkunaqa kusata manchakuranllapa. ⁶Chaymantaqa musu runakuna shamur, chay wanushataqa raçhpawan pillur aparanllapa pampaqqa.

⁷Ananías wanushana katin, kimsa uramanta yupayqa, chay kayashanllapanmanqa yaykuran Ananiaspa warmin, mana imata yaçharlamapischu. ⁸Chaymi Pedro taturan kaynu nir:

—Nimay ¿chiqaptachu qamkunaqa rantikuraykillapa chay pachataqa, qamkuna niyashaykillapanula? nir.

Payqa niran:

—Arí, chaynu nishushayllapanumi rantikurayllapa.

⁹Chaynu nitinmi, Pedruqa chay warmita niran:

—¿Imapaqtaq qamkunaqa parlashaykillapa chayllata rimar, Amitunchikpa Ispiritunta llullachiyta kamanaykillapaq? Chaytami runaykita pampaqkunaqa shamuyanllapa. Kananqami qamtana apashunqallapa pampaqqa nir.

¹⁰Chaynu Pedro nitinmi Safirapis, Pedrupa çhakinman ratar wanuran. Chaymanta chay musu runakuna yaykurqa, wanushatana tarir, aparanllapa runan pampakashanllaman pampaqqa. ¹¹Chaymi Jesucristupi tukuy kriyiqkuna, chaynulla wakin runakunamapis, chayta yaçharllapaqa kusalata manchakuranllapa.

Achka milagrukunata ima ruraranllapa

¹²Tayta Dyusmi, apustulkunata yanapatin ruraranllapa kusa shumaq mana ruraypaqkunata chaynulla kusa achka milagrukunata runakunapa naypanpiqa. Chaymi tukuy kriyiqkuna tantakaqllapa Salomón rurashan kurridurpi. ¹³Nataq mana kriyiqkunaqami paykunawanqa mana pulla kayta munaqllapachu manchakushanllaparayku. Piru chaynumapis kusalata paykunataqa alabachiqllapa.

¹⁴Chaymi Amitunchikpi kriyiqkunaqa ullquraq, warmiraq kusalata achkayayanllapa. ¹⁵Chaqa, achka runakuna qishaqninllapakunata wasinmanta urquqllapa kallikunaman pununakunapi, parakunapi ima. Chaynumi Pedro pasatinqa, qishaqkunapa ananta llantunlamapis pasanman nir yarpuqllapa.

¹⁶Chaymi Jerusalén pwiblupashipchankunamanmatapis, runakunaqa apamuran qishaqninkunata, tukuy chay dyablupa yarpuyinrayku yaruyashakunamatapis. Chaynumi tukuy shamukunaqa alliyaqllapa qishayninllapamantaqa.

Apustulkunatami qischaranllapa

¹⁷Chaymantami chay kurakunapa mantaqninwan, chay saduceo runakunaqa apustulkuna Jesucristupaq yaçhachikutin achka runakuna

kriyishanllaparayku kusalata êhiqniranllapa. ¹⁸Chaymi paykunataqa aypar, karsilman itaranllapa. ¹⁹Piru Amitunchikpa uk angelnin tuta chaypi rikarirmi, karsilpa punkunta kiçhar lluqshichimuran kaynu nir:

²⁰“Riyllapa, Dyusta adurananllapa wasiman. Chaypimi shar yaçhachikuyllapa tukuyta mushuq bidapaq, imatami ruranqallapa nir”.

²¹Chaynu ángel nishannullami, allaqmantaqa amsaq amsaqlla Dyusta adurananllapa wasiman yaykur, yaçhachikuq qallariranllapa. Piru chaykamanqami, kurakunapa mantaqininqa, paywan pulla kaqkunawan, qayamuranllapa kusa mas karguyjunkunata, chaynulla Israel runakunapa ruku mantaqninkunata ima, tantakar parlananllapapaq. Chaymi kaçhakuranllapa apustulkunataqa karsilmanta apamunanllapapaq. ²²Piru kuytakuquna karsilman rirqa, apustulkunataqa mana tariranllapachu. Chaymi tikrakamurqa kaynu niranllapa:

²³—Karsilpa punkunataqami alli kirpakashata tarinillapa. Chaynulla chay kuytakuq suldadukunatapis, karsilpa punkunpi allita chapar kuytakur shaqta tarinillapa. Piru punkuta kiçharqa, mana mayqantapis tarinillapachu ruripiq nir.

²⁴Chaynu nitinllapa, chay kurakunapa mantaqnin, Dyusta adurananllapa wasipa kuytakuqninkunapa mantaqnin, chaynulla kurakunapa wakin mantaqninkuna ima uyaparqa, ninakuqllapa: “¿Imanutaq lluqshisha kanqaqa? ¿Kanan-shuyapaqa imanuraq tukushunllapa?” nir.

²⁵Chaymi chay kutilla, ukqa çhar niran paykunataqa:

—Qamkuna runakunata karsilman itaraykillapa, chaykunaqami achka runakunata Dyusta adurananllapa wasipi yaçhachiyen nir.

²⁶Chaymi chay kuytakuqkunapa mantaqnin wakin kuytakuqkunawan rir maskar tariranllapa. Piru chaynu tarirmapis, manami qischaranllapachu. Chaqa manchakuyaranllapari “Runakuna rumillawan sitamachuwanllapa” nir. ²⁷Chaymantaqa aparanllapa kusa mas karguyjunkuna tantakasha karanllapa chayman. Chaymi chay kurakunapa mantaqninqa kaynu niran:

²⁸—Nuqakunaqami allita willashurayllapa, amana Jesuspa shutinta rimarqa yaçhachikunaykillapapaqnachu. Chaynu katinqa ¿imatataq qamkunaqa rurashaykillapa? Chaqa chaynu yaçhachikutkillapami, tukuyta Jerusalén pwibluta shikwakasha. Chaynullami anallan uchachamanayankillapa chay runa wanushanpaqmapis nir.

²⁹Chaymi Pedro chay wakin apustulkunawanqa niranllapa:

—Nuqakunaqami runakunata naypaqta kasunayllapamantaqa, Dyustaraq kasunillapa. ³⁰Chaqa unay rukunchikkunapa Dyusunmi, Jesusta qamkuna kruspi klabar wanuchitkillapamapis qashan kawsachimuran.

³¹Chaynu kawsachimurmi syilupiqqa allilaw qichqanpi tachisha. Chaymi nisha puytiq Mantakuq, Washakuq ima katin tukuy Israel runakuna Dyusmanna tikrakin, uchanllapamanta pirdunanapaq. ³²Chaymi nuqakuna, chaynulla Santu Ispiritu ima tistigu kanillapa tukuy chaykunapaqqa. Chaqa Dyusmi payta kasuqkunataqa Santu Ispiritunta qusha nir.

³³Chaynu apustulkuna niqta uyaparqa, karguyjunkunaqa kusalata piñakur, apustulkunataqa wanuchiya yarpuranllapa. ³⁴Piru chay kusa mas karguyjunkunamantami kaq uk fariseo runa Gamaliel shutiq. Paymi Moisés mantakushanta kusata yaçhar yaçhachikuq katin, kusalata rispitaqlapa wakin

runakunaqa. Chaymi sharir, kaçhakuran apustulkunata uk ratituta waqtaman llushichinanllapapaq. ³⁵Chaymantami wakín karguyjunkunataqa niran:

—Israel runakuna, allita intrakankillapa. Kuytakankillapa chay runakunamantaqa imata ruranayarllapamapis.

³⁶Yarpuyllapa qamkuna. Uk tyimpupi Teudas shutiq runa kusa puytiq kayta munatin, kwatru-syintus runakuna yupay paypi kriyir ikinpi puriranllapa. Piru chaymantaqa chay runata wanuchitinnllapaqa chay ikinpi puriqkunaqa wakta kayta shikwakar tukukaranllapa. ³⁷Chaymanta qashan uk tyimpupi, sinsuta ruratinllapaqa, Galileamanta uk runa Judasna rikariran. Chaymi paypi kriyir puriqkunapis karanllapa. Piru chaytapis wanuchiranllapa. Chaynullami, chay ikinpi puriqkunaqa wakta kayta shikwakaranllapa.

³⁸“Chayraykumi nishunillapa, chay runakunataqa ama imatapis rurarchu, djanaykillapapaq. Chaqa chay runakuna yanqa runakunapa rimaynin-kunalata rimayarqa, chinqanqallapa. ³⁹Nataq Dyuspa rimayninwan katin-shuypaqa manami imanú tukurpis binsiyta puytinkillapachu. ¡Kuytakankillapami! ¡Imanupiqakish Dyuspa kuntranmana, shachinakuq qallaritkilla!” nir.

⁴⁰Chaynu Gamaliel nitinmi, chay karguyjunkunaqa “Allinmi chayqa” niranllapa. Chaymantaqa apustulkunata qayamur kusata llibachir ima, willaranllapa, amana Jesuspa shutinpi rimar yaçhachikur purinanllapapaqnachu. Chaynu allita willar imaqa, kaçharanllapana. ⁴¹Piru chaynu ruratinllapamapis, apustulkunaqa chay karguyjunkunapa naypanmantaqa kusala aligrina llushiranllapa. Chaqa Dyusmi paykunataqa akraran Jesucristurayku chaynu qischakananllapapaq.

⁴²Chaymi ashwan waran waran Dyusta aduranllapa wasikunapi, tananllapa wasikunapi ima mana manchakurlamapischu Dyuspa shumaq rimayninta yaçhachikuqllapa, Jesusmi Dyus Akrashan Cristun nir ima.

Sirbikuqkunatami akraranllapa

6 ¹Chay tyimpupa Dyuspi kriyiqkuna mastana achkayaq qallarisha katinllapanaqa, chay griego rimaypi rimaqkunaqa rimapakuqllapa chay hebreo rimaypi rimaqkunapaqqa, kaynu nir: “Chay griego byuda warmikunaqashi, chay hebreo byuda warmikuna yupayqa mana aypaqchu kasha chay ministiyashan qukuyashanllapamantaqa” nir.

²Chaymi chay dusi akrakasha apustulkunaqa, tukuy kriyiqkunata tantar niranllapa:

—Manami allinchi nuqakuna Dyuspa rimananta yaçhachikuyashayllapata dijar, mikuy tantashanchikllapata qukunayllapapaqqa. ³Chayrayku kriyiq masiykuna, qamkunallamanta akrayllapa syiti runakuna, kusa allin yarpuyniyjun, kusa intrakaq, Dyuspa Santu Ispiritunwan kaqkunata ima. Paykunatana willatiyllapa, kay ruraykunataqa rurananllapapaq. ⁴Nuqakunaqami Dyusman mañakur ima, paypa rimayninta yaçhachikushaqllapa maydiyapis nir.

⁵Chaymi Jesucristupi kriyiqkunaqa tukuyin “Allinmi chay nishaykillaapaq” nir, akraranllapa Estebanta. Paymi Amitunchikpi kusata kriyiq, chaynulla Dyusninchikpa Santu Ispiritunwan karan. Akraranllapapismi: Filipita, Procuruta, Nicanorta, Timonta, Parmenasta, Nicolasta ima. Pay Nicolasmí Antioquía pwiblumanta karan. Piru yaçhakushami karan Israel runakunapa kustumrinkunata.

⁶Chaymantaqa aparanllapa paykuna-taqa chay apustulkunapa naypanman. Chachitinllapapaq apustulkunaqa, chay syiti akrakashan runakunata, allitana Dyusta sirbinanpaq nir, paykunapa ananman makinkunata churar, Dyusman mañakuranllapa.

⁷Chaynulla, Dyus rimashantaqami tukuy parlakutinllapa, kriyiqkunamapis achkana karanllapa Jerusalenpiqa. Chaynullami, Jesucristupiqa chay Israelmanta kurakunamapis kusala achkana kriyiranllapa.

Estebantami prisuranllapa

⁸Dyus yanapatinmi, Estebanqa ashwan kusala pudirniyjun kar, milagrukunata, mana ruraypaq shumaq imakunata ima ruraran tukuyapa naypanpi. ⁹Chaymantami tantakananllapa wasi Libertos shutiqmanta wakin runakuna, chaynulla Cirene, Alejandría pwiblumanta kaqkuna, chaynulla chay Cilicia, Asia lugarmanta kaqkuna ima tantanakur, Estebanwan willanakuq qallariranllapa. ¹⁰Piru chay runakunaqa mana upallachiytaqa puytiranllapachu. Chaqa Estebanqa, Dyuspa Santu Ispiritun yanapatin, kusa shumaqta rimayaran.

¹¹Chaymi Estebanta kuntraq runakunaqa mana imanupis binsiyta puytirqa, wakin runakunata pagraran rimaanallapapaq Estebanpa kuntran kaynu nir: “Estebantami, Moisespa, chaynulla Dyusninchikpa kuntranta rimaqta uyapasha kanillapa” nir.

¹²Chaynu llullakutinllapami, runakunaqa kriyir tukuy ruku mantakuqkunawan, Moisés mantaku-shanta ya char ya chachikuqkunawan tantanakur kusata piñakuranllapa. Chaynu piñakurllapami Estebantaqa aypar aparanllapa kusa mas karguyjun-kunapa naypanman. ¹³Chaynulla

tistigukunatapish, Estebanpa kuntran rimar llullakunanllapapaq maskaranllapa. Chaymi kaynu niranllapa:

—Kay runaqami kusa saqra mana rimaypaqkunata waran riman Dyuspa wasinpaq, chaynulla kusa allin mantakushanpaqmapis. ¹⁴Chaynullami uyapasha kanillapapis kaynu niqta: ‘Nazaretmanta Jesusshi, Dyuspa wasinta ratachiyanqa. Chaynullashi Moisés kustumrinta qumashanchikllapatapis ukmanpaqna tikrayanqa’ nir.

¹⁵Chaynu nitinllapami, tukuy kusa mas karguyjunkuna, Estebanta chaparqa, rikananllapa kusa angelnula qaqlitayjunta.

Estebanmi allita rimaran

7 ¹Chay kurakunapa mantaqinmi Estebantaqa kaynu nir tapuran: —Qampaq chaynu rimayashanllapaqa, ¿chicupachu, manaqachu mana? nir.

²Chaymi Estebanqa niran:

“Ukniykuna, taytityukuna allita uyapamayllapa: Kusa puytiq Taytanchik Dyusmi, unay rukunchik Abraham Mesopotamia pwibullapi kar, manaraq Harán pwiblumantaq riyatin, payman rikariran. ³Abrahamtaqa niran: ‘Pachaykita, aylluykikunata dijar, riy chay pachata nuqa rikachishuyani chayman’ nir. ⁴Chaynu nitinmi, Abrahamqa chay tayashan Caldea pwiblumantaqa llugshir rir, Harán pwiblumantaq char, chaypina taran. Chaymanta taytan wanutinqa, Abrahamtaqa Tayta Dyus apamuran, kay tayashanchikllapa Israel pachamanqa. ⁵Piru kaypiqami Abrahamtaqa mana irinsyan-taqa quranchu, uk chakisitunta sarukuchinanlapa qmapis. Piru mana kaypi qurmapis, arniranmi pay wanutinqa wamrankunana kay pachapiqa tananllapapaq. Chaynumiri arniran manaraq wamranmapis kayatinraqchu.

⁶“Chaynullami Dyusqa niranpis: ‘Aylluikikunaqami kay tayashanllapamantaqa lluqshir rir uklaw pachakunapi kwatru-syintus (400) añuta tanqallapa furastirukuna yupay, kusata sirbikur, qischakar ima. ⁷Piru chay nasyun aylluikikunata sirbikuchir qischaqkuna-taqami nuqa kastigashaq. Chaymantami paykunaqa lluqshir shamur, kay lugarpina sirbimanqallapa’ nir.

⁸“Chaynu nirmi Dyusqa Abrahamwan uk tratuta ruraran, tukuy Israelmanta kaqkunaqa ñinal kustumrita ruranan-llapapaq^e nir. Chaymi Abrahamqa wamran Isaac nasishanmanta uchu diyayjunna katinga ñinal kustumrita ruraran. Chaynullami Isaacpis wamran Jacobo nasitinqa ruraran. Chaymi Jacobupis wamrankunawan chay Israel runakunapa dusi pwiblunkunapa rukunkunawanqa ruraran.

⁹“Chay dusi rukunchikllapamantami uknin shuti José. Paytami ukninkuna çhiqnir Egiptuman rantikuran. ¹⁰Piru Tayta Dyusmi, Josiwan kar, qischakatin-mapis kusata llakipar kusa yaçhaqpaq imana tikraran Egiptupa mantaqnin Faraonpa naypanpiqa. Chaymi ashwan Faraonqa, Josita numraran pay mantakuna wasinpi, chaynulla chay pwiblupa mantakuqninna kananpaq.

¹¹“Piru chaymantami chay Egipto pachapi chaynulla Canaán pachapiqa kusala mallaq tyimpu katin, kusalata qischakaranllapa. Chaqa manari imapis karanchu rukunchikllapakuna mikunan-llapapaqqa. ¹²Chaymantami, Jacobuqa Egiptupishi trigu kan nir yaçharqa, kaçharan wamrankunata, chay rukunchikkuna karan chaykunata. Chaymi paykunaqa riranllapa

puntataqa. ¹³Qashan ishikay kutipaqna ritinllapapa, Josiqa ukninkunata niran, payqashi ukninllapa nir. Chaynu José ukninkunata nitinmi, Faraonqa yaçharan mayqan ayllumantami Josiqa nirmapis.

¹⁴“Chaymi Josiqa kaçhakuran taytan Jacobuta, tukuy aylluntinta apanan-llapapaq. Tukuy ayllunkunaqami sitintay sinku (75) kasha kanqallapa. ¹⁵Chaynu rirmi Jacobuqa Egiptupi tayar, chaypina wanuranmapis. Chaynu-llami unay rukunchikllapakunamapis chaypi wanuran. ¹⁶Chaymantaqa Jacobupa kwirpunta aparanllapa Abrahampa unay tashan pwiblu Siquempi pantyuninman pampaq. Chaqa chaytaqami Abraham rantisha karan, uk runa Hamor shutiqa wamrankunamanta.

¹⁷“Taytanchik Dyusmi, Abrahamta tukuy ima pasayanqa nir arnisan tyimpu shipchamuyatinnaqa, Israel runakunaqa kusala achkana karan Egiptupiqqa. ¹⁸Chay tyimpumi Egiptupiqqa mantakuran uk gubyirnuna. Payqami Jositaqa mana riqsishachu karan. ¹⁹Chaymi chay gubyirnuqa ingañar ima kusalata qischaranllapa unay rukunchikkunataqa. Chaynullami mantakuranpis ullqu wamritukuna chayraq nasitinqa, dijatinnllapa wanur amana achkayanannllapapaq.

²⁰“Piru chay tyimpupimi Moisés nasiran. Paymi kusala shumaq wamritu karan Dyuspaqqa. Chaymi Dyus yanapa-tin taytunkunata wasinpi pakaqnula kimsa misista purichiranllapa. ²¹Chay-manta wasinpi manana pakayta puytir waqtalapi dijasha katin,^f Faraonpa warmi wamran tarir apar, kusa

---

e 7.8 Kay tratupaq mas intrakanarqa rikashun Génesis 17.1-14. **f 7.21** Taytunkuna mana wanunanta munarmi, kanastitalaman itar yakupa çhaypinkaqlapi pakar çhuraran ama wanunanpaq. Mas allintaqami intrachimançhik Exodupi 2.2-10.

shumaqta kriyakuran wamranta yupay. ²²Chaynumi Moisesqa winaran Egipto runakunapa yaçhayninkunata kusata yaçhakur. Chaymi Moisesqa kusa puytiq karan rimanapaq, chaynulla imata rurananpaqmapis.

²³“Kwarinta añuyjunna karqa, Moisesqa watukuran Israel masin runakunata, paypa chiqap ayllunkuna katin. ²⁴Chaymi Egiptumanta runa, paypa ayllu masinta maqaqta rikarqa, washananrayku chay Egiptumanta chaytaqa wanuchiran. ²⁵Chaqa payqari yarpuran, Israel aylluynakunaçi allita kwintata qukar ninqallapa: ‘Dyusmi, Moisesrayku Egipto runakunamanta washamashunllapa’ nir. Piru paykunaqa mana kwintata qukaranllapachu.

²⁶Chaymanta, allaqnin ishkey Israel runakunata maqanakuqta tariran. Chaymi payqa washanachiyta yarpur niran: ‘Qamkunaqami chay ayllulla kankillapa, ¿imapaqtaq uknikillapa uknikillapaqa maqanakur ima qischana-kunkillapa?’ nir.

²⁷“Piru ukninta masta qischaq chayqa, Moiesta kumsar niran: ‘¿Pitaq qamtaqa uk mantakuq jwista yupayqa çhuramushusha nuqakunamanqa? ²⁸¿Manaqachu qamqa, quya imanuchi uk Egiptumanta runata wanuchirayki, chaynulla nuqata-pis wanuchimanayanki?’ nir. ²⁹Chaynu nitinmi, Moisesqa alsakar riran Madián shutiq pachaman. Chaypimi furastiru yupay tayatin, ishkey wamrankuna nasiran.

³⁰“Kwarinta añuna pasasha katin Moisés chunllaq lugar Sinaf sirkapi kayatinmi, sarsapi nina ratakuq rurimanta uk ángel^s payman rikariran. ³¹Chaymi Moisés chayta rikarqa kusalata dispantakaran. Chaymanta mas

qimikar rikashaq niyarqa, uyaparan Amitunchik kaynu niqta: ³²“Nuqami unay rukuykikuna Abrahampa, Isaacpa, Jacobupa Dyusnin kani’ nir. Piru Moisesqa kusalata manchakur chukchukyashanrayku, mana chapananlamapischu. ³³Chaymi Amitunchikqa kaynu niran: ‘Llanqikita urquy. Chaqa kay lugar kayashaykiqami, kusa santu lugar. ³⁴Nuqami allita rikasha kani pwibluymanta runakuna imanu Egiptupi qisçhakinmapis. Paykuna-tami uyapasha kani kusata llakir qayçhakutinmapis. Chayraykumi ishkimusha kani paykunata washanay-paq. Chaymi shamuyina. Chaqa Egiptumanmi kaçhashuyani’ nir.

³⁵“Unaymi paykuna, Moiesta disprisyar ‘¿Pitaq kaçhashusha mantakuq jwis yupay kanaykipaq?’ niranllapa. Piru Dyusmi kaçharan mantakuq kar washakunapaq, imanutaq angelnin chay sarsa rurinpi rikar intrachishannulla. ³⁶Chaymi Moisesqa, milagrukunata, chaynulla mana ruraypaq shumaq imakunata rurar ima Egiptumantaqa llugshichir unay rukunchik-kunataqa apar pasachiran chay chupika mar yakupa rurinta. Chaynumi milagru-kunata rurar ima, chay chunllaq lugarkunapi kwarinta añuta puriran.

³⁷Chaqa Moiseslami Israel runakunatapis niran: ‘Dyus Amitunchikmi qamkunamanta ukta akranqa nuqa yupay rimaqnin kananpaq. Chayna qamkunaqa kasunayki-llapapaq’ nir.

³⁸“Israel runakuna chunllaq lugarpi tantakasha katinmi, Moiesta, angelqa Sinaf sirkapi shumaq imakunata willaran. Payna rukunchikkunata imanu kawsananllapapaq nir intrachitin, nuqanchikkunatapis intrachimashallapa kasurna kawsananllapapaq.

---

g 7.30,35 Ángel nirqami intrachimanchik Dyus angelpaq tikrakar rikariran Moisesman nir. Masta intrakanarqa rikashun Éxodo 3.1-5.

³⁹“Piru rukunchikkunaqami mana uyakunar disprisyashanllaparayku ashwan Egiptuman tikrakanaranllapa.

⁴⁰Chaymi Aaronta niranllapa: ‘Moisés Egiptumanta urqumaranllapa chayqa, mana rikarinnachu. Chayraykumi dyuskunata ruratki, yanapar Egiptuman apamananllapata munanillapa’ nir.

⁴¹Chaynu nitinllapami, Aaronqa ruraran uk dyus bisirrunuta. Chaynami animalkunata wanuchir, rupachir imana fyistata rurar aduraranllapa chay paykunalla rurashan dyustaqa. ⁴²Chayraykumi Dyusqa paykunamanta ashur, dijaran syilupi tukuy ima kaqkunata adurananllapapaq. Chaqa chaypaqmi Dyus nitin, rimaqninkunaqa kaynu nir iskribisha kayaq:

‘Israel runakuna, ¿qamkunachu chay kwarinta añukunata chunllaq lugarpi karqa, animalkunata wanuchir, ufrinditata çhurar ima aduramaraykillapa?’

⁴³ Ashwanmi qamkunaqa chay yanqa dyus Molocta andasninpi purichiraykillapa.

Chaynullami Refán qullarpa ritratunta ima rurar dyus nir aduraraykillapa.

Chaykunata adurashaykillaparaykumi,
nuqaqa pwibluykimanta urqur,
Babilonia pwiblumanmatapis
mas wakaqman itakushaykillapa’ nir.

⁴⁴“Unay rukunchikkunami chay chunllaq lugarkunapiqa ruraran Dyusta adurananllapa tuldu wasita, imanutaq Dyus, Moiesta rikachir willaran chaynulla. Chaytaqami purichiqllapapis Dyuswan tratuta rurashanpaq yarpunanllapapaq. ⁴⁵Chay tuldu wasitaqami ayka añukunata purichiyarqa, Josuewan aparir uk pwiblumanta kaqkunata binsir

taran, Tayta Dyus arnishan pachapi. Chay tuldu wasiqami chaypiqa karan Davidpa tyimpunkaman.

⁴⁶“Davidtaqami Tayta Dyusqa shumaqta rikar, kusata yanaparan. Chaymi Davidqa mañakuran Dyusta adurananllapa wasita ruratin, chaypina Jacobupa Dyusnin tananpaq. ⁴⁷Chaynu mañakusha katinmapismi, wamran Salomón ruraran Dyusta adurananllapa wasitaqa. ⁴⁸Piru allita yaçhashanchikllapanu syilumanta Taytanchikllapa Dyusqami, mana runakuna rurashan wasikunapichu tan. Chaypaqmi Dyuspa rimaqninqa kaynu nisha kayaq:

⁴⁹ ‘Unaq syilumi, tar mantakunay.
Nataq pacha-shuypaqa çhakiy shanan.

¿Imanu wasitataq rurayanqallapa nuqapaqqa?’

¿Mayqantaq tanay wasiqa kanqaqa?’

⁵⁰ Nuqami tukuy imata rurasha kani’ nir”.

⁵¹Chaynu Dyuspa rimaqnin nishanta willarmi, Estebanqa niranpis:

“Qamkunaqami unaymanta kusala mana intrakaq, anku shunqukuna kankillapa. Chaynullami chay mana kriyiqkuna yupay mana kasukuq, mana shumaqta yarpukuna ima kankillapa. Chaynu karmi maydiyapis Dyuspa Santu Ispiritunpa kuntranla kankillapa. Chaynuqami unay rukuykillapa yupaylla kankillapa.

⁵²Chaymi nimayllapa, ¿Dyuspa mayqan rimaqnintataq mana qischarancho chay unay rukuykillapaqa? Paykunami, wanuchiranllapa Dyuspa Akrashan Cristunmi shamuyanqa nir yaçhachikukunata. Piru chaynumapis Dyuspa Akrashan Cristun shamutinqa, kuntran-kunaman qukur ima wanuchiraykillapa.

⁵³Chaynullami Dyus mantakushanta angelkuna, Moiesta willatin, intrachishutinllapapis mana kasukuraykillapachu” nir.

Estebantami wanuchiranllapa

⁵⁴Chaynu Esteban nitinmi, payta kuntrashanllaparayku chay karguyjunksunaqa kusata piñakur kirunllapamata-pis richyachiranllapa ima. ⁵⁵Piru Estebanqami, Dyuspa Santu Ispiritunwan kar, unaq syiluman chapakur, Dyusninchikta kusa llipyaraqta rikaran. Chaynulla rikaranpis Jesús, Dyuspa allilaw qichqanpi shaqta. ⁵⁶Chaymi Estebanqa niran:

—¡Rikayllapa! ¡Syilutami rikani kiçhakashata! Rikanipismi Dyusmanta Shamuq Runata paypa allilaw qichqanpi shaqta nir.

⁵⁷Piru chaynu nitinga, chay runakunaqa mana uyapanar rinrinllapata kirpar, qayçhakur ima, tukuyin kallparanllapa Estebantaqa aypaq. ⁵⁸Chaymanta ayparqa, chay pwiblumanta llushichir, rumikunawan sitaranllapa. Chaymi chay llullakuq tistigukunaqa raçhanllapata urqur inkargaranllapa uk musu runa Saulo shutiqa.

⁵⁹Chaynu sitayatinllaparaqmi, Estebanqa mañakuran kaynu nir: “Amituy Jesucristo, ispirituyta rikapamanki”.

⁶⁰Chaynu nirqa, qunqurikur kusala jwirtita rimar niran: “Taytituy, amami kay uchakushanllapataqa kwintachankichu” nir.

Chaynu nirqami, wanuranna.

Saulumi kriyiqkunata kusata qischaran

8¹⁻²Chayta rikarmi, Sauluqa yarpuran: Estebanta wanuchirqami allinta tukuyanllapa nir. Nataq chay kusala allin llakipakuq runakunalami Estebantaqa pamparanllapa kusata paypaq waqar ima. Chaymanta chay diyallami Jerusalemipiqa, Jesucristupi

kriyiqkunapa ikinpi puriq qallariranllapa qischananllapapaq. Chaymi tukuy kriyiqkunaqa shikwakar, riranllapa Judeapa, Samariapa pwiblunkunaman. Piru apustulkuna-shuyupaqa mana llushiranllapachu Jerusalemantaqa.

³Chaykamanqami Sauluqa kusalata qischaq Jesucristupi kriyiqkunataqa. Chaymi wasin wasin yaykur, ullqutaraq warmitaraq aysaçhakur llushichimuqllapa karsilman apananllapapaq.

Samariapimi Jesucristupaq yaçhachikuranllapa

⁴Nataq Jerusalemanta wakta kayta shikwakaqkunaqa, may rishankunapipis Dyuspa shumaq rimayninta yaçhachikuranllapa kriyirna washakananllapapaq.

⁵Paykunamanta uknin Felipimi, Samaria pwibluman rir çharqa, Dyuspa Akrashan Cristunpaq yaçhachikuq qallariran.

⁶Chaynu yaçhachikutinmi tukuyta tantakashakunaqa kusalata uyakuqllapa, Felipe imata nitinpis. Chaynullami rikaqllapapis Felipe, Dyuspa pudirninwan milagrukunata ruratin ima. ⁷Kusa achka runakuna dyablupa yarpuyinwan kaqkuna alliyaqllapa. Felipita uyar, dyablukunapa yarpuyin runakunata qayçhachir, llushiqllapa. Chaynullami achka mana kuyuyta puytiq kwirpuyjunkuna, chaynulla kujukunamapis alliyaranllapa. ⁸Chaynu katinmi, chay pwiblupiqqa tukuyta kusata aligriyaqllapa.

⁹Piru chaypiqami karan uk runa, Simón shutiq. Paymi unaymanta-pacha Samaria pwiblumanta runakunata wasqakur, kriyichisha karan: Payqashi kusa puytiq runa nir. ¹⁰Chaymi tukuy wamrantin, rukuntin paytaqa kusata uyakuqllapa. Paykunami niqllapa: “Kay runa, Dyuspa pudirninwan. Chayrayku tukuy riqchaq milagrukunata rurayta puytin” nir. ¹¹Chaynu nir imami,

paytaqa kusata kasuqllapa unaymanta-pacha wasqakur kriyichisha kashanrayku.

¹²Piru Felipe, Dyuspa shumaq rimayninta Jesucristupa shutinpi kriyirmi, Dyuspa mantakuyninpi kawsananllapapaq nir yačhachikutinmi, warmipis ullqupis kriyirna tukuyla shutikuranllapa. ¹³Chaynulla chay wasqakuq Simonpismi, Felipe nishanta kriyir, shutikuran. Chayna Felipipa pullan puriqna qallariran. Achka milagrukunata Felipe ruratin rikar, Simonqa kusalata dispantakaran.

¹⁴Chaymanta Jerusalemipi apustulkunaqa “Samaria pwiblupi runakunaqashi Dyuspa rimayninpi kriyishallapana” nir yačharqa, Pedruwan Juanta kačharanllapa. ¹⁵Paykunaqa Samaria pwibluman čharqa, Dyusman mañakuranllapa Santu Ispiritunwana mushuq kriyiqkunaqa kananllapapaq. ¹⁶Chaqa, manaraqmi kriyiqkunamanqa shamushachu karan, Dyuspa Santu Ispiritunqa. Piru paykunaqami shutiku-shallapana karan Amitunchik Jesucristupa shutinwanqa. ¹⁷Chaymi Pedruwan Juanqa, kriyiqkunapa ananman makinkunata čhuratin, Dyuspa Santu Ispiritunwana paykunaqa kidaranllapa.

¹⁸⁻¹⁹Chaynu apustulkuna kriyiq runakunapa ananman makinkunata čhuratinllapa, Dyuspa Ispiritun paykunawan kidatin rikaran, chay Simonqa. Chaymi apustulkunata qillayta arnir, kaynu niran:

—Chay pudirta qumayllapa, nuqapis makiykunata mayqanpa ananman čhuratiyqa, Dyuspa Santu Ispiritunwana paykunaqa kananpaq nir.

²⁰Chaynu nitinmi, Pedruqa niran:

—Tayta Dyus pudirninta qumanchik chayta rantinashaykirayku, qillaynikivan pulla chinqankillapa. ²¹Qamqa mana ima dirichuyjunchu kanki

nuqakuna rurashayllapata ruranaykipaqa. Chaqa qampa shunquykiqami Dyuspaqaqqa mana allinchi. ²²Chaymi ashwan uchaykita dijar, Tayta Dyusman tikrakar mañakuy ichapis pirdunashunman chay mana allinta yarpushaykimantaqa. ²³Chaqa yačhayanimi shunquykiqami kusata inbidyakayanki nir. Chaymi uchaykiqa prisu yupayna purichishuyan nir.

²⁴Chaynu Pedro nitinmi, Simonqa niran:

—Amitunchikman mañakupamayllapari. Chaqa manami munanichu chay nimashaykillapanulla imapis pasamantaqa nir.

²⁵Chaymanta Pedruwan Juan, Dyuspa rimayninta yačhachikurllapanaqa, tikrakanllapana Jerusalemman, Samariapa pwiblunkunapipis Dyuspa shumaq rimayninta yačhachikuqnu ima.

Felipimi parlaran Etiopiamanta runawan

²⁶Chaymantaqami Dyuspa uk angelnin Felipiman rikarir niran:

—Sharir riy surlawman, Jerusalemnanta rishaykinu Gaza pwiblukaman. Chay nanqami chunllaq lugarta pasan.

²⁷Chaymi Felipiqqa sharir, riran. Riyarmi, nanpiqa rikaran Etiopía pwiblumanta uk runata. Payqami uk kusa karguyjun eunuco karan. Chay payllami gubyirna Candace shutiqpa imankunata rikaq. Chay runami risha karan Jerusalemman Tayta Dyusta aduraq. ²⁸Chaymanta qashan pwiblunman tikrakar, uk karritapi tasha riyaran, Dyuspa rimaqnin Isaias iskribishan libruta liyiqnu. ²⁹Chaymi Dyuspa Ispiritun Felipitaqa niran:

—Rir qimikay wak karritaman nir.

³⁰Chaymanta Felipe chay karritaman qimikar chay runa, Isaiaspa librunta liyiqta uyaparqa, kaynu nir tapuran:

—¿Intrakankichu kay liyiyashayki-taqa? nir.

³¹Chaynu taputinga chay runaqa niran:

—¿Imanunari intrakashaq, mana mayqanpis intrachimatinqa? nir.

Chaymi Felipitaqa rugaran kaynu nir:

—Karritayman iqamur qichqaypi tay nir.

³²Nataq chay librupi liyiyashanqami kaynu niyaran:

“Imanutaq Uyshata wanuchitin, millwanta rututinllapamapis uyarala, chay yupaymi paypis mana imata-pis rimaranchu.

³³Pinqaypaqta ruraranllapa.

Chaynulla mana llakiparchu, allin runa katinmapis uchacharanllapa.

Piru mayqanpis mana yarpuran-chu ¿imanumi payqa maydi-yaqa kanqa? nirqa.

Chaqa wanuchirna kay pachamanta ashuchiranllapa” nir.

³⁴Chaymi chay karguyjun runaqa tapuran Felipitaqa kaynu nir:

—Willamay-ari, ¿pipaqtaq rimayan kay Dyuspa rimaqninqa? ¿Payllapaqchu, manaqachu ukpaq?

³⁵Chaymanta Felipitaqa chay runa liyiyashanpaq willar, intrachiran Jesuspaq: “Imanumi washamanchik-llapa” nir. ³⁶Chayna parlar riyarllapaqa, uk lugar yakuyjun kaqta pasayarqa, chay karguyjun runaqa niran:

—Kaypi kan yaku. ¿Manachu nuqapis shutikuyman? nir.

[³⁷Felipitaqa niran:

—Tukuy shunquykiwan kriyitkiqami, puytini shutichishuyta.

Chaymi chay runaqa niran:

—Kriyini, Jesucristuqa Dyuspa Wamran nir.]

³⁸Chaymi karritanta yarachir, ishkan-tin ishkir, yaykuranllapa yakuman.

Chaymi chaypina Felipitaqa shutichiran eunucutaqa. ³⁹Chaymanta yakumanta lluqshitinllapaqa, Amitunchikpa Ispiritun Felipitaqa illaqmanta apatin, chay runaqa mana rikarannachu. Piru chaynumapis ashwan kusa aligrina riran. ⁴⁰Nataq Felipitaqa Azoto pwiblupi rikariran. Chaymi pwiblun pwiblun riran, Dyuspa shumaq rimayninta yačhachikuqnu, Cesarea pwibluman çhanankaman.

Saulumi Amitunchikpina kriyiran

9¹⁻²Chaykamanqa Saulo-shuyppaqa mana shaykuq, rimapakur puriran, Amitunchikpi kriyiqkunata wanuchiyta yarpur. Chaymi kurakunapa mantaqnin-kunaman rir mañakuran uk urdinta. Chaywanna Damasco pwibluman rir, tantakananllapa wasikunaman yaykur Jesuspi kriyiqkunataq tarir ullquta, warmita ima prisur Jerusalén pwibluman apamunanpaq. ³⁻⁴Chaymanta, Damasco pwibluman rir çhayatinllapanaqa, nanpi illaqmanta kusala lliypa intiru, sylumanta achkirachikamuran Saulo kayashanmanqa. Chaynu achkira-chikamutinga, pachaman ratar, uk rimayta uyaparan kaynu niqta: “¿Saulo, Saulo! ¿Imapaqtaq ikiypi puriyanki qischamanaykipaq?” nir.

⁵Chaymi Sauluqa niran: “¿Mayqantaq kanki, Taytituy?”

Chay rimaqqami niran: “Nuqami Jesús kani, mayqanpa ikinpiçhi qischanaykipaq puriyanki chay. [Chaynu purirqami qamlla mana allintachu rurakayanki, imanuçhi turumaqa yapukuyar, ikiman matqakur, rijapi çhachikarqa paylla nanachikun chay yupay”.

⁶Chaymi Sauluqa manchaysalla chukchukyayar, kaynu nir tapuran: “Taytituy, ¿imatataq ruranaypaq allin kanqa?” nir

Amitunchikqa niran:] “Sharir, riy Damasco pwibluman. Wakpimi willashunqallapa imatami ruranki nirmapis”.

⁷Chaynulla Sauluwan riqkunapis uyaparan chay rimaytaqa. Piru manami mayqantapis rikaranllapachu. Chaymi kusalata dispantakaranllapa.

⁸Chaymanta, Sauluqa ratashanmanta sharir, manana rikakuyta puytiranchu. Chaymi pullan kaqkunaqa, makinmanta aysakurna, aparanllapa Damasco pwiblumanqa. ⁹Chaypiqami kimsa diyatana karan mana chapakur; mana mikur, mana imatapis upyar imalampischu.

¹⁰Damasco pwiblupiqami taq Amitunchikpi kriyiq uk runa Ananías. Chaymi Amitunchikqa, rikapakuyninpi payman rikarir, kaynu niran: “¡Ananías!”

Payqa niran: “Kaypimi kani, Taytituy” nir.

¹¹Chaymi, Amitunchikqa niran: “Sharir, riy chay kalli Dirichu shutiqman. Chaypimi Judaspa wasinpi tapukuy uk runa Saulo shutiqpaq. Payqami Tarso pwiblumanta. Paymi Dyusman kusata mañakuyan. ¹²Chaymi, rikapakuyninpi rikashusha wasiman çhar yaykur, makikikunata ananpi çhuratki qashan rikakuyan” nir.

¹³Chaynu Amitunchik nitinmi, Ananiasqa niran: “Taytituy, kusa achka runakunami parlamashallapa paypaqqa, tukuy mana allinkunata Jerusalenpi qampi kriyiqkunata rurashanpaq.

¹⁴Kananqami chay runaqa kay Damasco pwiblumanna shamusha, kurakunapa mantaqninkuna kaçhamutin, qampi kriyiqkunata apar prisunanpaq” nir.

¹⁵Chaynu nitinmapis, Amitunchikqa kaynu nir kaçharan: “Riy. Chaqa paytami akrasha kani nuqapaq rimar yaçhachinanpaq chay Israel runakunata, chaynulla mana Israel runakunata,

gubyirnunkunata ima. ¹⁶Nuqami paytaqa intrachishaq, nuqapaq rimar yaçhachikurqa kusata qisçhakayanqa” nir.

¹⁷Chaynu Amitunchik nitinqa, Ananiasqa riran, chay maypiçhi Saulo kayashanman. Chayman çharqa, wasiman yaykur Saulupa ananpi makinkunata çhurar, niran:

—Kriyiq masiy Saulo, nanta shamuyatki Amitunchik Jesús qamman rikariran chay paymi kaçhamasha nawiki rikakutinna, Santu Ispiritu qamwanna kananpaq nir.

¹⁸Chayta nitinmi chay kutilla, Saulupa nawinmantaqa pispayupaylla wiqtikuna rataran. Chaymi qashan rikakurna sharir shutikuran. ¹⁹Chaymantaqa mikur kusa jwirsayjunna tikrakaran. Chayna Jesucristupi kriyiqkunawanqa pullana taran Damasco pwiblupiqqa, ayka diyallataqa.

Saulumi Damascupi yaçhachikuran

²⁰Chaymantami Sauluqa, Damasco pwiblupiqqa Israel runakunapa tantakananllapa wasikunapi yaçhachikuran, “Jesucristuqa, Tayta Dyuspa Wamranmi” nir.

²¹Chaynu yaçhachikutinmi, tukuy chay uyakuqkunaqa dispantakashalla ninakuqllapa: “¿Manachu kay runa Jerusalenpiqa, Jesuspi kriyiqkunapa ikinpi puriq prisur ima qisçhananpaq? ¿Manachu chaynu kar, kaymanpis shamuran Jesuspi kriyiqkunata prisur, kurakunapa mantaqninman qukunanpaq?” nir.

Chaynu nir imami, paykunapura parlaqllapa. ²²Piru chaynu ninakutinllapamapis, Sauluqa mana mayqantapis mancharchu, kusata animakur yaçhachikuran: “Jesusmi, Dyus Akrashan Cristun chiqap washamaqninchikllapaqa” nir. Chaynu nir yaçhachikutinmi, Damasco pwiblupi taq Israel runakunaqa alliplata yarpupakuranllapa.

²³Chaymanta, ayka diyakuna pasatin-naqa, chay runakunaqa tantakar parlaranllapa Saulutaqa wanuchinan-llapapaq. ²⁴Piru Sauluqami yačharan, tukuy unaq, tukuy tutashi chay čhiqniq-ninkunaqa yarakuyan, chay pwiblu-manta lluqshina punkupi, pay yarquqta wanuchinanllapapaq nir. ²⁵Chaymi Jesucristupi kriyiqkunaqa Saulutaqa uk kanastaman itar, chay pwiblupa ridurninpi rumiwan llutakasha pata kaq chaypa ananman iqachir, chaylata tuta waqталawman ishkichiranllapa.

Saulumi Jerusalenpi

²⁶Chaymanta Saulo, Jerusalén pwiblu-man čharqa, Jesucristupi kriyiqkuna-man pullachakayta munaran. Piru payta kusata manchashanllaparayku mana kriyiranllapachu, “Jesucristupi kriyiyanaq” nirqa. ²⁷Nataq Bernabimi Saulutaqa aparan apustulkunaman. Chaymi apustulkunataqa parlaran, imanumi Sauluqa nanpi Amitunchikta rikatin, payqa parlaran, chaynulla imanumi yačhachikuran Amitunchik Jesuspaq Damasco pwiblupi, mana mayqantapis manchar imachu nir.

²⁸Chaynami Sauluqa Jerusalenpi kidar, paykunawanna puriran. ²⁹Chaynullami mana manchakur imachu Amitunchikpaq yačhachikuq, chay griego rimaq Israel runakunawan parlar, willanakur ima. Piru chay runakunaqami Saulutaqa wanuchiya yarpuran-llapa. ³⁰Chaymanta kriyiq masinkuna chayta yačharmi, Saulutaqa Cesarea pwibluman apar, paypa pwiblun Tarsumanna kačharanllapa.

³¹Chaynami Judeapa, Galileapa, Samariapa pwiblunkunapi Jesucristupi kriyiqkunaqa kusa shumaqtana kawsaq-llapa, mana qischakarnachu. Chaymi ashwan Amitunchik munashannulana kawsaqllapapis. Chaynulla Dyuspa

Santu Ispiritun yanapatinmi, masna achkayaranllapapis.

Pedrumi Eneasta allicharan

³²Chay tyimpukunapimi Pedruqa, Jesucristupi kriyiqkunata watukur puriq. Chaymi Lida shutiq pwiblupi taqkunatapis riran watukuq. ³³Chayman čharqami, tarinakuran uk runa Eneas shutiqwan. Paymi mana kuyuyta puytiq kwirpuyjun kar, uchu añupaqna mantanlapi karan. ³⁴Paytami Pedruqa niran:

—Eneas, kananqami Jesucristo alliyachishunna. Chaymi sharir, mantay-kita tantay nir.

Chaynu nitinmi, Eneasqa chay kutilla allinna shariran. ³⁵Chaymi, chay Lida pwiblupi, Sarón pwiblupi taqkunata, rikaran imanumi Eneas sharitinmapis. Chayta rikarmi, uchanllapakunata dijar, Jesucristupina kriyiranllapa.

Pedrumi Dorcasta kawsachimuran

³⁶Lida pwiblupa shipchanpimi kaq uk pwiblu Jope shutiq. Chaypimi karan uk warmi, Amitunchikpi kusata kriyiq. Paymi shutiq Tabita. Nataq, griego rimaypi-shuyupaqa “Dorcas” nir. Chay warmisitaqami kusa allinkunata rurar, mana imayjunkunata yanapar ima kawsaq. ³⁷Chaymantami chay diyakuna-piqa qishar wanuran. Chaymi kwirpuntaqa paqachir ima aparanllapa wasipa altun unakaqnin kwartuman chutarachi. ³⁸Chaymi chay Lida pwiblupi Pedro katin, Dorcasta kriyiq masinkunaqa ishkay runata kačharan-llapa, Pedruta kaynu willananllapapaq: “Dorcas wanusha katin, kananllashi rinki Jopiman, ama tardarchu” nir.

³⁹Chaymi Pedruqa paykunawan riran. Chaymanta čhatinqa, aparanllapa Dorcas chutarayashanman. Chaypimi achka byuda warmikuna, Dorcasta

ridurninman tantakasha, kusata waqayaranllapa. Chaynu waqarllapami, Pedrutaqa uknin uknin rikachiranllapa, manaraq wanuyar raçhpanta rurashan-kunata ima.

⁴⁰Chayna Pedruqa, chay ruripi kaqkunataqa tukuyta waqtaman urqur, payqa qunqurikur Dyusman mañakuran. Chaymantaqa chay wanushata chapar, niran:

—Tabita, shariy, nir.

Chaynu nitinmi, chay warmisitaqa chay kutilla, nawinkunata chapakuchiran. Chayna Pedruta rikarqa, das taran.

⁴¹Chaymanta, Pedruqa makinmanta chutar sharichir, kriyiq masinkunata, byuda warmikunata qayar, Dorcastaqa kawsaqtana paykunapa naypanman apamuran.

⁴²Chaymi chayta Jope pwiblupi yaçharllapaqa, kusala achka kriyiranllapa Amitunchikpiqa. ⁴³Pedrupismi, achka diyakunata Jope pwiblupiq a kidaran, uk runa Simón shutiqa wasinpi. Simonqami qarata blanduchar trabajaq.

Pedrumi Corneliuwan

10 ¹Nataq Cesarea pwiblupimi taq uk runa Cornelio shutiqa. Paymi uk kwartil Italiano shutiqmanta suldadukunapa uk mantaqnin karan.

²Payqami mana Israel runa karmapis tukuy chay wasinpi ayllun taqkunawan Dyusta allipta kasur, aduraqllapa. Chaynu karmi, qillaynin kaqkunamata-pis, Israel runa ministiqkunata qur yanapaq. Chaynulla waran waran Taytanchik Dyusman mañakuq.

³Chaymi uk diyaqa tardi, alas tris yupayna katin, Corneliuqa rikapakuy-ninpi Dyuspa angelninta rikaran. Chaymi Dyuspa angelninqa pay kashan-man yaykur, kaynu niqta uyaparan: “¡Cornelio!” nir.

⁴Chaymi, Corneliuqa angelta kusata chapar manchakur, tapuran: “¿Imatataq munanki, Taytituy?” nir.

Angelqa niran: “Tayta Dyusmi uyashusha, payman mañakutki. Chaynulla, mana imayjunkunata yanapatkipis, shumaqta rikashusha. ⁵Kananlla Jope pwibluman kaçhakuy apamunanllapa-paq uk runa Simón shutiqa. Paytami ninllapapis Pedro nir. ⁶Payqami tukayun Simón, qarata blanduchar trabajan chaypa wasin, mar yakupa manyanlapi, chaypi tayan. [Chaymi shamurqa imata ruranaykipaqpis willashunqa]”.

⁷Chaynu ángel parlar ritinnaqa, Corneliuqa uk suldadunta, chaynulla ishka sirbikuqninta qayamuran. Chay suldadunqami Dyuspi kusata kriyiq. Chaynulla pay Corneliutapis kusata kasuq. Chaynu katinmi Corneliuqa chay suldadunpaq kusata yarpuq. ⁸Qayamur paykunata chay rikashanta manyaqta parlarqa, kaçharan Jope pwibluman.

⁹Allaqninqa yaqqana Jopiman çhayatin-llapa, alas dusi yupaynaqa Pedruqa iqaran wasipa ananman, Dyusman mañakunan-paq. ¹⁰Payqari kusata mallaqnar, mikunayan. Chaymanta mikunanta kamakachinanllapakamanqa, rikapakuyninpi rikaran syilu kiçhakaqta. ¹¹Chaynu syilu kiçhaka-tinqa unaqmanta ishkimuyaran uk atun pullu kada manyankunamanta watakasha. ¹²Chay pullu watakashapa rurinpiqa karan tukuy riqchaq mana mikuypaq animalkuna, kwatru çhakiyjun animalkuna, largu kurukuna, pari kurukuna ima. ¹³Chay rikapakuyninpi uyaparanpis syilumanta kaynu niqta: “Pedro, sharir wanuchir, mikuy” nir.

¹⁴Piru Pedruqa niran: “Mana Taytituy. Chaqa chay riqchaq mana mikuypaq animalkunataqa mana mikushachu kani maydiyapis” nir.

¹⁵Chaynu nitinqa, qashan chay rimaqqa niran: “Tayta Dyus tukuy

imatapis ‘Allin’ nishantaqa, ama ‘Mana allin’ niychu qamqa” nir.

¹⁶Chaynullamiri kimsa kuti willaran. Chaymantaqa qashan tikrakaranna syiluman chay pulluqa.^h ¹⁷Pedruqa kusata yaçhayta munaran chay riqchaq rikapakushanpaq, çimataq kanqa chayqa? nir. Chaypaq kusata yarpupakunankaman, Cornelio kaçhashan runakunaqa çharanna Simonpa wasinmanqa, Pedrupaq tapukur. ¹⁸Chay wasiman çharnaqa kusa jwirtita rimar tapukuranllapa:

—çKaypichu Pedro ninllapa Simón shutiq runa tan? nir.

¹⁹Pedruqari chay riqchaq rikapakuy-ninpaq yarpuyatinlla, Dyuspa Santu Ispiritunqa niran: “Chapay. Kimsa runakuna maskashuyan. ²⁰Sharir, ishkir paykunawan riy ama imapaqpis yarpupakurchu. Nuqami chay runakunataqa kaçhamusha kani qamman shamunanllapapaq” nir.

²¹Chaymi Pedruqa wasipa ananmanta ishkimur, Cornelio kaçhashan runakunataqa niran:

—Nuqami kani Simón Pedruqa.

çImalapaqtaq shamushaykillapa? nir.

²²Paykunataqa niranllapa:

—Nuqakunami shamunillapa suldadukunapa kapitannin Cornelio kaçhamatinllapa. Paymi allipta Dyuspi kriyin. Chaymi Israel runakunapis paytaqa kusata rispitanllapa, munanllapa ima. Pay Corneliumi kaçhamashallapa paypa wasinman rir willatki uyakushunanpaq. Chaqa payqa nimiranllapa Dyuspa angelninsi willasha, qam rir wasinpi willatki uyakushunanpaq nir.

²³Chaynu nitinllapaqami, Pedruqa samachiran wasin ruriman. Chaypimi pullana chay tutaqa kidaranllapa.

Chaymanta allaqninga paykunawan pullalla riranllapa. Chaynulla wakin chay Joqe pwiblupi, Dyuspi kriyiqkunapis pullan yapar riran Pedrutaqa.

²⁴Joqe pwiblumanta lluqshirqa, allaqninraq Cesarea pwiblumanta çharanllapa. Çhatinllapaqa, Corneliuqa ayllunkunawan amigunkunawan tantakasha, Pedrutaqa yarayasha karanllapa. ²⁵Pedro çhatinqa, Corneliuqa lluqshiran tariq, naypanpi qunqurikur adurananpaq. ²⁶Piru mana chayta munarchu kaynu nir sharichiran:

—Shariy taytituy. Nuqapismi qam yupay runala kani nir.

²⁷Chaynu paywan parlaqnu riyar wasinman yaykurqa, chay wasi ruripiqqa achka runa tantakashata tariran.

²⁸Chaymantami Pedruqa tukuyta chaypi kaqkunataqa niran:

—Qamkunaqami yaçhankillapa nuqakunapa kustumriyllapata. Israel runakuna katiyllapa kustumriyllapaqami intrachimanllapa: Ama uklawmanta runakunawanqa tantakanayllapapaqchu, ama wasinmanmapis yaykunayllapapaq imachu. Piru Tayta Dyusmi yaçhachimasha amashi pitapis nishaqchu: ‘Mana watukuyapaqchu, mana allinchu ima’ nirqa. ²⁹Chayraykumi qayachimatkillapaqa, utqaylla shamusha kani, mana imapaqpis ukmanta yarpur imachu. Chaymi yaçhayta munanina çimalapaqtaq qayachimashaykillapa kanqa? nirmapis.

³⁰Chaymi Corneliuqa niran:

—Kananwanqa kwatru diyana, kay uras yupay nuqaqa kay wasiypi ayunar, Dyusman mañakuyaray. Chaykamanmi, naypaypi uk runa allipla yuraq intiru raçhpayjun rikariran. Chaymi nimiran:

³¹‘Cornelio, Dyusman mañakutkimi,

---

h 10.16 Dyus, Pedruta kay rikachishanpaqmi intrachinayaran, mayqan runapis Dyuspi kriyiq kar, maylawmanta karpis, chaylla Dyuspaqqa. Mana ukman ukmanchu nir.

payqa uyapashusha. Chaynulla, mana imayjunkunata yanapatkipis payqa shumaqta rikashusha. ³²Kačhay runakunata Jope pwiblumana Simonta, Pedro ninllapa chayta apamunanllapa-paq. Mar yakupa manyanpimi chay tukayun qarata blanduchar trabajaqpa wasinpi tayan' nir.

³³“Chaynu nimatinmi, utqaylla kačhakuray shamunaykipaq. Qamqami mana ima mana allinkunataqa yarpurchu, ashwan utqaylla shamushayki. Kanan-shuypaqari tukuylla, kaypi kanchikllapa, Dyuspa naypanpi. Chaymi kusata uyakushuyta munanillapa, tukuy imata Amitunchik willashusha nuqakunata willamanayki-llapapaq chayta rimatki” nir.

Pedrumi Corneliupa wasinpi rimaran

³⁴Chaymantami Pedruqa paykunata niran:

—Kananqami allita intrakanina, chiqaptami Dyusqa mana ukmanta ukmantachu rikamanchik maylawmanta kashamapis nir. ³⁵Ashwanmi maylaw nasyonmanta, ima ayllumanta karmapis payta kasusha, allinkunata rurashaqa, kusa munashan wamranpaqna riqsimanchik. ³⁶Nuqakuna Israel runakunatami willamashallapa, tukuyqa Amun Jesusrayku, imanumi Dyuswanqa shumaqta kawsanayllapapaq nir.

³⁷“Qamkunaqami allita yačhankillapa Israel pwiblupi pasashantaqa. Naypaqtaqami Dyusninchikqa akraran Shutichikuq Juanta, Amitunchik Jesuspaq allita yačhachikunanpaq. ³⁸Chaynulla yačhankillapapis, Taytanchik Dyus Nazaretmanta Jesusta Santu Ispiritunta, pudirninta qushanpaqmapis. Chaynu karmi Jesusqa allinkunalata rurur, runakunata dyablu qischatinmapis washaran, Dyus pullan katin nir imami

yačhankillapa. ³⁹Chaqa nuqakunami rikasha kanillapa Jesús tukuy imata Jerusalenpi, Judeapa pwiblunkunapi ima rurashanta, chaynulla kruspi klabar wanuchishanllapamatapis. Chaymi nuqakunaqa tukuy chaykunapaqqa tistigu kanillapa. ⁴⁰Piru Dyus, kimsa diyamanta kawsachimutinmi, nuqakunaman rikariran. ⁴¹Manami tukuylla runakunamanchu rikarimuran. Ashwanmi Dyus nuqakunata tistigukuna kanayllapapaq akramashanllapakunalaman rikariran. Chaqa kawsamutinqami, paywan mikurayllapa, upyarayllapa ima.

⁴²“Chaymantami payqa kačhamaranllapa, rir tukuyta intrachinayllapapaq: ‘Dyusmi, Jesustaqa kačhamusha wanuqkunata, kawsaqkunata allita rikar yačhananpaq’ nir. ⁴³Chaqa Dyuspa tukuy rimaqninkunami Jesuspaq kaynu nisha kayaq: ‘Tukuy paypi kriyitinllapashi tukuy uchankunamanta payqa pirdunayanqa’ nir”.

Mana Israel runakunamanmi Santu Ispiritu shamuran

⁴⁴Pedro chaynu yačhachikuyatinmi, tukuy chay uyakuqkunamanqa Dyuspa Santu Ispiritun shamuran. ⁴⁵⁻⁴⁶Chaymi Santu Ispiritu uyakuqkunaman shamutinqa, Israelmanta kriyiq runakuna Pedruwan čhasha karan chaykunaqa, alliplata dispantakaranllapa. Chaqa chay uyakuqkunaqa ukman rimaykunapi Dyusta alabaqta uyaparanllapa. Chaymi yarpuranllapa: ¿Imanutaq Dyusninchikqa mana Israel runakunatapis Santu Ispiritunta qun? nir. ⁴⁷Chaymi Pedruqa niran:

—Nuqanchikkunata yupaylla kay runakunatapis Dyusninchik Santu Ispiritunta qusha katinqa, ¿ama shutikuychu niytachu puytinchik? nir.

⁴⁸Chaynu nirnaqa kačhakuran Amitunchik Jesuspa shutinpi

shutikunanllapapaq.ⁱ Chaymanta shutikurnaqa, Pedruta kusata rugaranllapa ayka diyallataqa paykunawan kidananllapapaq nir.

Pedrumi kriyiqkunata willaran imata rurashanpaq

11¹Apustulkuna, chaynulla Judea pwiblukunapi Jesuspi kriyiq runakunapis uyaparanllapana, “Chay mana Israel runa kaqkunapis, Dyusninchikpa shumaq rimayninpi kriyishallapana” nir. ²Chaymi Jerusalén pwiblum qashan Pedro chatinnaqa wakin Israelmanta kriyiqkunaqa, paywan willanakuranllapa. Chaqa paykunaqa yarpuqllapa, mayqanpis Jesuspi kriyiq karmapis, paykunapa kustumrintapis rurananllapapaq nir. ³Chaymi Pedrutaqa tapuranllapa kaynu nir:

—¿Imapaqtaq rirayki chay kustumrinchikta mana ruranllapachu chaykunapa wasinmanqa? Chaynulla ¿imapaqtaq paykunawan pulla mikushayki ima? nir.

⁴Chaynu taputinllapami, Pedruqa manyaqmanta parlaran tukuy ima pasashankunata, kaynu nir:

⁵—Nuqaqa Jope pwiblupi karay. Chaypi kar Dyusman mañakuyarmi, rikapakuy-niypi rikaray syilumanta uk atun pullu kada manyankunamanta watakasha nuqaman ishkimuqta. ⁶Chaymi, chaypa rurinman chapakurqa rikaray mana mikuyapaq kwatru çhakiyjun animalkunata, utiq kurukunata, largu kurukunata, pariq kurukunata ima. ⁷Chaynullami uyaparaypis syilumanta kaynu nimaqta: ‘Pedro sharir wanuchir mikuy’ nir.

⁸“Chaynu nimaqtaqa nuqaqa niray: ‘Mana Taytituy. Chaqa chay riqchaq mana mikuyapaq animalkunataqa mana mikushachu kani maydiyapis’ nir.

⁹“Chaynu nitiyqa, chay syilumanta willamaqqa qashan nimiran: ‘Tayta Dyus tukuy imatapis “Allin” nishantaqa, ama “Mana allin” niychu qamqa’ nir.

¹⁰Chaynullamiri kimsa kuti willamaran. Chaymantaqa chay pulluqa qashan tikrakaranna syiluman.

¹¹“Chay kutillami, chay wasi kayashaymanqa çharan kimsa mana Israel runakuna. Paykunataqami, Cesarea pwiblumanta kaçhasha karanllapa nuqata apamananllapapaq.

¹²Chaymi, Dyusninchikpa Santu Ispiritun nimiran paykunawan rinaypaq, ama ukmanta yarpurlamapichu. Pullaymi riran kay saysi ukninchikunapis. Tukuy paykunawanmi yaykurayllapa chay runapa wasinmanqa. ¹³Chaymi chay runaqa parlamaranllapa imanushi uk ángel wasinman yaykur kaynu willaran nir: ‘Jope pwiblumanta kaçhakuy apamunanpaq uk runa Simón shutiqta, chay Pedro ninllapa chayta. ¹⁴Pay shamurmi willashunqa, imanumi qam, chaynulla tukuy aylluikikunamapis washakankillapa’ nir.

¹⁵“Chaymi, paykunata yaçhachiyatiyqa, Dyuspa Santu Ispiritunqa paykunaman shamuran, imanutaq uk kuti shamuran nuqanchikkunaman chaynulla. ¹⁶Chaymi chaymantaqa yarpuray Amitunchik nishanta. Chaqa niqmi: ‘Chiqaptami Shutichikuq Juanqa yakulawan shutichikuran. Piru Dyusqami qamkunataqa Santu Ispiritunwan shutichishunqallapa’ nir. ¹⁷Chaymi paykunatapis, Amitunchik Jesucristupi kriyishanrayku, Taytanchik Dyus nuqanchikkunata yupay, Santu Ispiritunta qutinqa, ¿pitaq nuqaqa kani Dyusninchikta willanaypaq ‘Ama

---

i 10.48 Amitunchik Jesuspa shutinpina shutikuranllapa nirqami intrachimanchik, paymi uchanchikmanta washamanchik nir kriyir shutikunchik nir.

paykunataqa Santu Ispirituykitaqa quychu' nirqa?"

¹⁸Chaynu Pedro nitin, Jerusalemanta kriyiqkuna uyaparqa uyarala kidar, ashwan Dyusninchikta alabaran kaynu nir:

“Dyusninchikqami chay mana Israel runakunatapis yanapashana, uchankunata dijar paymanna tikrakananllapapaq. ¡Chaynuqami paykunapis tukuy tyimpupaqna kawsanqallapa!”

Antioquiapi punta kriyiqkuna

¹⁹Estebanta wanuchishallapana karqa, wakin kriyiqkunapa ikinpi puriran qischananpaq chay kuntraqninkunaqa. Chaymi wakin kriyiqkunaqa alsakar riranllapa, Fenicia, Chipre pwiblukunaman, chaynulla Antioquia pwiblumanpis. Chay pwiblukunapiqa Amitunchik Jesuspaq yačhachiqlapa Israel runa masinkunalata. Nataq, wakinkunata-shuypaqa mana yačhachiranllapachu. ²⁰Chaymantaqa ashwan, Chiprimanta, Cirene pwiblumanta shamuranllapa Antioquia pwibluman. Chaypiqami paykunaqa Jesuspa shumaq rimayninta yačhachiran tukuy chay wakin mana Israel runakunatapis. ²¹Amitunchik paykunata yanapatinmi yačhachikutinllapaqa, achka runakuna unay mana allin rurayninkunata dijar, Amitunchikpina kriyiranllapa.

²²Jerusalemni kriyiqkuna “Antioquiapi mana Israel runakuna kusata kriyinllapa” nir uyaparqa, Bernabita kačharanllapa, rir rikananpaq. ²³Chaymi, Bernabé čharqa rikaran, Dyusninchik imanun bindisir paykunata yanapashanmatapis. Chaymi payqa alliplata aligriyan. Chaynulla paykunataqa kusata kunsijaran, ama imatapis yarpurchu, tukuy shunqunwan shumaqta Amitunchikta kasunanllapapaq. ²⁴Čhaqa payqami kusala bwinu,

chaynulla Amitunchikpi kusalata kriyiq karmi, Dyuspa Santu Ispiritunwan karanpis. Chaymi yačhachikutinqa, achka runakuna Amitunchikpi kriyir masna achkayaranllapa.

²⁵Chaymantami Bernabiq riran Tarso shutiq pwibluman, Sauluta maskaq. ²⁶Chaymi tarirqa, aparan Antioquiaman. Chaypiqami paykunaqa uk añuta, Jesucristupi kriyiqkunawan taran, achka runakunata yačhachir. Chay Antioquiapi yačhachikushanmanta-pachami Jesucristupi kriyiqkuna-taqa cristianukuna nir riqsiranllapa.

²⁷Chay tyimpukunapimi Dyuspa wakin rimaqninkuna, Jerusalemanta riran Antioquiaman. ²⁸Paykunapa ukninmi shutiran Agabo. Paymi kriyiq masinkunapa čhaypinpi shar, Santu Ispiritu rimachitin, niran: “Tukuy intirupimi mallaq tyimpu kanqa” nir. Chay nishanqami chiqapta karan, chay Romapa gubyirnun Claudio mantakuyashan tyimpunpi.

²⁹⁻³⁰Chaynu mallaq tyimpu katinmi, Antioquiamanta kriyiqkunaqa, puytishanllapata qillayta tantar kačharanllapa chay Judea pwiblukunapi kriyiqkunamanqa. Chay tantashanllapataqa Bernabiwan Saulo aparanllapa chay Judeapi kriyiqkunapa rikaqninkunata qutin, chay paykunana qunanllapapaq chay ministiqkunataqa.

Santiaguta wanuchir Pedruta karsilaranllapa

12 ¹Chay tyimpukunapi gubyirnu Herodesqa, qallariran Jesucristupi wakin kriyiqkunataqa kusata qischaq. ²Chaymi kačhakuran Juanpa uknin Santiaguta ispadawan wanuchinanllapapaq. ³Chaynu Santiaguta wanuchishanpaqmi Israel runakunaqa kusa shumaqta yarpuranllapa. Chayraykumi Herodesqa kačhakuran Pedrutapis

aypar karsilananllapapaq. Chaykunataqami Herodesqa ruraran Pascua fyistapi tantakunata mana libadurayjuntachu mikunchik chay diyakunapi. ⁴Chaqa payqari yarpuran, Pascua fyista pasatin, Pedrutaqa tukuy runakunapa naypanman apatin, rikar yaçhatinllapa wanuchinanpaq nir. Pedro karsilpi katingami kuytayaranllapa dyisi-saysi (16) suldadukuna, kwatru kwatru turnanakur ima. ⁵Chaynumiri Pedrutaqa karsilpiqa suldadukuna allita kuytayaranllapa ama lluqshinanpaq. Piru kriyiq masinkunaqami mana shaykuq mañakuyaranllapa Dyusman, Pedrupaqa.

Pedrutami uk ángel karsilmanta lluqshichiran

⁶Herodes, runakunapa naypanman apananpaq diya quyapachanqa, Pedruqa punuyaran ishkay suldadukunapa çhaypinpi, ishkay kadinakunawan alli watakasha. Nataq wakin suldadukuna-shuypaqa karsilpa punkunpi kuytakuyaranllapa. ⁷Chaymantami illaqmanta Amitunchikpa uk angelnin çhaypi rikaritin, kusa lliypa intiru karsilqa tikrakan. Chaymi angelqa Pedrutaqa qichqanmanta kumsar rikçhachir kaynu niran:

—Utqar shariy, kananlla nir.

Chaynu nitinga chay kutilla, Pedrupa makinmanta kadinakunaqa rataran pachaman. ⁸Chaymi angelqa Pedrutaqa niran:

—Allita waçhkakur, llanqikita llanqikuy nir.

Chaynumiri Pedruqa ruraran. Chaymi angelqa qashan niran:

—Qataykita qatakur, nuqapa ikiyta shamuy nir.

⁹Chaynu nitingami Pedruqa angelpa ikinta riran, ángel rurayashanqachu chiqap kanqa, manaqachu mana nirmapis, mana yaçharchu. Ashwan

paytaqa yarpuchiyaran yanqa musquyninlapi rikaq yupay. ¹⁰Chaynu yarpuyarmapis Pedruqa angelwanqa naypaq kuytakuq suldadukunapa çhaypinta pasaran. Chaynulla mas riyarqa uk suldadukunatapis pasaranna. Chaymanta mas naypaqman riyarllapaqa ashwan çharanllapana karsilpa waqta lluqshina jyriru punkunmanpis. Chaymi chay punkuqa paylla kiçhakaran. Chaynami, lluqshir ishkantin riyatinllapaqa, wakaqpina karqa, angelqa paylatana dijaran Pedrutaqa. ¹¹Chaymi Pedruqa çhaypiraq kwintata qukar niran: “Kanan-shuypaqa Amituyqa chiqapta, angelninta kaçhamusha washamananpaq Herodesmanta, chaynulla Israel runakuna tukuy imata ruramananpaq kashanmanmatapis” nir.

¹²Chaynu kwintata qukarnaqa, Pedruqa riran Juanpa maman Mariapa wasinman. Kay Juantami Marcos niqllapapis. Chaypimi kusa achka kriyiq masinkuna tantakasha, Dyusman mañakuyaranllapa. ¹³Chay wasiman çharnaqami, waqta yaykuna punkumanta takakur qayakuran. Chaymi, uk warmi wamra Rode shutiq, punkumanta qayakuqta uyaparqa kallparan rikaq. ¹⁴Chaymanta, rimayninmanta Pedrutaqa riqsiran. Chaymi chay warmi wamraqa kusata aligriyar, punkuta mana kiçharchu ruriman kallparan wakinkunata willaq, Pedrumi chay punkupi qayakuyan nir.

¹⁵Chaymi paykunaqa niranllapa:

—Yaruyashayki kanqa nir.

Chaynu nitinllapamapis, wamraqa niran:

—Chiqaptami pay nir.

Chaynu nitinmapis, paykunaqa niranllapa:

—Manami Pedruchu kanqa.

Ashwanmi angelnin kanqa nir.

¹⁶Chaynu ninanllapakamanqa, qayakuyaran Pedruqa. Chaymi rir punkuta kiçhar, Pedruta rikarqa alliplata dispantakaranllapa. ¹⁷Piru, Pedruqa makinlawan willaran uyarananllapapaq. Chayna paykunataqa parlaran imanushi, Tayta Dyusqa karsilmanta urquran nirmapis. Chaynullami niranpis:

—Kay nishushayllapatami, parlankillapa Santiaguta,^j chaynulla kriyiq ukninchikkunatapis nir.

Chaynu nirqa, chay kayashanmanta yarqur riran uklawtana.

¹⁸Achkiyatinnaqa, chay suldadu-kuna-shuypaqa mana imanu tukushaq nirpis yaçharanllapachu. Chaqa paykunaqari mana yaçharanchu maytataq Pedruqa risha nirmapis.

¹⁹Chaymanta, Herodesqa kaçhakuran Pedruta maskananllapapaq. Piru mana tariyta puytitiñllapanaqa, chay kuytakuqkunata uchachar, Herodesqa mantakuran wanuchinanllapapaq.

Chaymantami Herodesqa Judeamanta lluqshir, riran Cesaremanna taq.

Herodesmi wanuranna

²⁰Chaypi katinmi Tiro, Sidón pwiblukunapi taqkunaqa Herodesmanqa rinanpaq yarpuranllapa: Herodesqa, alliplata piñakusha nuqanchikkunawanqa. Rir shumaqchanakushunllapa paywan. Chaqa paypa pwiblumanta mikunanchikta rantimunchik nir. Chaynu rinanllapapaqqa, naypaqtaqa amiguta ayparanllapa, Herodespa uk kusa yanapaqnin Blasto shutiq runawan. Payraykumi, Herodeswanqa shumaqchanakuranllapa. ²¹Chaymi, Herodesqa uk diyapi paywan pulla tantakar parlananllapapaq niran. Chay diya çhamutinqa, payqa kusa shumaqta

mudakur mantakunan samanampi tar, kusa shumaqta rimaran. ²²Chaymantami chay uyakuqkunaqa, kusa jwirtita rimar, niqllapa:

—jKay rimaqqami dyus, mana yanqa runalachu! nir.

²³Chayta nitinllapaqa, Herodesqa Dyusta mana alabarchu, ashwan payna dyusnu kusa puytiq tukuran. Chaymi Amitunchikpa angelninqa kusa saqra nanayta Herodesman kaçhamutin, limpu kurur tukukar wanuran.

²⁴Piru ashwan kriyiqkuna-shuypaqa Amitunchikpaq rimatinllapa, shikwakan chay rimashankunaqa. Chaymi, tukuy uklaw pachakunapipis yaçharanllapana Amitunchikpa rimayninpaqqa.

²⁵Chaymanta Bernabiwan Saulo Jerusalemni qillayta apustulkunata qushana karqa tikrakamuranllapana Antioquiaman. Piru Marcos ninllapa chay Juanta aparmi shamuranllapa.

Bernabiwan Saulutami akraranllapa yaçhachikunanpaq

13 ¹Antioquía pwiblupi kriyiqkunamantaqami karan Dyuspa rimaqninkuna, chaynulla yaçhachikuqkuna ima. Paykunaqami karan Bernabé, Simón, Lucio, Manaén, Saulo ima. Chay Simontami niqllapapis, “Yana Runa” nir. Lucio-shuypaqa Cirene pwiblumanta karan. Nataq Manaén-shuypaqa, Galileapa gubyirnu Herodespa pullan kriyakasha karan. ²Uk diyapimi paykunaqa ayunupi kar Dyusta adurayatinllapaqa, Dyuspa Santu Ispiritun kaynu niran: “Bernabiwan Sauluta, akrayllapa. Chaqa nuqami paykunataqa akrasha kani yaçhachikunanpaq” nir.

³Chaymi chaypi kaqkunaqa ayunar, Dyusman mañakushana karqa,

j 12.17 Kay Santiagutami “Jacobo” niqllapapis.

Bernabipa, Saulupa ananman
makinllapata çhurar, kaçharanllapana.

**Bernabiwan Saulumi Chipripi
yaçhachikuranllapa**

⁴Bernabiwan Sauluta, Dyuspa Santu
Ispiritun apatinmi, riranllapa Seleucia
pwibluman. Chaymantaqa, yaku
karrupina riranllapa uk lugar yaku
çhaypilapi Chipre shutiç chayman.

⁵Chay Chipre lugarllapi Salamina shutiç
pwibluman çharqa, Israel runakunapa
tantakananllapa wasikunapi, yaçhachi-
kuranllapa Dyuspa shumaq rimaynin-
taqa. Juanpis^k paykunata yanapar
pullanllapa riyaran.

⁶Chay Chipripi tukuy pwiblunkuna-
pimi puriranllapa yaçhachikurqa.
Chaynu rirmi Pafos shutiç pwiblukaman
çharanllapa. Chay pwiblumipi tariran-
llapa Israelmanta uk bruju Barjesús
shutiçta. Chay brujuqami Dyusninchik-
paq rimaq tukuqla. ⁷Chay brujuqami,
Sergio Paulo shutiç gubirnadurwan
amigu karan. Chaqa chay gubirnadurmi
kusala yaçhaq runa kaq. Chaymantaqa
kaçhakuran Bernabiwan Sauluta
qayamunanllapapaq. Chaqa paymi
kusata uyakunaran Dyuspa shumaq
rimaynintaqa. ⁸Piru chay bruju
Barjesús, griego rimaypi Elimas
shutiçqami, apustulkunapa kuntran
çhurakaran, gubirnadurqa ama
kriyinanpaq Dyuspaq yaçhachikutin-
llapaqa. ⁹Chaymi Saulo, griego rimaypi
Pablo shutiçqa, Dyuspa Santu Ispiritun-
wan kar, chay brujutaqa kusata chapar
niran:

¹⁰—¡Kusa llulla, mana allinkunata
yarpuq runa, dyablupa wamran, tukuy
allin kaqkunapa kuntran! ¿Imapaqtaq
Dyus yaçhachikushanta dañayta
munanki? ¹¹Chayta ruranashaykiray-

kumi Dyusqa kananqa kastigashuyan.
Chaymi kananmanta-pacha syigu
kidarna, ayka diyallataqa rupay
achkirachikuqlamatapis mana rikanki-
nachu nir.

Chaynu nitinlami chay brujupa
nawinqa tutaparaq intiruna kidaran.
Chaymi manana rikakuyta puytir, uk
runata maskayaran aysakur purichinan-
paq.

¹²Tukuy chayta rikar, chaynulla Saulo
yaçhachikushanta uyakur kusalata
dispantakarmi gubirnadurqa Amitun-
chikpa shumaq rimayninpi kriyiranna.

**Pabluwan Bernabimi Pisidiaman
riranllapa**

¹³Pafos pwiblumantami Pabluqa,
pullan puriçkunawan riranllapa uk yaku
karrupi Perge pwibluman. Chay
pwiblumi, Panfilia shutiç lugarpi kaq.
Piru Juanqami chaypi wakinninkunata
dijar, Jerusalemnan tikrakamuran.

¹⁴Nataq wakinninkuna-shuypaqa, chay
Pergimanta lluqshir, riranllapa Pisidiama
yatan Antioquía pwibluman. Chaypimi
samana diyapi Israel runakunapa
tantakananllapa wasiman yaykur,
samaranllapa. ¹⁵Chaymanta, Dyus nitin
Moisés iskribishanta, chaynulla Dyuspa
rimaqninkuna iskribishanta liyitinllapa
imaqa, chay wasipa mantakuqnin-
kunaqa kaynu niran:

—Ukniy masiykuna, runakunata
animachinaykillapapaq imata rimana-
yarllapaqa, kananlla rimayllapa nir.

¹⁶Chaynu nitinllapami, Pablo sharir
makinlawan runakunataqa upallachir,
kaynu niran:

—Pwibluymanta runa masiykuna,
chaynulla uklawmanta qamkuna,
Dyusta manchar kasuqkunapis,
uyakumayllapa kayta willashutiçllapa:

k 13.5,13 Kay Juantami “Marcos” niçllapapis. Rikashun Hechos 12.12; 15.37,39.

¹⁷Dyusninchikllapami, unay rukunchik-kunata akraran paypaqna kananllapa-paq. Chay rukunchikkunapaqqa kaynu karan: Egipto pwiblupi furastiru yupay tayarllapamapis, alliplata achkayaran-llapa Dyusninchik akrashan katin. Piru chaymantami chay pwiblumantaqa llugshichimuran paypa pudirninwan. ¹⁸Chaynu llugshichimurmi, chunllaq lugarkunaman apar kwarinta añuta kuytaran imanu tukur tatinllapamapis. ¹⁹Chaynulla, Canaán shutiq lugarpi, syiti atun pwiblupi taqkunata limpu wanuchir tukchiran, chay wanushapa pachankunataqa rukunchikkunatana qunanpaq. ²⁰Tukuy kay pasashan-kunaqa kwatru-syintus sinkwinta (450) añumata kaq kasha kanqa.

“Chaymantami, rukunchikkunataqa quranllapa puvtiq runakuna rikanan-llapapaq, Dyusninchikpa rimaqnin Samuelpa tyimpunkaman. ²¹Piru rukunchikkunapaqami Dyusta mañaran-llapa gubyirnunllapata numrananpaq. Chaymi Dyusqa munashanllapata rurar, numrran Saúl mantakunanpaq. Saulqami, Benjaminpa ayllunmanta, Cisca wamran karan.

“Chaymantami kwarinta añuta yupay mantakushana katinqa, ²²Dyusqa, Saula kargunmanta urqur, Davidtana numrran, gubyirnu kananpaqqa. Paypaqami Dyusqa niran: Uk allipla allin runatami tarisha kani. Paymi imata ruray nitiypis, ruran. Payqami Isaipa wamran David. ²³Chaqa Davidpa ayllunllamantami karan Jesuspis. Paytami Tayta Dyusqa kaçhamuran washamanallapapaq, imanutaq arnima-shanchikllapa karan chay kumplikanan-paqqa. ²⁴Chaymi manaraq Jesús shamuyatinga, Shutichikuq Juanqa tukuy Israel runakunataqa kaynu niq: Uchaykillapata دچار, Dyusmanna tikrakar shutikuyllapa nir. ²⁵Chaymanta

Juanpa wanunan tyimpu shipchamuya-tinnaqa, kaynu niran: ‘Nuqaqa manami Dyus arnishushanllapa runapaq yarpuyankillapa chay paychu kani. Payqami chaymantaraq shamunqa. Chaymi paypaqqa nuqaqa mana sirbinichu uk sirbikuq yupay llanqinpa watunta kaçhanaylapaqmapis’ nir”.

²⁶Chaynullami Pabluqa niranpis:

“Abrahampa ayllunmanta ukniykuna, gamkuna uklaw nasyunkunamanta Dyusta kasuqkunatapis nishunillapa: Dyuspa shumaq rimaynin washamana-llapapaq chayqami tukuy nuqanchik-kunapaq. ²⁷Chaqa, Jerusalenpi taqkuna, chay mantakuqkuna imaqa, Jesusta mana riqsir, mana kwintacharanllapa-chu. Chaynullami Dyuspa rimaqninkuna Jesuspaq iskribishanllapata, samana diyakunapi liyirmapis, mana intrakaran-llapachu. Chaymi ashwan Jesustaqa kuntrar qukuranllapa wanuchinanllapa-paq. Chayta rurarmi Dyuspa rimaqnin iskribishannulla kumpliranllapa.

²⁸Chaqa mana ima uchayjun katinmapis wanuchinanllapapaq, Pilatuta mañaran-llapa. ²⁹Chaynumiri Dyus nitin iskribikashannulla rurarllapanaqa, Jesustaqa krusmanta ishkichimur pamparanllapana. ³⁰Piru Dyusqami Jesustaqa kawsachimuran. ³¹Chaymi Jesusqa, achka diyakunata pullanllapa karan, Galileamanta Jerusalemman yapar pullan riranllapa chaykunawanqa. Chaymi kananqa paykunaqa tukuypaq uk tistigu yupayna chay pasashankuna-paqqa.

³²⁻³³“Chaymi Bernabiwan nuqaqa willashunillapa Dyuspa shumaq rimaynin-taqa: Taytanchik Dyusmi kawsachimuran Jesustaqa kusa munashan Wamran kashanrayku. Chayta rurarmi rukunchik-kunata arnishantaqa kumpliran, nuqanchikkunawan, imanuchi Salmospis nishannulla. Chaqa niqmi:

‘Qammi Wamray kanki.

Nuqami kananqa Taytaykipaq
riqsikani’ nir.

³⁴Dyusqami rimashallana karan, Jesús
wanushanmanta kawsamuyanqa
kwirpun ama ismunanpaq nir.

Kaynutami, iskribishanpipis nin:

‘Qushaqmi kusa allinkunata Davidta
arnishaytaqa’ nir.

³⁵Chaymi Salmosllapi ninpis:

‘Ama kusa munashayki Wamraykipa
kwirpuntaqa dijankichu
ismunanpaqqa’ nir.

³⁶“Piru Davidmi, paypa tyimpun
runakunataqa Dyus munashanulla
yanaparmapis, wanurqa rukunkunawan
pulla pampakaran. Chaypimi kwirpun-
pis ismur tukukaran. ³⁷Nataq, Dyus
kawsachimushan Cristupa kwirpunqa
mana ismuranchu.

³⁸⁻³⁹“Chayraykumi ukniykuna allita
intrakayllapa, kaynu nirmi yačhachiku-
nillapa: Jesusraykulami uchanchik-
manta pirdunakanchikllapa, mana
Moisés mantakushanta kasushanchik-
llaparaykuchu. Chaymi ashwan Dyusqa,
Jesuspi kriyiqkunataqa tukuyлата
pirdunar, mana uchayjunpaqnachu
riqsin nir.

⁴⁰“Chaymi kuytakankillapa Dyuspa
rimaqninkuna iskribishankuna
nishanulla, ama mana kriyiqkuna
yupay pasashunanllapapaq. Chaqa chay
iskribishankunapiqa nin:

⁴¹ ‘¡Qamkuna mana kriyinaqkuna,
dispantakar chinqayllapa!

Chaqa qamkunapa tyimpuykikuna-
pimi rurashaq ukman shumaq
ruraykunata.

Chaymi mayqan parlashutinllapa-
mapis,

mana kriyinkimanllapachu’ nir”.

⁴²Chaynu Pabluwan Bernabé
yačhachikur tukchirnaqa, lluqshimu-
ranna Israel runakunapa tantakanan-

llapa wasimantaqa. Chaymi chay mana
Israel runakunataqa, paykunataqa
rugaranllapa qashan uk samana
diyapipis chayllapaq mas intrachinan-
llapapaq. ⁴³Piru Pabluwan Bernabé,
tukuy manta dispidikur, ritinllapanaqa,
kusa achka Israel runakuna, chaynulla
Israel runakunapa kriyinanpi kriyiqkuna
ima paykunawan riranllapa. Chaymi
Pabluwan Bernabiq, chay tantakaq-
kunataqa kaynu nir willaran: “Ama
ukmanta yarpur imachu Dyuslapi allita
kriyiyllapa, Dyus llakipar akrashushan-
llaparayku” nir.

⁴⁴Chaymanta uk simanapina, samana
diyapiqa yaqqa tukuyла chay pwiblu-
manta runakunataqa tantakaranllapa,
Dyuspa shumaq rimayninta uyakunan-
llapapaqqa. ⁴⁵Chaymi Israelmanta kaq
karguyjunkunaqa, achka runakuna
tantakaqta rikarqa, kusata inbidyaka-
ranllapa. Chayraykumi Pablutaqa
kuntrar allipla saqrata willaranllapa.

⁴⁶Chaymi Pabluwan Bernabiq mana
imatapis mancharchu kaynu riranllapa:

—Nuqakunaqami naypaqtaqa
qamkunataqa Dyuspa shumaq
rimayninkunataqa yačhachishunayllapa-
paq karayllapa. Piru qamkunaqa chayta
mana munashaykillapachu. Chaynu
mana yačhachishunayllapata
munarqami, mana tukuy tyimpu
kawsayta munankillapachu. Chaymi
kananqa mana Israel runakunatana
yačhachiq rishaqllapa, ⁴⁷imanuči
Amitunchikllapa nir kačhamaranllapa
chaynulla:

‘Nuqami qamtaqa čhurashusha kani
mana Israel kaq runakunapa uk
achkirachikuqnin yupay kanay-
kipaq.

Chayna qamqa nuqapa shumaq
rimayniyta yačhachikunki
tukuy pachapi washakanan-
llapapaq’ nir.

⁴⁸Chayta uyaparllapami, chay mana Israel kaq runakunaqa, kusata aligriyar, niranllapa: “Amitunchik nishanqami kusala allin” nir. Chaymi ashwan Dyuspi kriyir tukuy tyimpupaqna kawsananllapapaq kaqkunaqa, tukuylla kriyiranllapa. ⁴⁹Chaynumiri Dyuspa rimaynintaqa tukuy chay lugarkunapiqa yaĥhachikuranllapa. ⁵⁰Piru chay Israelmanta kaq karguyjunkunaqa Dyuspi kriyini niq wakín warmikunawan, tukuy puytiq runakunawan ima parlar animachiranllapa, Pabluwan Bernabitaqa aypar chay lugarmantaqa llushichinanllapapaq. ⁵¹Chaynu ruratinllapaqa Pabluwan Bernabitaqa llanqinllapata ĥaspichikuranllapa, kay pwiblupi runakunaqa mana kriyiyta munanllapachu nishaq nir. Chayta rurarllapanaqa riranllapana Iconio pwiblumanna. ⁵²Piru Cristupi kriyiqkuna-shuypaqa, Dyuspa Santu Ispiritunwan kar, allipla aligrina karanllapa.

**Pabluwan Bernabimi Iconio
pwiblupi**

14 ¹Iconio pwiblupimi, Pabluwan Bernabita pulla yaykuranllapa Israel runakunapa tantakananllapa wasiman. Chaymi, chaypi paykunaqa yaĥhachikuranllapa Jesucristupaq. Chaynu yaĥhachikutinllapami achka runakuna kriyiranllapa, Israel runakuna, mana Israel runakunamapis. ²Piru Israel runakuna Jesucristupi mana kriyiqkunaqa ukman shumaqta rimar ingañaranllapa chay mana Israel runakunataqa, Jesucristupi tukuy kriyiqkunapaqa kuntran kananllapapaq.

³Chaynu katinmapismi, Pabluwan Bernabitaqa mana mayqantapis mancharchu, ashwan Amitunchikpi kusata kunfyakar, achka diyakunata chaypiqa kidaranllapa yaĥhachikur. Chaymi

Amitunchikqa paykunataqa yanapar, pudirninta quran, milagrukunata, mana ruraypaq shumaq imakunata rurananllapapaq. Chaymi yanaparan runakuna rikar ninanllapapaq, chiqaptami Dyus nishanta yaĥhachikuyan nir.

⁴Piru, chay pwiblupi runakunaqa ukmanta ukmanta yarpupakuranllapa. Chaymi wakinqa Israel runakunapa faburnin kaqllapa. Nataq wakinkuna-shuypaqa Apustulkunapa faburnin kaqllapa. ⁵Chaymantaqa, Israel runakuna, chaynulla mana Israel runakunapis karguyjunkunawan parlaranllapa, Pabluwan Bernabitaqa kusata qischar, rumikunawan sitar ima wanuchinanllapapaq. ⁶Piru chaykunata yaĥarmi Pabluwan Bernabitaqa alsakar riranllapa prubinsya Licaoniapa pwiblunkunaman. Paykunaqa alsakar riranllapa Listraman, Derbiman, chaynulla chay shipchan pwiblukunamanpis. ⁷Chaymi chaykunapina Dyuspa shumaq rimaynintaqa yaĥhachikuranllapa.

**Pablutami sitaranllapa Listra
pwiblupi**

⁸Chay Listra pwiblupimi, karan uk kuju runa. Paymi mana puriyta puytiqchu. Chaqa payqari nasishanmanta-pacha mana maydiyapis purishachu kaq. ⁹Chaymi Pablo yaĥhachikuqta uyakur tayaran. Chaynu yaĥhachikuyarmi, Pabluqa chay runataqa chapar yarpuran, payqami allianqa allita Dyuspi kriyishanrayku nir. ¹⁰Chaymantami, Pabluqa jwirtita rimar niran: —¡Sharir shay! nir.

Chaynu nitinga chay runaqa das piryar sharir, puriq qallariranna.

¹¹Chaynu Pablo rurashanta rikarllapapaq, runakunaqa qallariranllapa kusalata rimaq chay Licaoniapa rimayninpi, kaynu nir:

—¡Runa yupay dyusninchikkunami shamusha nuqanchikkunamanqa! nir.

¹²⁻¹³Chay Listra pwiblupi taqkunapaq qami Jupiterqa uk dyusinllapa kaq. Iglisyan-shuypaqa, pwiblunpa yaykunanlapi kaq. Chaynu dyusninchik nirllapami, Bernabita shutichiranllapa Jupiter.¹ Nataq Pabluta-shuypaqa shutichiran Mercurio, pay rimaq chay katin. Chayna chay Jupiterpa kuranqa apamuran turukunata, tuktitukunata ima, tukuy chaypi runakunawan pullana, Pabluwan Bernabitaqa adurananllapapaq.¹⁴Piru Bernabiwan Pablo, nuqanchikta aduramanayanchik nir kwintata qukarqa, llakir piñakur raçhpanmatapis llikiranllapa. Chaymantaqa, chay runakuna riyashanman kallpar rir yaykuranllapa, jwiritita kaynu nir:

¹⁵—Piru taytituykuna, ¿imapaqtaq kaytaqa ruranayankillapa? Chaqa, nuqakunapis qamkuna yupay runakunala kanillapa. Ashwanmi chay yanqa imakunata aduranaykillapata dijanaykillapapaqna shamusha kanillapa Dyuspa shumaq rimayninta yaçhachishuqllapa. Chaynuqami chiqap kawsaq Dyus, syluta, pachata, mar yakuta, tukuy ima kaqta rurasha, chay paypina kriyinaqkillapapaq.¹⁶Unayllaqami, Dyusqa tukuy runakunata dijamashanchik karan munashanchikllata rurar kawsanallapapaq.¹⁷Chaynu dijamanninchikmapis, allinkunata rurar rikachimashanchik, ‘Pimi kani’ nirmapis. Chaynulla kananpis, paymi nuqanchikkunaman tamyata kaçhamun, tarpukushanchikkunamanta shumaqta urqukunallapapaq. Chaynulla, paylla chay mikunanchikllapamatapis qumayanchikllapa unta mikur ima aligri kawsanallapapaqmapis.

¹⁸Chaynu Pabluwan Bernabé nitinllapamapis paykunaqa mana intrakanaranllapachu. Chaymi yaqqa

mana imanupis willayta puytiranllapachu turunllapakunataqa wanuchir paykunata aduranatinllapapaq.

¹⁹Chaypi chaynu kayatinllapapaq, çharanllapa ayka Israel runakuna. Paykunaqa karanllapa Antioquiamanta, Iconiumanta ima. Paykunami chayman çharqa chay runakunataqa ukmanta yarpuchiranllapa. Chaymi runakunaqa Pablutaqa sitaran rumikunawan wanuchinanllapapaq. Chaynu qischarllapapaq, wanushana kanqa nir yarpurllapa pwiblu waqtalawman aysaçhakur urqur itakuranllapa.²⁰Chayna, chaypi itakur ritinllapapaq, Jesucristupi kriyiqkunaqa Pablo usurayashan ridurninman tantakaranllapa. Chaymantami payqa allinna sharir qashan tikrakanan chay pwiblullaman. Chaymanta, allaqninga Bernabiwan chay pwiblumanta lluqshir, riran Derbe shutiq pwiblumanna.

²¹Chayna chay Derbipi, Amitunchikpa shumaq rimayninkunata yaçhachikutinllapapaq, achka runakuna kriyiranllapa. Chaymantaqa qashan tikrakananllapa Listraman, Iconiuman, prubinsya Pisidiapa pwiblun Antioquiakaman ima.²²Chaymi, chay pwiblukunapiqa Jesuspi kriyiqkunata willar animachiranllapa Amitunchikta allita kasur, paypi allita kriyir kawsanallapapaq. Chaynulla paykunataqa niranpis: “Syluman Dyusninchikwana kawsaq rinapapaqqa, kay bidapiqa kusataraq qischakanichik” nir.²³Chaynulla, chay purishanllapa pwiblukunapiqa, kriyiqkunapa rikaqnikunata paykunallamanta numraranllapa. Chaymantami Dyusman mañakur, ayunasha imana karqa, Amitunchikpi kriyishanllaparayku, paypa makinpina dijaranllapa.

1 I 14.12 Griego rimaypimi Jupiterpaq ninqallapa “Zeus”. Nataq Mercuriupaq-shuypaqa ninllapa “Hermes” nir.

**Pablumi Bernabiwan tikrakaran
Siriapa pwiblun Antioquiaman**

²⁴Chayna, prubinsya Pisidiamanta rirnaqa, çharanllapa Panfilialawman. ²⁵Chay Panfilia lugarpi Perge pwiblupi, Amitunchikpa shumaq rimayninta yaçhachikur, chaymantaqa riranllapa Atalia pwibluman. ²⁶Chaymantaqa, yaku karrupi mar yakullata riranllapa Antioquia pwibluman çhanankaman. Chay pwiblumanmi kaçhasha karanllapa, Dyusta kusata mañakur, pay yanapatin rimayninta yaçhachikunanllapapaq. Chaynu yaçhachikushana karllapaqa, qashan tikrakaranllapa Antioquiallamanna. ²⁷Chayman çharqami, Jesucristupi kriyiqkunata tantar parlaran manyaqla, Dyus tukuy imata paykunawan rurashanta. Chaynulla parlaranllapapis imanumi Dyus, chay mana Israel kaq runakunatapis yanapasha paypi kriyinanllapapaq nir ima. ²⁸Chaymantaqa Pabluwan Bernabiq, chay Antioquiapina Dyuspi kriyiqkunawan kideranllapa unaytana taq.

**Jerusalenpimi kriyiqkunaqa
tantakaranllapa**

15 ¹Chay tyimpukunapimi wakín Judeamanta runakunaqa Antioquiaman riran, Jesucristupi kriyiqkunata yaçhachiq. Chaymi kaynu niranllapa: “Moisés mantakushannulla chay siñal kustumrita mana ruraraqashi, mana washakashunllapachu” nir. ²Chaymi, Pabluwan Bernabiq alliplata paykuna-wanqa, uknin uknin willanakuranllapa: “Manami chaynuchu washakanapapaqqa” nir ima. Chaynu willanakuyatinllapaqa, Pabluta, Bernabita, ayka wakín kriyiqkunatapis, Antioquiamanta kriyiqkunaqa numraranllapa Jerusalemman riranllapapaq. Chayna chay parlayashanllapapaq, Amitunchikpa apustulninkunawan,

chaynulla wakín kriyiqkunapa rikaqñin-kunawanpis parlananllapapaq.

³Chaynu kaçhatinllapami, paykunaqa riranllapa Jerusalemmanqa. Chayman riqnuqa, Feniciapa, Samariapa pwiblun-kunapi kriyiqkunataqa parlaranllapa tukuy mana Israel runakunapaq: “Unay kriyinanllapataqa دچار ashwan kananqa, Dyuspina kriyinnllapa” nir. Chaynu parlakutinmi, chaypi kriyiqkunaqa alliplata aligriyaranllapa.

⁴Chaynu yaçhachikur riyarqa Pabluwan Bernabé Jerusalemman çharanllapana. Chaypiqa samachiranllapa Jesuspi kriyiqkuna, wakín apustulkuna, chaynulla kriyiqkunata rikar yaçhachiqkuna ima. Samachitinllapaqa, Dyus tukuy imata paykunawan rurashanllapataqa parlakuranllapa.

⁵Piru Jesuspi wakín kriyiq fariseo runakunaqa das sharir, kaynu niranllapa: “Kriyiq mana Israel runakunaqa, chay siñal kustumrita, chaynulla Moisés tukuy mantakushakunatapis rurananllapapaq” niqllapa.

⁶Chaynu nitinllapaqa, apustulkuna, Jesuspi kriyiqkunata rikar yaçhachiqkuna ima tantakaranllapa chay fariseukuna nishanpaq parlananllapapaqqa. ⁷Chaynu kusata uknin uknin unaytana parlayatinllapaqami, Pedruqa sharir paykunataqa niran:

“Kriyiq masiykuna, qamkunaqami yaçhayankillapa, pulla kashallapa Dyusnichikqa nuqata akramaran chay mana Israel runakunata, Dyusnichikpa shumaq rimayninkunata yaçhachitipi, paykunapis kriyirna washakananllapapaq. ⁸Dyusnichikmi tukuy pa yarpuyninchikllapata riqsin chay paymi, mana Israel runakunatapis allita riqsir wamranpaqna nisha. Chaymi Santu Ispirituntapis qusha, imanuchi nuqanchikkunata qumaranchikllapa chaynulla. ⁹Nuqanchikkunatami paykunawanqa mana ukmanta ukmantaqa

rikamaranchikllapachu. Chaqa paykunata-pis yarpuyinllapataqa shumaqchasha, paypi kriyishanllaparayku. ¹⁰Chaynu katinga kanan-shuypaqa çimapaqtaq Dyusta mana munaq yupaychu tukunkillapa, kay mana Israel runakunata, Moisés mantakushanta rurachirqa? Moisés mantakushankunaqami kusala lllashaq karga yupay, mana puytiypaqchu. Chaykunataqa manami chiqapta rurashanchikllapachu nuqanchikkuna, unay rukunchikkunamapis. ¹¹Ashwan nuqanchikkunaqami yaçhanchikllapa Amitunchik Jesús llakipamarninchikllapa uchanchikllapamanta washamashanchikllapa dibaldila, nir. Chaynumiri mana Israel runakunata-pis washasha nuqanchikkunata yupaylla”.

¹²Pedro parlakutinnaqa, Pabluwan Bernabipis parlakuq qallariranllapa. Paykunaqa parlakuranllapa Tayta Dyus yanapatin, mana Israel kaq runakunapi tukuy milagrukunata mana ruraypaq shumaq imakunata rurashanllapata. Chaynu parlakuyatinllapami tukuy chaypi kaqkunaqa uyarala uyakuranllapa. ¹³Chaynu parlakur tukchitinnaga, Santiaguqa^m niran:

“Kriyiq masiykuna uyakumayllapa.

¹⁴Simonqami willamayanchikllapa, imanutaq kananqa Tayta Dyus, mana Israel runakunata-pis yanapar, paypa wamrankunana kananpaq nisha nir ima.

¹⁵Kayqa Dyuspa rimaqnin nishannu, allip chaynu kasha. Chaqa chay iskribikashapiqami kaynu nin:

¹⁶‘Davidpa ayllunkunaqami wasi limpu ratasha yupay

unayna mana mantakunnachu. Chaymi nuqa shamur qashan mushuqmanta alli shachir kamkachishaq, amana qashanqa ratananpaqna-chu.”

¹⁷Chaynu ruratiymi mana Israelmanta kaqkunata akrashaykunapis maskamanqallapa.

¹⁸Kaytaqami nuqa Tayta Dyus nini. Chaqa unaymanta-pacha chaynu kananpaq nishallana karay’ nir.

¹⁹“Tayta Dyus nisha katinmi nuqapis nini: Chay mana Israel kaq runakuna unay kriyinanllapakunata dijar, Dyuspina kriyisha katinga, ama piñachishunllapachu ‘Moisés tukuy mantakushankunata ruray’ nirqa. ²⁰Ashwan paykunamanqa iskribishunllapa kaykunata rurananpaq: Chay runa rurashan yanqa dyusman ufrindakunata çhurashanllapataqa ama mikunanllapapaq. Chaynulla nishunllapapis runa kar, warmi karnapis ama ukwan ukwan pununanpaqchu. Nishunllapapis, animalpa yawarminta, animal ratar manaqa çhuqar wanushapa aychantaqa ama mikunanllapapaqchu. ²¹Chaqa Moisés mantakushanllata unaymanta-pacha tukuy pwiblukunapi yaçhachikunllapa. Chaymi tukuy samana diyapi Israel runakunapa tantakananllapa wasinkunapiqa liyir yaçhachikunllapa”.^o

Kartata kaçharanllapa mana Israel runakunaman

²²Santiago chaynu nitinga, Jesuspa apustulninkuna, Dyuspi kriyiqkunapa rikaqninkuna, tukuy kriyiqkunawan

---

m 15.13 Santiagutami niqllapapis “Jacobo” nir. Payqami Jerusalenpi kriyiqkunapa punta rikaqnin karan. Rikashun Hechos 12.17; Gálatas 1.19. **n 15.16** Rikashunllapa Amós 9.11-12. Nuqa shamur qashan mushuqmanta alli shachir kamkachishaq nirqami intrachimanachik Jesús shamur tukuy tyimpupaqna mantakunanpaq nir. **o 15.20-21** Kaykunatami willaranllapa Israelmanta kaqkuna Moisés mantakushanlata kasuqkunawan Jesuspi kriyiq mana Israel runakunaqa pulla kananllapapaq nir.

yarpuranllapa: Nuqanchikkunamanta akrrar kaçhashunllapa riranllapapaq Pabluwan Bernabiwan pulla Antioquia-man nir. Chay akrashanllapaqa karan Judas Barsabás ninllapa chaywan Silas. Paykunaqami kusa rispitaqasha runakuna karanllapa kriyiqkunapaqqa.²³Chaymi, paykunawan kaçharan chay kartataqa, kaynu nir:

Mana Israelmanta kriyiq masiykuna, qamkuna Antioquiapi, Siriapi, Ciliciapi taqkunata saludashunillapa nuqakuna apustulkuna, kriyiqkunata rikar yaçhachiqkunawan, chaynulla tukuy kriyiqkunawan ima.

²⁴Chaqa yaçhashami kanillapa, kay Jerusalemanta wakín kriyiqkunashi, nuqakuna mana kaçhamutiyllapachu shamur, Moisés mantakushanta ukmanta yaçhachishushallapa, nir. Chayshi alliplata piñachir ukmanta yarpuchishushallapa ima. ²⁵Chayraykumi nuqakunaqa tukuyiniyllapa yarpur parlasha kanillapa, nuqakunamanta runakunata akrrar kaçhamutiyllapa rikashunanllapapaq. Chay kaçhamuyanillapa chaykunaqami kusa munashayllapa Bernabiwan Pabluwan pulla shamuyanllapa.

²⁶Bernabiwan Pabluqami wanuchinatainllapamapis mana manchakurchu Amitunchik Jesucristupa shumaq rimayninta yaçhachikur purinllapa.

²⁷Chay ishkay qamkunaman shamuyqami Judaswan Silas. Paykunanami manyaqmanta parlashunqallapa kay iskribishunillapa chaypaqqa. ²⁸Chaqa Dyuspa Santu Ispiritunmi mana munanchu, Moisés tukuy mantakushanta rurar mas qischakanaykillapataqa. Chaynulla nuqakunapis mana munanillapachu kay nishuyanillapa chaymanta mas qischakanaykillapataqa.

Chaymi nishunillapa kaylata ruranaykillapapaq: ²⁹Ama mikuuyllapachu runakuna rurashan yanqa dyuskunapaq ufrindata çhurashanllapata. Chaynulla ama mikuuyllapapichu animalpa yawarninta, animal ratar manaqa çhuqar wanushapa aychantapis. Chaynulla runa kar manaqa warmi karpis ama ukwan ukwanqa pununkillapachu. Chiqapta kay nishushayllapata kasurqami, Dyus munashanta kumpliyankillapa.

Chaylatanami willashunillapa.

³⁰Chaymanta chay kartata qutin, paykunaqa dispidikur riranllapana Antioquiamaanqa. Chayman çharqa Jesuspi tukuy kriyiq runakunataqa tantamur, chaypi quranllapa kartataqa.

³¹Chaymanta chay kartata Dyuspi kriyiqkuna liyirqa allipta aligriyaranllapa, chay kartapi paykunapaq uk kunswilu kashanrayku. ³²Chaynulla Judaswan Silaspis Dyuspa rimaqninkuna kar, paykunata kusata kunsular ima, animachiranllapa, Amitunchikta allita kasunanllapapaq.

³³Chaymanta uk diyapinaqa, Judaswan Silastaqa kaçharanna chaypi, Jesuspi kriyiqkunaqa “Kusa allin rinkillapa” nir. “Chaynulla chay kaçhamushushallapa chaykunatapis shumaqta saluduta qupamankillapa” nir ima. [³⁴Piru Silasqami Antioquialapi kidanar, chaylapina kidaran.]

³⁵Chaynulla Pabluwan Bernabispis Antioquiallapi kidaranllapa. Chaypiqami wakinkunawan pulla yaçhachikuranllaparaq Amitunchikpa shumaq rimaynintaqa.

Pablumi Bernabimanta chiqanchakaran

³⁶Chaymanta uk tyimpu pasatinnaqa, Pabluqa niran Bernabitaqa:

—Rishun qashan kriyiq masinchikunata watukuq, chay mayqan pwiblu-

kunapiçhi Amitunchikpa shumaq rimayninta yaçhachikushanchik karan chaykunaman, imanushi paykunaqa puriyan nir.

³⁷Piru Bernabıqa, Juan Marcos niqllapa chayta pullanllapaqa apanaran. ³⁸Piru Pablutaqa mana allintachu chayqa yarpuchiran. Chaqa Juan Marcosqa Panfilia pwıblupi paykunalatan dijara mana pullanllapa yaçhachikurnachu puriran. Chaymi Pabluga mana munaranchu pullanllapa rinantaqa. ³⁹Chaypaqmi Pabluwan Bernabıqa allipta uknin uknin willanakuayarqa, chıqanchanakuranllapa. Chaymi Bernabıqa Marcosta apar riran Chipriman.

⁴⁰Nataq Pablo-shuypaqa Silasta akraran pullan apananpaqqa. Chaymanta Pablo rinanpaqna katinqa, tukuy chaypi kriyıkunaqa Dyusman mañakuranllapa paykunata yanapananllapapaq. ⁴¹Chaymi rıqnuqa pasaranllapa Cilicia, Siria pwıblukunapi kriyıkunata kusata animachir ima.

Timoteumi Pabluwan Silaswan riran

16 ¹Pabluqami çharan Derbe shutiq pwıbluman, chaynulla Listra pwıblumanpis. Listrapıqa tarınakuran Jesuspi kriyık Timoteo shutiqwan. Paypa mamanmi unaymanta-pacha Jesuspi kriyık. Payqami, Israel warmi kaq. Nataq taytan-shuypaqa griego runa karan. ²Chay Listra, Iconio pwıblukunapi kriyıkunaqami Timoteupaqqa kusa allinta rimaqllapa. ³Chaymi Pabluga munaran Timoteuqa yapananta. Piru naypaqtaqa siñal kustumrita rurachiran. Chaytaqami ruraran Israel runakuna chay lugarpi taqkuna ama

piñakunanllapapaq, chay kustumrita mana rurashanrayku. Chaqa tukuy runakuna yaçhayaqllapa Timoteupa taytanqa griego runa nir.

⁴Tukuy pwıblukunata pasashanllapapıqa, kriyıkunata intrachir riranllapa, chay apustulkuna, Jerusalempi kriyıkunata rikar yaçhachıqkunapa kartanpi iskribishanta ima. ⁵Chaymi chay pwıblupi kaqkunaqa kriyışanllapapi masta animakur, kusatana waran waranqa achkayaranllapa.

Pablumi musqupakuran

⁶Pabluqami, Silaswan Timoteuwan rıyta yarpuran prubinsya Asiaman yaçhachıkuq. Piru Dyuspa Santu İspirıtun “Ama wakmanqa rıychu” nitinmi, manana Asiaman rırchu, pasaranllapa prubinsya Frigiata, prubinsya Galaciata, Mısia pwıblupa lındırınman çhanankaman. ⁷Chay pwıblumantaqa paykunaqa, rıyta yarpuranllapa Bitiniapa lugaminkunaman. Piru Amitunchik Jesuspa İspirıtun “Ama rıychu” nitinmi, mana riranllapachu chay lugarkunamanqa. ⁸Chaymi paykunaqa chay prubinsya Mısiataqa pasashannu riranllapa Troas pwıbluman. ⁹Chaypimi Pabluga musquyninpi, Macedoniamanta uk runata rikaran. Chayshi chay runaqa shasha rugakuyaran kaynu nir: “Shamuy-ari kay chımpa Macedonia pwıbluman yanapamanaykillapapaq” nir.

¹⁰Chaynu Pablo musqupakutinqa, chay kutilla Macedoniamanqa rinayllapapaq listakarayllapa,^p Dyusnichik qayamayanchikllapa, shumaq rimayninta rımanallapapaq nir yaçhar.

Pabluwan Silasmi Filiposman riranllapa

¹¹Troas pwıblumantaqa yaku karrupina mar yakuta pasarayllapa

p 16.10 Macedoniaman rinayllapapaq listakarayllapa nirqami, intrachimançhik kay libruta iskribisha Lucas chaynuqa niyan nir.

Samotracia shutiq pachakaman. Nataq, allaqnin diyaqa yaku karrupi çharayllapa Neápolis pwiblukaman. ¹²Chaymantaqa rirayllapa Filiposman. Chayqami romano runakunapa pwiblun. Chay pwiblunqami kusa mas mantakuq kaq, tukuy chay Macedonia pwiblupa pwiblunkunamanmatapis. Chaymi, chay pwiblupi ayka diyakunata tarayllapa. ¹³Uk diyapimi, samana diya katin, chay pwiblumanta lluqshir, rirayllapa uk riyupa yatankaqman, chaypi Israel runakuna Tayta Dyusman mañakunapaq lugar kanqa nir yarpur. Piru chaypiqa warmikunalata tantakashata tarir, nuqakunaqa chaylapi tar, Jesucristupaq yaçhachirayllapa paykunataqa. ¹⁴Chay warmikunamanta ukninmi shutiran Lidia. Payqami Tiatura shutiq pwiblumanta karan. Rantikuqmi chupika murada seda raçhpakunata. Chay Lidiaqami aduraq Taytanchik Dyuslata. Pay Dyusninchik intrachitin uyakur intrakaran Pablo yaçhachikutinqa. ¹⁵Chaymi chaymantaqa nuqakunaqa shutichirayllapa tukuy ayluntinta “Jesusna washamayan” nir kriyitinllapa. Shutichishana katiyllapaqa, kaynu nir rugamaranllapa:

—Qamkuna, alliptana Dyusta kasunki nir yarpuyatkillapaqa, rishunllapari wasiypi samanaykillapapaq.

Chaynu kutir kutir “Rishunllapa wasiyman” nimayatinllapaqa, rir chay wasinpina samarayllapa.

¹⁶Chaymanta qashan, Dyusman mañakunanllapa lugarman riyatiyllapanaqa, uk surtyakuq shipash tarimaranllapa. Chaymi qillayta tarisha apamuyaran mantaqninkunaman. Chay shipashpa rurinimi dyablupa yarpuyin katin, payqa chaynu surtyakuq ima kaq. Chaynu karmi chay mantakuqninkunataqa, surtyakurla kusa achka qillayta quq. ¹⁷Chay shipashqa Pablupa,

nuqapa ikiyllapata shamuq qallariran kaynu nir jwirtita rimar:

—Kay runakunaqami unaq syilumanta Dyuspa sirbikuqninkuna. Paykunami qamkunata yaçhachishunllapa imanu washakankillapa nir.

¹⁸Chaynu rimarlla puriran ayka diyatana. Chaymi Pablutaqa kusata piñachitin, kaynu nir yarpuran, wakqami Dyuspi mana kriyiq kar yanqa illaqta chaynu niyan, nir. Chaymantami chay shipashpi dyablupa yarpuyin kaqtaqa kaynu niran:

—Jesucristupa shutinwan mantashuni: ¡Lluqshiy kay shipashmantaqa! nir.

Chaynu nitinmi, das dyablupa yarpuyinqa lluqshiranna. ¹⁹Piru chay shipashpa mantaqninkunaqa “Manana qillayta tariyta puytishunnachu” nirqa, Pabluwan Silastaqa aypar aparannllapa tukuy karguyjunkunapa naypanman. ²⁰Kaynu nirmi jwiskunapa naypanmanqa çhachiran:

—Kay Israel runakunami pwiblunchikmanta runakunata pantachiyen.

²¹Kusa ukman saqra kustumrikunata yaçhachiyen. Chay kustumrikunataqa nuqanchikkunaqa mana rurayta puytinchikllapalamapischu, Roma pwiblumanta kashanchikllaparayku nir.

²²Chaypi wakin runakuna kayaq chaykunaqa Pabluwan Silastaqa musyaq qallariranllapa. Chaymi jwiskunaqa kaçhakuran raçhpanta amalas lluqshichir barakunawan wipyananllapapaq.

²³Chaynu wipyarllapanaqa, karsilman itar, chay punkuti kuytakuqtaqa mantaran, allita kuytar ama safachinanllapapaq nir. ²⁴Chaynu nir willatinllapami, chay kuytakuqqa, chay karsilpa mas ruri kaqman itaran. Chaymi chaypiqa uçhkuyjun qiruman çhakinta itar apirtar dijaranllapa.

²⁵Piru çhaypi tuta yupaynaqa, Pabluwan Silas Dyusman mañakur himnukunata

takitinllapa imaqa, wakin prisu kaqkunaqa uyakuyaranllapa. ²⁶Chaymantami illaqmanta kusa jwirtita pacha kuyuran. Chaymi wasipa patankunamapis kusata kuyutin, chay kutilla punkukunamapis kiçhakaran. Chaynulla kadinakunawan wakin prisu wataraqkunapis, kaçhakaranllapana. ²⁷Chaymanta chay kuytakuq rikçhakur, punkukunata kiçhallata rikarqa, ispadanta lluqshichir paylla wanuchikananan, prisukunaqa safashallapa kanqa nir yarpur. ²⁸Piru Pabluqa jwirtita kaynu niran:

—¡Ama imatapis rurakaychu, tukuyniyllapami kaypi kanillapa! nir.

²⁹Chaymi, chay kuytakuqqa Pabluta uyarqa, “Bilata apamuyllapa” nir, kallpaqlla yaykuran kusalata mançhakur çhukçhukyaqnulla. Chaymi Pablupa, Silaspa çhakinllapaman qimikar pukçhichiraran. ³⁰Chayna paykunataqa ruri karsilmanta waqtaman urqur, tapuran kaynu nir:

—Taytituykuna, çimatataq rurashaq washakanaypaqqa? nir.

³¹Paykunaqa niran:

—Amitunchik Jesucristupi kriyiy, washakanaykipaq tukuy aylluykikunawanna nir.

³²Chaymantaqa willaranllapa Amitunchik Jesuspa shumaq rimayninta, tukuy chay wasinpi kaqkunatapis. ³³Chaymi chay tutalla chay kuytakuqqa, Pablupa, Silaspa chuqrikashankunata paqashana karqa, tukuy ayllunkunawan tantakar shutikuranllapana. ³⁴Chaymantaqa Silaswan Pabluta wasinman apar, qararan. Piru payqa tukuy aylluntin kusala aligri karanllapa, Taytanchik Dyuspi kriyishanllaparayku.

³⁵Allaqmanta achkiyatinnapa, jwiskunaqa kaçharan suldadukunata, chay kuytakuqta willatin, Pabluwan Silasta kaçhar lluqshichinanllapapaq. ³⁶Chaymi chay kuytakuqqa, Pabluta niran:

—Jwiskunami kaçhakamusha, qamkunata lluqshichishunayllapapaqna. Chaymi, shumaqna rikunkillapa nir.

³⁷Piru Pabluqa chay suldadukunata niran:

—Nuqakunatami tukuyya naypanllapapi alliplate llibachir karsilman itamaranllapa romano runakuna katiyllapamapis. Chaqa paykunaqa mana allita tapukur yaçharchu, chay mana allinkunataqa ruramaranllapa. Nuqakunapismi alli yaçhaymantaqa romanukuna kanillapa. ¿Kananqachu kaçhamanayanllapana mana mayqanpis yaçhatinchu? ¡Manami lluqshishaqllapachu kaymantaqa! Paykunalla shamur, lluqshichimanqallapa nir.

³⁸Chaynu nitin, chay suldadukunaqa rir Pablo nishanllata jwiskunata willatinllapaqa, kusata manchakuranllapa, paykunaqa romano kashallapa nir. ³⁹Chaymi jwiskunaqa karsilman rir, Pabluwan Silastaqa kusata rugaranllapa: “Pirdunamayllapari” nir. Chayna, karsilmanta urqur, shumaqta willar, rugaranllapa chay pwiblumanta lluqshir riranllapapaq. ⁴⁰Chaymi Pabluwan Silasqa, karsilmanta lluqshirqa, Lidiapa wasinmanraq riranllapa. Chaymanta, Jesucristupi kriyiq masinkunata watukur, animachirllapa imanaqa, chay pwiblumantaqa riranllapana.

Tesalonicapimi kusa ukmanta tukuranllapa

17 ¹Pabluwan Silasqa, Anfipolis Apolonia pwiblukunata pasar rir, çharanllapa Tesalónica pwiblumana. Chaypiqami, Israel runakunapa tantakanllapa wasi kaq. ²Chaymi Pabluqa, kustumrin katin, Israel runakunapa tantakananllapa wasiman rir, kimsa simanata kada samana diyakunapi chay runakunawanqa parlaranllapa. ³Pabluqami, Dyuspa rimanamanta paykuna-

taqa kaynu parlaran: “Dyus Akrashan Cristunqashi qischakar wanunqa. Chaymanta, qashan kawsamuyanqa” nir. Chaynulla niqpis: “Jesuspaq parlashuyanillapa chaymi, Dyuspa Akrashan Cristunqa” nir ima.

⁴Chaynu Pablo nitingami Israel wakin runakunaqa kriyiranllapa. Chaynulla Dyuspi kriyiq achka griego runakuna, achka yačhaq warmikunapis Pablo nishannu Amitunchik Jesuspiqa kriyir pullachanakuranllapa Pabluwan, Silaswanqa. ⁵Piru chaynu kriyitinllapami, wakin mana kriyiq Israel runakunaqa alliplata piñakuranllapa “Jesuspi kriyiqkunaqashi paykunapa yarpuyinmantaqa mana allintachu tukuyan” nir. Chaymi kallikunamanta mana allin qilla runakunawan tantanakur, yarpuranllapa Jesuspi kriyiqkuna-taqa qatičhashunllapa nir. Chaymi kusa ukmanta tukur, laqyar ima rir, ashwan Jasón shutiq runapa wasinman čhar maskaranllapa Silaswan Pablutaqa, chaypi tarirqa wakinninllapaman qukunanllapapaq. ⁶Piru Pabluwan Silasta mana tarirnaqa, chay wasipa amun Jasonta, chaynulla wakin kriyiqkunatapis aysačhakuyypimapis aparanllapa karguyjunkunaman. Chayman čhachirnaqa kaynu jwirtita rimar qukuranllapa:

—¡Pabluwan Silasmi tukuy intirupi runakunata kusa ukmanta yačhachisha! Chaynullami kaymanpis shamushallapana chayllata yačhachikuq. ⁷¡Piru chaynu katinmapis, kay Jasón samachisha paykunataqa! ¡Chaymi tukuy paykunaqa, mantakuqninchik César nishantaqa mana kasuyanllapachu! Ashwan paykunapa mantaqninllapaqashi kan uk. Payqashi shutin Jesús nir.

⁸Chayta uyaparllapami tukuy runakuna, karguyjun runakunamapis kusa ukmanta tukuranllapa. ⁹Chaymi

chay karguyjunkunaqa, Jasonta wakin kriyiqkunatapis pagrakuchir dijatin, riranllapa.

Pabluwan Silasmi Bereaman riranllapa

¹⁰Chay diyalla tutanaqa, chay Tesalonicamanta Dyuspi wakin kriyiqkunaqa Pabluwan Silastaqa kačharanllapa Berea pwibluman. Chaymanta paykuna chayman čharnaqa, riranllapa Israel runakunapa tantakananllapa wasiman.

¹¹Chay Berea pwiblupi taq Israel runakunaqa, Tesalonicapi Israel runakunamantaqa mas das intrakar kasukuq runakuna karanllapa. Chaynu karmi Pabluwan Silas, Jesuspaq yačhachikutinqa, kusata uyakuqllapa. Chaymi Dyus nitin iskribikashakunataqa waran waran kusata liyiqllapa, chiqapchu kanqa chay yačhachikuyashanllapaq nir. ¹²Chaynu Pabluwan Silas yačhachikutinllapaqa, chaypi Israel runakunaqa kusa achka kriyiranllapa. Chaynulla griego runakuna, kusa nisha warmikunamapis, kusata kriyiranllapa.

¹³Piru chaymanta, Jesuspi mana kriyiq Israel runakuna Tesalonicapi taqkunaqa, Pabluqa Berea pwiblupipis yačhachikuyan nir uyaparqa, chaymanpis riranllapa. Chaymi runakunataqa kusa ukmanta willaran, amami Pabluwan Silastaqa kasunkillapachu nir. ¹⁴Piru chaynu nitinllapamapis, Jesuspi kriyiqkunaqa utqaylla Pablutaqa chay pwiblumantaqa kačharanllapa marlawman. Nataq Silaswan Timoteo-shuypaqa Bereallapi kidaranllapa. ¹⁵Pablupa pullan riqkunaqa, Atenas pwiblukaman riranllapa yaparqa. Chaymantami Pabluqa paykunataqa kačharan kaynu nir: “Rir willapamayllapa Silaswan Timoteo utqar shamutin, kaypi tarinakunayllapapaq” nir.

Pablumi Atenas pwiblupi

¹⁶⁻¹⁷Chaynu nir Pabluqa Atenas pwiblupi Silaswan Timoteupaq yarakur tayaran. Chaynu yarakuyarqa riran Israel runakunapa tantakananllapa wasiman. Chayman rirmi Israel runakunawan, wakin griego runakuna Dyuspi kriyiqkunawanpis kusata Jesuspaq parlaranllapa. Chaynu parlakur puriyarqa chay pwiblupi runakuna rurashan kusa achka yanqa dyuskunata rikar mana allintachu yarpuran. Chaynuta rikarmi tukuy diya plasapi tantakaq runakunawanpis parlaqllapa Jesuspaqqa.

¹⁸Chaynu parlakuyarmi Pabluqa tarinakuran wakin kusa yačhaq runakunawan. Paykunaqami shutiran Epicureukuna Estoicukuna. Chaymantaqa paykunapis Pabluwan willanakuq qallariranllapa. Chaymi Pablo, “Jesús nuqanchikrayku wanur, piru qashan kawsamuran” nitin, paykunamanta wakinqa niyaqllapa:

—¿Mayqanpaqtaq rimayan, kay yanqa illaqa rimar alabakaqqa? nir.

Ukkuna-shuypaqa niqllapa:

—Kay runaqa riqchaq dyuskunapaq willamayanchik nir.

¹⁹Chayraykumi, Pablutaqa aparanllapa uk lugar Areópago shutiqman. Chaypiqami allipla yačhaq runakuna tantakaqllapa. Chaymi, chayman chatinnaqa kaynu niranllapa:

—Willamayllapa taytituy imatataq yačhachikuyanki. ²⁰Chaqa qamqa mana riqsishayllapakunapaq willamankillapa. Chaymi nuqakunapaq yačhayta munanillapa, ima niyanmi chay rimashaykiqa nirmapis.

²¹Chaynuqa tapukuyaranllapa yanqa illaqa, chaynulla mushuq rimaykunalata uyakur parlakur ima taq karllapa.

²²Chaynu nitinqa, chay Areópago lugarpiqa Pabluqa tukuy paykunapa chaypinpi shar, kaynu niran:

“Atenasmanta runakuna, nuqapa rikayniymantaqami qamkunapaq chay dyusnikillapapiqa kusata kriyinkillapa. ²³Rikashami kani achka lugarkunapi dyuskunata aduranaykillapata. Piru puriyarqami tarisha kani uk lugarpi kaynu iskribikashata: ‘KAY ALTARMI UK DYUSTA MANARAQ RIQSIYAN-CHIKCHU CHAYPAQ’ niqta. Nishaykillapa: Nuqami Dyusta mana riqsinillapachu niyashaykillapapaq yačhachishuyanillapa.

²⁴“Chay Dyusmi, kay pachata, tukuy ima kaqkunatapis rurasha. Chaymi pay, unaq syilupa, kay pachapa Amun. Manami runakuna wasita shachishanpichu tan. ²⁵Chaynulla payqa mana mayqantapis ministinchu imata rurar yanapananllapamatapis. Chaqa pay, ashwan tukuyta kawsachimanchik, amayninchikta qumanchik, chaynulla tukuy imakunatapis qumanchik.

²⁶⁻²⁷Paymi uk runalamanta tukuy intirupi runakunata ruraran, tukuy pachapi kawsananllapapaq. Chaynulla paymi nisha runakuna maypi tar ima tyimpukaman kawsananllapapaqmapis. Chaqa munanmi runakuna paypi chiqapta kriyir, munashanlata rurananllapata. Piru alli yačhaymantaqami mana kriyinishamapis, Dyusqa nuqanchikkunapaq pullanchikllapa. ²⁸Payraykumi kanchikllapa, kawsanchikllapa, purinchikllapa, imamapis. Kaynullatami wakin qamkunamanta unay yačhaq runakunapis niqllapa: ‘Tukuy runakuna Dyusmanta kanchikllapa’ nir.

²⁹“Chaynu Dyusmanta tukuyta karqa, ama chay urumanta, platamanta, rumimanta yanqa rurakashakunataq dyusniy nishunllapachu. Chaqa chaykunataqami runakuna yarpuyinllamanta rurasha. ³⁰Piru unaynari mana yačhar pantasha kar michkata uchaku-

sha kashallapamapis Dyusninchikpa chay uchakushanchikpaqqa mana kwintachakaranchu. Piru kanan-shuyppaqa chay mana allin rurayninchikkunata amana rurarchu, paylatana kasunallapapaq nisha.

³¹Chaqa uk diyatami jwisyu diyapaq akrashana. Chay diyapiqami tukuyta rikar yaĉhamashunllapa ‘Allin mana allin kanchikllapa’ nirmapis. Chay diyapaq rikamanallapapaqqa uk runata akrashanrayku wanushanmanmatapis kawsachimuran. Chayna rikar kwintata qukanallapapaq chay paymi rikamaq-ninchikqa nir”.

³²Chaynu “Dyus chay runata wanushanmanta kawsachimuran” nir Pablo parlakutinmi, wakinkunaqa kusata asiparanllapa. Piru ukkunaqa kaynu niranllapa:

—Qashan kaykunata parlamatkillapapis uyakushaykillapa nir.

³³Chaynu nitinllapami, Pabluqa paykunata chaypi dijar riranna. ³⁴Chaymantami wakinkunaqa kriyir Pabluwanqa pullachanakuranllapa. Chay kriyiqkunaqami ukqa karan Dionisio. Paymi Areopagupa uk mantaqnin kaq. Chaynulla uk warmi Dámaris shutiqpis wakinkunawanpis pullachanakuranllapa.

Pablumi Corinto pwiblupi

18 ¹Chaymantami Pabluqa chay Atenas pwiblumantaqa lluqshir, riran Corinto pwiblumanna. ²Chaypiqa tarinakuran uk Israel runa Aquila shutiqwan. Payqa Ponto lugarmana karan. Chay tyimpumi, payqa warmin Priscilawan pulla chayraq ĉhamusha karan Italia nasyunmanta. Paykunaqa Italiamantaqa ĉhamusha karanllapa, chay nasyunpa mantakuqnin Claudio, Romamanta tukuy Israel runakuna lluqshinqa nisha katin. Chaymi Pabluqa

paykunata watukuq rir, ³chaypina kidaran, pulla trabajanallapapaq. Chaqa paykunapismi Pablo yupay tulduta siraypi trabajaqllapa. ⁴Samana diyakunapi-shuyppaqami Pabluqa Israel runakunapa tantakananllapa wasiman riq. Chaypiqa tukuy Israel runakunata, mana Israel runakunamatapis, kusata willaq intrakananllapapaq, Jesús tukuypa Washakuqnin nir.

⁵Chaymanta chay diyakunapi Silaswan Timoteo Macedoniamanta ĉhamuran. Chaymi Pabluqa chaypiraq kusa masta yaĉhachiq qallariran Israel runakunata “Jesusmi Dyusninchik Akrashan Cristunqa” nir ima. ⁶Piru ashwan Israel runakunaqa, Pablupapaq kuntran tikrarak kusata qaryaparanllapa. Chaymi Pabluqa raĉhpanta ĉhaspir kaynu niran:

—Dyusninchikpa Cristunpaq willashu-tiyllapa, mana kriyishaykillapapaqqa qamkunana kulpayjunqa kankillapa, mana nuqachu. Ashwanmi kananmantaqa riyani chay mana Israel runakunatana Jesuspaq yaĉhachiq.

⁷Chaynu nir, Israel runakunapa tantakananllapa wasimanta lluqshir, Pabluqa riran uk runa Justo shutiqpa wasinman. Payqami tantakananllapa wasipa qichqanlapi taq. Paypismi Dyusta aduraq. ⁸Chaynulla chaypi uk runa Crispo shutiqpis, tukuy aylluntin kriyiq Amitunchik Jesuspi. Payqa Israel runakunapa chay tantakananllapa wasipapaq mantakuqnin kaq. Chaynulla Corintumanta kusa achka runakunapis Dyuspa shumaq rimayninta uyakurllapapaq, kriyirna rir shutikuranllapa.

⁹Chaymanta uk tutaqa, Amitunchik Jesusqa Pabluta musquyninpi niran: “Ama manchakurchu, ama upallala kidar imachu ashwan nuqallapaq yaĉhachikuskiy. ¹⁰Chaqa kay pwiblu-piqa kusa achka runakuna nuqapi

kriyinaqkunaqa. Nuqaqami qamwanqa pulla kani, manami mayqanpis ima mana allinkunataqa rurashuyta puytiñqachu” nir. ¹¹Chaynu nitinmi, Pabluqa uk añu-y-midyuta chay Corintupiqa taran, Dyuspa shumaq rimayninta yaçhachikur.

¹²Piru uk tyimpupi, Acaya prubinsyapa gubirnadurnin Galión katinga, Israel runakunaqa Pablupa kuntran tikrarak, aparanllapa gubirnadurman. ¹³Çhachirqa gubirnadurtaqa, kaynu niranllapa:

—Kay runami Dyusta kasunanllapa-paq yaçhachikur puriyan. Piru chay yaçhachikushanqami mana liyninchik nishannullachu nir.

¹⁴Chaynu nitinllapami Pabluqa rimananllapaqna katin, Galionqa chay Israel runakunataqa niran:

—Ima kusa mana allinkunata rurasha katin, manaqa wanuchikusha ima katinga, nuqaqa rikar yaçhayman iman katinpis. ¹⁵Piru yanqa illaq qamkunapa liynikillapalapaq katinga imapaqnari chaymanqa nuqaqa yakapakashaq. Chaytaqa qamkunalla imanupis parlayllapa nir.

¹⁶Chaynu nirmi chay dispachunmantaqa lluqshichiran, Israel runakunataqa. ¹⁷Chaynu lluqshichitinqa, chay piñakuq runakunaqa waqtapiqa ashwan Sóstenes shutiq runatana ayparanllapa. Payqami Israel runakunapaqa uk mantakuqnin karan. Ayparllapaqa chaylata kusata wipyananllapa, chay gubirnadurpa naypanpi. Piru wipyatinllapamapis Galionqa, mana chaypaqqa kwintachakaranchu.

**Pablumi kimsa kutipaqna
Antioquiaman riran yaçhachikur**

¹⁸Pabluqami Corintupiqa achka diyataraq taran. Chaymantaqa Jesuspi kriyiqkunata dispidir, payqa Priscila-

wan, Aquilawan pulla riq qallariranllapa Siriapa uk lugarninman. Chayman riqnuqa, ashwan Cencrea pwibluman çharqa aqchanta rutukaran, runakuna yaçhananpaq, Dyusta arnishanta kumpliyan nir. ¹⁹⁻²¹Chay Siriaman riqnnullami yaku karrupina rir çharanllapa Éfeso pwibluman. Chaypi karnaqa, Pabluqa riran Israel runakuna tantakanllapa wasiman. Chaypiqami Pabluqa, Jesuspaq parlaran Israel runakunataqa. Chaynu yaçhachikutinqa kusata rugaranllapa mas diyakunata kidananpaq. Piru payqa, [“Imanupis Jerusalén fyistapi kanaypaq karay” nir] “Mana puytinichu” niran. Chaymi “Dyus munatinqa may diyalapis, qashan shamushaq watukushuqllapaqa” nir dispidikurmi, Priscilawan Aquilataqa Efesupi dijar paylana riran yaku karrupi.

²²Chaymanta Cesarea pwibluman çharqa wichan riran Jerusalemman tukuy kriyiqkunata saludaq. Chaypi saludakurnaqa, chaymanta riranna ura Antioquía pwibluman. ²³Chaymantami uk tyimpumantaqa, unay purishankunaman qashan lluqshiran puriq pwiblun pwiblun, Galaciapa, Frigiapa pwiblitun-kunapi Jesuspi kriyiqkunata animachiqnu ima.

**Apolosmi yaçhachikuran
Éfeso pwiblupi**

²⁴Chay tyimpumi Priscilawan Aquila Efesupi taqllapa. Chaymanmi, Alejandriamanta uk Israel runa Apolos shutiq çharan. Paymi Dyus nitin iskribikashakunata kusa allita intrakaq kar, runakunatapis alliplata intrachiq. ²⁵Chaynulla kusa allitami yaçhakusha karan Shutichikuq Juan, Amitunchik Jesuspaq yaçhachikushanmatapis. Chaymiri Amitunchikpaq yaçhashan-taqa, kusa aligrila allita yaçhachikur.

²⁶Chayraykumi, Apolosqa mana manchakur imachu, tantakananllapa wasipi yaĉhachikuq qallariran. Chaynu yaĉhachikuqta uyaparmi, Priscilawan Aquilaqa, Apolostaqa wakaqla apar kusa masta intrachiranllapa Dyuspaqqa, imanumi washamanchik nir ima.

²⁷Chaymanta Apolos uk lugar Acaya shutiqman rinatina, Jesuspi kriyikunaqa, kusata animachir uk kartata rurar kaĉharanllapa Acayapi kriyikunaman, Apolos ĉhatinqa shumaqta samachinanllapapaq. Chaymi Apolos ĉharqa, Dyus akrashan kriyikunataqa, kusata yanaparan.

²⁸Chaqa tukuy Israel runakunataqa intrachiran Jesuspaq, payqa Dyuspa Akrashan Cristun nir. Chaynulla Dyus nitin iskribikashakunata liyir chaypaq intrachikutinmi, mana mayqanpis mana chaynuchu niytaqa puytiranllapachu.

Pablumi Ēfeso pwiblupi

19¹Corinto pwiblupi, Apolos kanankamanqa, Pabluqa Antioquía pwiblumanta lluqshir rir, chay achka shallqakaq pwiblukunata watukurnaqa, ĉharan Ēfeso pwibluman. Chaypimi tariran ayka kriyikunata.

²Chaymi paykunataqa kaynu nir tapuran:

—¿Kriyitkillapaqachu, Dyuspa Santu Ispiritunqa, qamkunaman shamuran? nir.

Paykunaqa niranllapa:

—Manami Santu Ispiritu kan nirlamapis uyapashachu kanillapa nir.

³Chaynu nitinllapaqa, qashan Pabluqa tapuran:

—¿Chaqa, Santu Ispiritunta mana riqsirqa, imanutaq shutikushayki-llapaqa? nir.

Chayna, paykunapis qashan niranllapa:

—Shutichikuq Juan yaĉhachikushanta kriyirmi, shutikurayllapa nir.

⁴Chaynu nitinqa, Pabluqa paykuna-
taqa niran:

—Alliptamiri Juanqa, uchanllapata dijar Dyusman tikraqaqkunataqa shutichiĉ. Piru shutichirqami niq: Kay nuqamantaqami uk runa shamuyan. Chay paypimi kriyinkillapa. Chaynu nirqami Jesucristupaq niyaq.

⁵Chaynu Pablo nitin uyaparqa, Amitunchik Jesucristupa shutinpi shutikuranllapana. ⁶Chaymantami Pabluqa ananllapaman makinkunata ĉhuratin, Dyuspa Santu Ispiritun paykunamanqa shamuran. Chaymi ukman ukman rimaykunapina Dyusllapaq rimaranllapa. ⁷Tukuynin-
qami paykunaqa dusi runakuna kasha kanqallapa.

⁸Chay Ēfeso pwiblupi kayarllaraqmi, kimsa misistana Pabluqa risha karan Israel runakunapa tantakananllapa wasiman. Chaypiqami shumaqta yaĉhachikuq mana mayqantapis mancharchu, “Dyusninchikqami mushuqamanta nuqanchikkunata mantamayashunllapa” nir ima. ⁹Piru chaynumapis, wakinqa kusa mana intrakaq runa kar, mana kriyinaran-llapachu. Ashwanmi Jesuspi kriyikunata tukuy runakunapa naypanpi kusa ukmanta juraparanllapa. Chaymi Pabluqa kriyikunataqa akrrar, aparan uk runa Tiranno shutiqpa yaĉhachikunan wasinman. ¹⁰Chaypi-
nami Pabluqa waran waran yaĉhachiku-
ran, ish kay añuta. Chaynumi, tukuy Israel runakuna, mana Israel runakuna-
mapis prubinsya Asiapi taqkunaqa, uyakuranllapa Amitunchik Jesuspa shumaq rimaynintaqa.

¹¹Dyus pudirninwan Pabluta yanapa-
tinmi, kusa shumaq mana ruraypaq milagrakunata ruraran. ¹²Chayraykumi Pablupataqa raĉhpánlata, pañu ĉhurakushanlamatapip qishaqninkuna-

man apaqllapa. Chaynu apatinllapami, qishaqkunaqa dasla alliyay. Chaynulla dyablupa yarpuyinmapis lluqshiq qishaqkunamantaqa.

¹³⁻¹⁴Karanpismi Israelmanta wakin runakuna dyablupa yarpuyin kunata runakunamanta lluqshichiq. Kay paykunamanta karanllapa kurakunapa mantaqnin Escevapa syiti wamrankuna. Paykunami Pablo rurayashanta rikar, Jesuspa shutinwanna uk runamanta dyablupa yarpuyin ninta lluqshichinarqa niqllapa: “Chay Pablo yaĉhachikuyashan Jesuspa shutinpi nishunillapa: ¡Kay runapa rurinmanta lluqshiy! nir”.

¹⁵Chaynu niyatinllapami dyablupa yarpuyin nira: “Nuqaqami Jesustaqa riqsini. Chaynulla yaĉhani Pablupaqpis, mayqanmi payqa nirmapis. Piru ĉqamkunaqa pitaq kankillapa mantamanaykillapapaqqa?” nir.

¹⁶Chaynu nirqami, chay kutilla chay dyablupa yarpuyin nira runaqa, kuntran tikrakar kusa jwirsayjun kar, chay Escevapa syiti wamrankunataqa binsir kusata qischaran. Chaynu qischatinllapami, chay wasimantaqa lirila limpu lisyakasha alsakar riranllapa.

¹⁷Tukuy Éfeso pwiblupi taqkunaqa, Israel mana Israel runakunamapis chay syiti runakunata pasashanta uyaparllapaqa, alliplata manchakuranllapa. Chaymi, Amitunchik Jesuspa shutinta kusa allinpaq riqsirna, ashwan kusata alabaranllapa ima. ¹⁸Chaynulla tukuy kriyiqkunaqa, unay ima mana allin rurashanllapapaqqa, tukuy nayanpanpi rimaranllapa: “Mana allintachu tukusha karayllapa” nir. ¹⁹Chayrayku unay wasqakuqkuna, surtyakuqkunamapis, Amitunchik Jesuspi kriyirna chay sirbiq papilinllapamatapis apamur rupachi-

ranllapa tukuy nayanpanpi. Chay papilin rupashakunapa ĉhaninqami, karan sinkwinta mil (50,000) qillay yupay. ²⁰Chaynumiri Amitunchik Jesuspa shumaq rimaynintaqa uyakur, pudirninta rikar ima, mastana kriyir achkayaranllapa.

²¹Tukuy chaykuna pasatinnaqa, Pablupa riyta yarpuran Macedoniaman, Acayaman, chaynulla Jerusalemman ĉhanankaman. Chaymi niqpis: “Jerusalemman ĉharqa, Romamanpis rishaq” nir. ²²Chaymi ashwan kaĉcharan Macedoniaman ishikay yanapaqnin kunata, Timoteuwan Erastuta. Nataq pay-shuypaqa kidaranraq prubinsya Asiallapi uk tyimpu masta.

Efesupimi kusa ukmanta tukuranllapa

²³Chay tyimpukunapiqami, kusala ukmanta tukuranllapa Jesuspi kriyiqkunata kuntrashanrayku. ²⁴Chaytaqami uk runa Demetrio shutiq ruraran wakin runakunawan. Demetriuqami platamanta ruraq, dyusnin Diana⁹ niqllapa chaypa wasinpa ritratunkunata. Chaynulla paywan trabajaqkunatapis kusa achkata pagraq.

²⁵Chaymi chay trabajaqnin kunata, wakin chaynukaqlapi trabajaqkunawan tantar, kaynu niran:

“Taytituykuna, qamkunaqami yaĉhankillapa chay trabajashanchikwan imanchikta tarikur kusa shumaqta kawsanchikllapa nir. ²⁶Piru qamkuna rikashaykillapanu, uyapashaykillapanu, chay Pablo shutiq runaqa, purin runakunata yaĉhachir kay rurashanchikllapa dyuskunaqashi mana chiqap dyuschu nir ima. Chaynu purirqami yaqqa tukuy intirupina runakunataqa intrachisha, mana kay Efesulapichu.

q 19.24 Kay Dianatami “Artemisa” niqllapapis.

Ashwan tukuy kay prubinsya Asiapimapis tukuykaqtana kriyichisha.

²⁷Kayqami allip manchakuypaq. Chaqa manana ganayta puytichuwanllapanachu. Chaynulla chay mamanchik Dianapa iglisyantapis manana shumaqtanachu riqsinmanllapa. Chaynu ruratinllapaqami, chay mamanchik Dianataqa manana pipis kriyinqallapanachu tukuy Asiamanta runakuna, chaynulla tukuy may pachamanta runakuna kriyiq chaykunamapis”.

²⁸Chaynu nitin, uyaparmi kusata piñakur kaynu niranllapa: “¡Biba biba mamanchik Dianaqa! ¡Chayqa paymi nuqanchik Efesumanta runakunapa dyusuninchikqa!” nir.

²⁹Chaynumiri chay pwiblupi kaqkunaqa tukuyula kusa ukman dispantakaypaqta tukuranllapa. Chaymi kallpar rir ayparanllapa Macedonia-manta ishkey runakuna, Pabluta yapar puriqkunata. Ukninqa shutiq Gayo, uknin-shuypaqa Aristarco. Chay paykunataqa aysachakur aparanllapa chay kusa atun tantakananllapa wasiman. ³⁰Chay wasi ruriman yaykuchitinllapaqa, Pabluqa yaykunan runakunawan parlaq. Piru wakin kriyiq masinkuna mana yaykunantaqa munaranllapachu. ³¹Chaynulla chay prubinsyamanta karguyjunkuna Pablupa riqsinan karan chaykunapis, niranllapa: “Willayllapa ama yaykunqachu chay kuntrankunamanqa” nir.

³²Chaykamanqami ruripiqta tantakasha runakunaqa, wakinqa ukmanta niyaqllapa. Chaynulla wakinkunapis ukmanta niyaqllapa. Nataq wakinkuna-shuypaqa mana yaçhayaranllapachu imapaqmi tantakamushanchikllapa nirmapis. Piru chaynumapis kusata lanyaranllapa. ³³Piru chaypi Israel runa kaqkunaqami, uknin Alejandrutaqa naypaqman kumsar

kaçharan paykunapaq rimananpaq. Chaymi naypaqman lluqshir, Alejandruqa makinlawan siñata rurar runakunata uyarachir intrachiyta yarpuran. ³⁴Piru chaynu tukutinmi, kwintata qukaranllapa paypis Israel runa nir. Chaymi, ashwan qayçhakuranllapa ishkey urata yupay kaynu nir: “¡Biba biba mamanchik Dianaqa! ¡Chay paymi tukuy Efesumanta runakunapa dyusuninchikqa!” nir.

³⁵Nataq, Éfeso pwiblupa sikritaryun-shuypaqa runakunata upallachir niran:

“Taytituykuna, tukuy pachamanta runakunami yaçhanllapa, kay pwiblumanta runakunaqa inkargakasha syilumanta ishkimusha mamanchik Dianata kuytananllapapaq, chaynulla iglisyantapis rikananllapapaq. ³⁶Yaçhashaykillapanu, manami mayqanpis mana niytaqa puytinllapachu dyusuninchikllapataqa. Chaymi ashwan ama imatapis rurayta yarpuyllapachu, manaraq allita yarpurqa. ³⁷Kay runakunata apamushaykillapaqami, mana imatapis mana allintaqa rurashachu mamanchik Dianapa iglisyantaqa. Chaynulla mamitanchiktaqa manami jurapashalamapischu. ³⁸Chay Demetrio trabajadurninkunawan, chaynulla mayqanwan dimandayta yarpuyatinllapaqa, chaypi wakmaqa jwiskuna chaykunapaq parlananllapapaqqa. Chaypiqa paykunana yaçhanqallapa imanu parlashaq nirmapis. ³⁹Qamkuna imata mas yaçhayta munarqa tukuy mantakuqkunawan tantanakur parlayllapa. ⁴⁰Piru kay pasashanrayku karguyjunkunaqa nimachuwanllapa mana allintachu tukushaykillapa nir. Chaynu nimashallapaqa mana imanu washakayta puytishunllapachu, imapaqmi kaynu purichinakuyanillapa nirmapis”.

⁴¹Tukuy chaykunata willarqami, runakunataqa riyllapana nitin riranllapana.

**Pablumi riran Macedoniaman
Greciamanpis**

20 ¹Chaynu kusa ukmanta tukuyar qasillatinllapanaqami, Pabluqa Jesuspi kriyiqkunata qayamur, kusata animachir abrasar ima dispidirnaqa riran Macedonia lugarman. ²Chaymi, chaypa lugarninkunapiqa tukuy kriyiqkunata watukur animachir shumaqta willar imanaqa, riran prubinsya Greciaman. ³Chaypiqami kimsa misista tayar, Siria lugarman riyta yarpuran. Chaymanta, Siria lugarman rinanpaq yaqqana yaku karruman iqayarqa, Pabluqa yaçharan, Israel runakunashi wanuchinanpaq yarpusha nir. Chaymi payqa yarpuran qashan çhakpala Macedonia lugarllata tikrarak riyta. ⁴Chaymanta Pablo ritinqa, yapar riranllapa Berea pwiblumanta Pirro shutiq runapa wamran Sópater, chaynulla Aristarcuwan Segundo ima. Paykunaqami ishkantin Tesalónica pwiblumanta kaqllapa. Chaynulla riranllapapis Derbe pwiblumanta Gayuwan Timoteo. Wakin riqkunaqami prubinsya Asiamanta Tíquico, Tróximo ima kaqllapa. ⁵Tukuy kay ukninchikkunami naypaqta rir, Troas pwiblupi yaramaranllapa.

⁶Nataq, nuqakunaqa Pascua fyista pasatinna, Filipos pwiblumantaqarirayllapa yaku çarrupi. Chaymantami, sinku diyamanta çharayllapa Troas pwibluman. Chayna, wakpiqa syiti diyata karayllapa.

**Pablumi Troas pwiblupi
kriyiqkunata watukuran**

⁷Piru chay simanapa punta diya qallarinanpiqa, tantakarayllapa Santa

Mikunata mikunayllapapaq. Nataq Pabluqa allaqnin rinanpaqna kar, mana shaykuqchu çhaypi tutakaman yaçhachiyaran kriyiq masinkunataqa. ⁸Tukuyimi uk wasipa unaq kimsa altunpi tantakasha karayllapa. Chaynulla chaypiqami achka bilakuna achkirachikuyaran. ⁹Chaypi Pablo yaçhachikuyatinqa, uk musu wamra Eutico shutiq bintanalapi uyakur tayaq. Chaynu kusa unaytana uyakur tayatinqa chay musutana punuy binsiran. Chaymi wasipa unaq kimsa altunmanta ratamuran pachaman. Chaynu ratamutinqa, wanushatana tariranllapa. ¹⁰Piru Pabluqa pachaman ishkimur, chay wanushataqa piratar abrasar chaypi kaqkunataqa niran:

—Ama manchakuyllapachu. Kawsanymi kay musuqa nir.

¹¹Chayna, Pabluwan tukuy chaypi kaqkunaqa qashan chay wasipa unaq altun kayashanllapaman iqar, Santa Mikunata tantakar mikutinllapanaqa, yaçhachikuran achkiyanankaman. Chaymantaqami riranna. ¹²Nataq chay Euticutaqa kawsaqtana aparannlapa wasinmanqa. Chaymi chay llakiqkunaqa kusalata aligriyaranllapa.

**Troasmanta Mileto pwibluman
riranllapa**

¹³Riyatiyllapanaqa, nimiranllapa: “Qamkunaqa yaku karrupi naypaskiyllapa Asón pwibluman. Nataq nuqami çhakpala shamushaq” nir.

Chaynu Pablo nimatinllapami, rirayllapa yaku karrupi naypaqta payta wakpi yaraq. ¹⁴Yarakuyatiyllapa çhatinnaqa, yaku karrupina rirayllapa Mitilene shutiq pwibluman. ¹⁵Chaynulla chay pwiblumantapis lluqshir, allaqninraq pasarayllapa mar yakupa çhaypinlapi uk pachita kaq chaypa naypanlawta. Chay pachitaqami shutiq Qufo.

Nataq allaqninraqmi çharayllapa Samos pwiblumanqa. Chaymanta chay pwiblumananta rirna, allaqnin [Trogiliuman çhar pasar] çharayllapa Mileto shutiq pwiblumanqa. ¹⁶Chaqa Pabluqari mana yaykunaranchu chay Éfeso shutiq pwiblumanqa, chay prubinsya Asiapi mana kidanar. Chaqa payqami daskaqla çhanaran Jerusalén pwiblumanqa, ashwan chay Pentecostés fyista Jerusalenpi kaq chaypi kayta munar.

**Pablumi Efesumanta
kriyiqkunawan**

¹⁷Piru Miletupina karqa, Pabluqa kaçhakuran Éfeso pwibluman, kriyiqkunata rikar yaçhachiqkunata willatin, pay kayashanman shamunanllapapaq. ¹⁸⁻¹⁹Chaymi, çhamutinllapanaqa paykunataqa niran:

“Qamkunaqami yaçhankillapa imanunqa qamkunawan karay naypaqta chay prubinsya Asiaman shamushaymantapacha nirmapis. Chaqa, tukuy tyimpumi qamkunawan kar, Amitunchikta sirbisha kani. Manami kusala puytiqkuna yupayqa tukuraychu. Ashwanmi qamkunapaq waqasha, qischakasha imamapis kani, Israel runakuna imanachimayta munatinllapamapis. ²⁰Chaynu qischakarpis, manami uyararchu ashwan yanapashunayllapapaq tukuy imatapis yaçhachishushallapa kani tukuypa naypanpi, chaynulla wasikillapapi ima. ²¹Chaynulla Israel runakunata, mana Israel runakunamatapis willashana kani, chay uchakushankunata dijarna kriyinanllapapaq Taytanchik Dyuspi, chaynulla Amitunchik Jesucristupis.

²²“Nataq, kananqami Jerusalén pwibluman riyani, Dyuspa Santu Ispiritun’ apamatin. Chaypiqa ima

pasamayanqa nirmapis manami yaçhanichu. ²³Piru kaylata yaçhani, kada pwibluman rishaypi Dyuspa Santu Ispiritun willamayan, karsilman itamar qischamayanqallapa Jerusalenpi nir. ²⁴Chaykunata yaçharmapis, manami llakir manchakunichu wanunaypaqqa. Chaqa kay bidayqa mana imachu nuqapaqqa. Chaymi aligriyar, allita Amitunchik Jesús munashanta ruramani wanunaykaman. Chaqa paymi akramasha runakunata yaçhachinaypaq: ‘Dyus llakipamarninchik nuqanchikkunata washamayninchikta munan’ nir.

²⁵“Kanan-shuypaqa qamkunata nishunillapa: Manami kananmantaqa rikamankillapanachu mayqannikillapapis, Amitunchik mantamaqninchikpaq yaçhachishurayllapa chay qamkunaqa. ²⁶⁻²⁷Chaymi kananqa willashunillapa: Dyusninchik tukuy munashanlata willashushallapa kani mana imalatapis pakarchu. Chaymi kananqa manana mayqannikillapapaqpis uchayjun yupaynachu yarpuni. Chayqa qamkunapinari kanqa. ²⁸Chayna qamkunana kuytakar, Dyuspi tukuy kriyiqkunataqa shumaqta rikar kuytayllapa. Dyuspa Santu Ispiritunqa, uk michikuqkunata yupay akrashushallapa rikanaykillapapaq paypi kriyiqkunataqa. Chaqa paypi kriyiqkunaraykumi Amitunchik Jesusqa kruspi wanur yawarninwan rantishana.

²⁹“Chaymi nini: Maydiya nuqa ritiynaqami rikarimunqa uk saqra yaçhachikuqkuna. Paykunami, atun surrukuna uyshata mikuqkuna yupay kanqallapa. Chaymi kriyiqkunataqa ukmanta yaçhachitin manana Dyuspiqa kriyinqallapanachu. ³⁰Chaynulla qamkunamanta wakinnikillapami Dyuspa kuntran tikrakar, ukmanta

---

r 20.22 Dyuspa Santu Ispiritun apamatin riyani nirqami intrachimayninchiktapis puytin, ispirituy kusalata animachimatin riray nir.

yaĉhachikutin Dyuspi wakín kriyiqkunaqa chaypina kriyinqallapa.

³¹Chaymi qamkunaqa kusata kuytakar alamirala kawsankillapa. Yarpunkillapa kimsa añutami, tuta, unaq katinmapis, waqaypi ima, mana shaykuq tukuynikillapata yaĉhachishurayllapa.

³²“Kanan-shuypaqa kriyiq masiykuna, Dyusninchikman mañakusha kani payna qamkunata llakipashurllapa kusa shumaqtana kuytashunanallapapaq. Ashwan payna kananqa qamkunata yanapashurllapa kusa yaĉhaqpaqna tikrashunqallapa. Chayna chay arnishu-shannu washashunqallapa tukuy kriyiqkunataqa. ³³Manami nuqallapaqqa raĉhpata, uruta, qillaymatapis munashachu kani, mayqanpatapis. ³⁴Ashwan allitami yaĉhankillapa, makiywan trabajaray, nuqapaq chaynulla wakín pullay kaqkunapaqpis. ³⁵Chaqa Amitunchik Jesusmi nisha: ‘Mas allinmi kanqa ministiqkunata qunallapapaq, ashwan paykuna qumanallapamantaqa’ nir. Chaynu pullaykillapa karqami, nuqaqa yaĉhachishuyaqllapa kani ‘Trabajar ministiq runakunata yanapankillapa’ nir”.

³⁶Chaymanta chaynu nirqa Pabluga tukuy paykunawan qunqurikur Dyusman mañakuranllapa. ³⁷Chaymi tukuyinllapa waqar Pablutaqa abrasar mucharanllapa ima. ³⁸Chaqa paykunaqami alliplata llakisha karanllapa, Pablo “Mananami rikamankillapachu” nisha karan chayrayku. Chaymantami Pablutaqa yapar aparannllapa yaku karru kayashankaman.

Pablumi qashan riran Jerusalemman

21 ¹Chaymanta Jesuspi kriyiq masiyllapata dijarna rirayllapa yaku karrupi uk pwiblu Cos shutiqman. Chaymanta allaqninga, rirayllapa Rodas

pwibluman. Chaymantami rirayllapa Pátara pwiblumanpis. ²Chay Patarapimi, tarirayllapa uk yaku karruta. Chayqami riyaran uk pwiblu Fenicia shutiqman. Chaymi, chayman iqar rirayllapa wakmanqa. ³Chayna chay yakupa ananta riqnuqa, rikarayllapa yakupa ĉhaypinlapi uk pwiblu Chipre shutiqta. Chay pwiblumi, ichuqlawniyllapapi karan. Chayta pasarmi rirayllapa uk prubinsya Siria shutiqkaman. Piru chay yaku karrumanta kargakunata chay Tiro pwiblupi ishkichinanpaq katinmi, nuqakunapis chay yaku karrumanta ishkir chay pwiblumanqa yaykurayllaparaq. ⁴Chayman yaykurqa, Jesuspi kriyiqkunata tarir chaypi paykunawan kidarayllapa syiti diyata. Piru paykunatami, Dyuspa Santu Ispiritun willasha katin, Pablutaqa willaranllapa ama riranpaqchu Jerusalemmanqa. ⁵Chaynu niyatinllapamapis, syiti diya pasatinnaqa Pabluman rirayllapana. Chayna tukuy runakuna, warmikuna wamrituntin ima yapamaranllapa pwiblumananta llushinayllapakaman. Chaymi, mar yakupa manyanlapi qunqurikur Dyusman mañakurayllapa. ⁶Chaymanta dispidikur yaku karruman iqatiyillapanaqa, paykunapis tikrakaranllapa wasinllapamanna.

⁷Chaynu Tiro pwibluman rirmi, Tolemaida pwibluman ĉharayllapa. Chayman ĉharmi, Jesuspi kriyiq masiyllapata tarir saludarayllapa. Chayna chaypi kidarayllapa paykunawanqa uk diyataraq. ⁸Chaymanta allaqnin chay pwiblumananta rirqa, ĉharayllapa Cesarea pwibluman. Chayman ĉharnaqa, rirayllapa kriyiq masiyllapa Filipa wasinman samaq. Paymi apustulkunapa syiti akrashanmanta uknin kaq. ⁹Paymi mana

kriyiqkunata intrachiq Jesuspi kriyir washakananllapapaq. ⁹Kay Felipipami, kwatru shipash wamrankuna mana runayjunchu kaq. Paykunaqami Dyuspaq rimaqninkuna karanllapa.

¹⁰Chayna, chay paykunapa wasinpi ayka diyatana kayatiyllapaqa, Judea pwiblumanta Dyuspaq rimaqnin uk runa Agabo shutiq çharan. ¹¹Paymi, Pablo waçhkakushan waçhkunta lluqshichir çhakinta, makinta watakur niran:

—Dyuspa Santu Ispiritunmi nin, Jerusalempiqa Israel runakunaqashi kay waçhkupa amuntaqa, kaynu watar uklawmanta jwira kaq runakunata quyanqa nir.

¹²Chayta uyarmi, nuqakuna, chaynulla Cesarea pwiblumanta kaqkunapis, Pablutaqa rugarayllapa ama Jerusalemanqa rinanpaq. ¹³Piru Pabluga nimiranllapa:

—¿Imapaqtaq waqankillapa? Kusatarraq llakichimankillapa. Nuqaqami listuna kani mana watakanaylapaqchu. Ashwanmi Amitunchik Jesucristurayku Jerusalempi wanuyapaq karmapis, wanushaq.

¹⁴Chayna mana imanupis kidanatinmi, mana imatapis willarllapanachu, “Amitunchik Jesús munashanmi kanqa” nirayllapa.

¹⁵Chaymantaqa nuqakunapis alli kamkachikur imanaqa, rirayllapana Jerusalemanqa. ¹⁶Pullayllapaqami Cesarea pwiblumanta ayka kriyiq masiyllapakuna riranllapa. Paykunami apamaranllapa Chiprimanta uk runa Mnasón shutiqpa wasinman. Chaymi payqa Jesuspi unaymanta-pacha kriyiq kar samachimaranllapa.

Pablumi Santiaguta watukuq riran

¹⁷Chayna, Jerusalén pwibluman çhatiyllapaqa, Jesuspi kriyiqkunaqa

kusa aligrila samachimaranllapa.

¹⁸Chaymanta allaqninga, Pabluwan nuqakunaqa rirayllapa chay punta yaçhachiqninllapa Santiaguta watukuq. Chayman çhatiyllapaqa chaypi kasha karanllapa tukuy kriyiqkunata rikar yaçhachiqninkuna ima. ¹⁹Chaymi, Pabluga tukuyninta saludar manyaqmanta parlaq qallariran, Tayta Dyus pudirinwan yanapatin chay jwira mana Israel runakunawan rurashanta ima. ²⁰Chaynu parlatinmi, Dyusta kusata alabaranllapa. Chayna, Pablutaqa niranllapa:

“Allitami ninki kriyiq masiy. Qam rikashaykinumi tukuy Israel runakunamanta, Jesucristupi kusala achkana kriyinllapa. Piru ninllapami Moisés mantakushanllatashi rurashaqllapa nir.

²¹Chaynulla nishapismi, qamshi Israel runakuna uklaw pachakunapi taqtaqa ninki: ‘Moisés mantakushantaqa ama kasunkichu’ nir. Chaynullashi ninkipis: ‘Chay siñal kustumrita, chay wakin kustumrikillapatapis ama kasunkillapachu’ nir. ²²¿Imanutaq tukushaqllapa? Chaqa runakunaqami yaçhanqallapa qam kaypi kanki nir. ²³Kaytami ruranaykipaq allin kanqa: Kay nuqakunamantami kan kwatru runakuna. Paykunami kumpliyanqallapa Dyusta arnishaanllapataqa.

²⁴Paykunawan pulla rir, rurayllapa chay paqakuna kustumritaqa. ^tChaymanta, chay gastashanllapata pagray, paykunapis aqchanta rutunanllapapaq. Chaynuqami tukuy yaçhanqallapa qampaqqa ‘Yanqalla rimapakuyashanchikllapa’ nir. Ashwan nishunqallapa ‘Payqa Moisés mantakushantaqa chiqapta kasun’ nir.

²⁵“Piru chay jwira mana Israel runakuna kriyiqkunatami, mana kay nuqakuna rurani chaytaraq ruray ima

ninillapachu. Ashwan kaykunalata rurananpaq iskribir“ willasha kanillapa kaynu nir: ‘Ama mikuyllapachu runakuna rurashan yanqa dyuskunapaq ufrindata çhurashanllapakunata. Chaynulla ama mikuyllapapischu animalpa yawarninta, animal ratar, manaqa çhuqar wanushapa aychantapis. Chaynulla runa kar, manaqa warmi karpis, ama ukwan ukwanqa pununki-llapachu’ nir”.

**Dyusta adurananllapa wasipi
Pabluta ayparanllapa**

²⁶Chaynu willatinllapami, allaqmantaqa Pabluta chay kwatru runakunawan riran, chay paqakuna kustumritaqa pulla rurananllapapaq. Chaymanta chay kustumrita rurur tukchinaranllapapaqnaqa, Pabluta Dyusta aduranan wasiman rir yaykur, willaran ima diyami chay ufrinditanllapata çhuranqallapa nir.

²⁷Chayna chay willashan syiti diya kumplikayatinnaqa, Asiamanta shamuq Israel runakunaqa, Dyusta aduranan wasipi Pablutaqa rikaranllapa. Chaymi runakunata willatin, kusa ukmanta piñakur, Pabluta kuntrar ayparanllapa. ²⁸Chaynu ayparanllapami, kusa jwirtita kaynu niranllapa:

“Israel pwibluymanta kaq runakuna, ¡yanapamayllapa! Kay runami, tukuy pachapi runakunata yaçhachir purin. Chaynuqami nuqanchikkunata, Moisés mantakushanta, chaynulla Dyusta adurananchikllapa wasimatapis kuntrar purin. Chaynu kuntramayarinchik-llapamapis, ashwan kananqa Dyuspa kusa allin adurana wasimanpis, apamu-sha yanqa jwira mana kriyiq runakunata. Chayta rurarmi mana allintachu rurayan” nir.

²⁹Chaynuqami niyaqllapa, Trófimo shutiq runawan pulla pwiblupi puriqa rikashanllaparayku. Chay Trofimuqami Efesumanta, mana Israel runachu kaq. Chaymi yarpuqllapa, Pabluta chay Trofimitapis apamusha kanqa Dyusta adurananllapa wasiman nir.

³⁰Chaymi chay pwiblumanta tukuylla runakuna kusala ukmanta piñakur, kallpar rir çharanllapa Dyusta adurananllapa wasimanqa. Chaymantami Pablutaqa aypar aysaçha-kur urqumur, punkukunamatapis chay kutilla kirparanllapa. ³¹Chaynumi Pabluta limpu wanuchinaranllapapaqna katinga, Romamanta suldadukunapa mantaqinta kunachiranllapa, kay pwiblumanta runakuna kusa ukmanta tukuy qallarishallapa nir. ³²Chaymi payqa suldadunkunata, suldadukunapa mantaqininkunata ima tantar, kallpar riranllapa chay runakuna kayashan-manqa. Chayna paykunata riqarqa, Pablutaqa dijaranllapana chay qisçhaya-shanllapamantaqa. ³³Chaymi chay suldadukunapa mantaqinqa qimikar, Pabluta aypar kaçhakuran alli watanan-llapapaq ishkay kadinakunawan. Chaymanta chay runakunataqa tapuran: “¿Pitaq payqa, imatataq rurasha?” nir.

³⁴Chaynu taputinllapami wakinqa ukmanta niyaq. Nataq ukkunaqami ukmanta niyaqllapa, mana chayllatachu. Chayraykumi mana imapaq rimayan-llapa nirpis intrakaranchu. Chaymi, kaçhakuran kwartilman apananllapapaq Pablutaqa. ³⁵Chaymanta chay kwartilman çharnaqa, alsar Pablutaqa ruriman yaykuchiq qallariranllapa, chay achka runakuna qillakachir ikinta riyashan-llaparayku. ³⁶Chaqa tukuy runakuna-miri ikinta riyaranllapa, kusa jwirtita kaynu nir: “¡Wanuchiylallapa!”

**Pablumi tukuyya naypanpi rimaran
washakananpaq**

³⁷Chaymanta, chay kwartilman itananllapapaqna katingqa, Pabluqa kaynu nir tapuran chay mantakuqtaqa: —¿Qamwanchu uk ratituta parlayta puytini? nir.

Chaymi, chay mantakuqqa niran: —¿Griego rimaytachu yačhanki?
³⁸¿Manachu qamqa kayanki kanqa Egiptumanta runa uk kuti kusata tukuy qallarir, chunllaq lugarman kwatru mil wanuchikuq runakunawan riran chay? nir.

³⁹Chaymi, Pabluqa niran: —Manami. Nuqaqami Israel runa kani, Ciliciapa pwiblun Tarsumanta. Chay pwiblumi kusala riqsikasha pwiblu. Piru uk ratituta yaray, tukuy runakunawan parlanaypaq.

⁴⁰Chaymi, chay suldadukunapa mantaqningqa uk ratituta dijaran rimananpaq. Chaynu dijatingqa Pabluqa chay iqayashanllapalapi shar, makinlan wan runakunata willar uyarachirqa, hebreo rimaypi kaynu nir willaran chay runakunataqa.

22 ¹“Pwibluymanta taytituykuna uyakuyllapa, kaytami willashaykillapa intrakanaykillapapaq”.

²Chaynu nir hebreo rimaypi rimaqta uyaparllapa, ashwan masta uyakuranllapa. Chaymi, Pabluqa rimaran kaynu nir:

³“Nuqaqami chiqap Israel runa kani. Ciliciapa pwiblun Tarsupimi nasisha kani. Piru kay Jerusalén pwibluypimi kriyakasha kani. Chaynulla Gamaliel shutiq runami yačhachimaran, unay rukunchikkunapa kustumrinllawan. Nuqaqami maydiyapis allita Dyuslata sirbiyani nir yarpuq kani, imanutaq qamkuna Dyuslata sirbiyani nir yarpunkillapa chaynulla. ⁴Yarpupismi kani

Jesupsi kriyiqkunapa ikinpi wanuchinaypaq purirqa, allinta rurayashaq nir. Chaymi apar itaq kani karsilman ullqutaraq warmitaraq. ⁵Chaykunapaqami yačhan kurakunapa mantaqnin, chaynulla ruku mantakuqkunapis. Chaqa paykunami urdinta qumaran, chay Damascupi Israel masinchikllapata qunaypaq. Wakman chay urdinwan riray maskanaypaq Jesupsi tukuy kriyiqkunata kay Jerusalemman apamur qisachikunaypaq.

⁶“Damascuman nanta riyar yaqqana chay pwibluman čhayatiyllapanaqa, alas dusi yupayqa, unaq syilumanta kusa llipya intiru nuqa kayashayman achkirachikamuran. ⁷Chaynu achkirachimantinqa, rataray pachaman. Chaymi syilumanta uk rimayta uyaparay, kaynu niqta: ‘Saulo, Saulo. ¿Imapaqtaq ikiypi puriyanki qischamanaykipaq?’ nir.

⁸Chaynu niqta uyaparmi nuqaqa tapuray: ‘¿Mayqantaq kanki taytituy?’ nir. Chaymi chay rimaqqa nimiran: ‘Nuqaqami Nazaretmanta Jesús kani, chay mayqanpa ikinpičhi qischanaykipaq puriyanki chay’ nir.

⁹“Chaymi nuqawan riyay chaykunaqa, chay llipyaraq chaytaqa rikaranllapa. Nataq chay rimayta-shuyppaqa mana intrakaranllapachu. ¹⁰Chaymi nuqaqa qashan tapuray: ‘¿Imatataq rurashaq, Taytituy?’ nir. Chaymi payqa nimiran: ‘Sharir, riy chay riyashayki Damascuman. Chayman čhatkimi willashunqallapa imatami ruranki’ nirmapis. ¹¹Piru chay achkirachikamuqpa llipyayninmi syigu dijamasha katin, chay pullay riqkunana aysakur apamaranllapa Damascumanqa.

¹²“Chay Damascupiqami uk runa Ananías shutiq shamuran rikamaq. Chay paymi kusa llakipakuq runa kaq. Chaynulla allitami kumpliqa Moisés mantakushankunataqa. Chaymi tukuy

Israel runakuna chaypi taqkunaqa kusala allinta rimaq paypaqqa.

¹³Chaynu rikamaq chamurnaqa nimaq: ‘Kriyiq masiy Saulo, qashan allitana chapakuy’ nir. Chaynu nir willamatinga, paytaqa chay kutilla rikarayna. ¹⁴Chaynulla nimiranpis: ‘Unay rukunchikunapa Dyusninmi akrashusha pay munashanta riqsinaykipaq. Chayna kusala allin Amitunchikta rikar, pay willashutin uyanaykipaq. ¹⁵Chaqa qammi tukuy kay rikashaykipaq, uyapashaykipaq uk tistigu karna, tukuy intirupi parlakunki. ¹⁶Chayraykumi, ama yarachu ashwan chay uchaykikunamanta shumaqna kanaykipaq, Amitunchik washamaqninchik nir kriyir sharir kananlla shutikuy’ nir.

¹⁷‘Chaymanta Jerusalemman tikrarakaray. Chaymi chaypiqa Dyusta adurananllapa wasiman rir mañakuyarqa, rikapakuray ¹⁸Amitunchik kaynu nimaqta: ‘Kay Jerusalem pimi nuqapaq rimar parlakutkiqu, mana kriyishunqallapachu. Chayrayku kaymantaqa utqar lluqshir riy’ nir.

¹⁹‘Chaynu nimatinga nuqagaq niray: ‘Piru Taytituy, paykunami yaçhan nuqaga tukuy tantakananllapa wasikunaman çhar, qampi kriyiqkunata prisur qischaq kani nirmapis. ²⁰Chaynulla qampaq rimaq Estebanta yawarninta içhachir wanuchiyatinllapamapis, nuqami chaypi kar allinmi wanuchiyllapa niq kani. Chaynullami raçhpanmantapis kuytaq kani chay wanuchikuqkunapataqa’ nir. ²¹Piru Amitunchikqa nimiran: ‘Utqar riyana. Chaqa kaçhashuyanimi jwira mana Israel runakunaman nuqapaq yaçhachikunaykipaq’ nir”.

Pablumi suldadukunapa mantaqinpa naypanpi

²²Tukuy chaykunata rimatinmi kaykamanqa Pablutaqa uyakuranllapa-

raq. Piru “Jwira mana Israel runakunaman Dyus kaçhamasha” nitin-shuyapaqa, kusa jwirtita kaynu niranllapa: “Wak runaqami mana allinchu kawsananpaqqa, jwanuchiy!” nir.

²³Chaynu kusa jwirtita rimar raçhpanllapamatapis çhaspir, allpata unaqman ima itakuyatinllapaqa, ²⁴suldadukunapa mantaqinqa kaçhakuran Pabluta kwartilman itananllapapaq. Kaçhakanranpismi wipyatin rimananpaq, imapaqshi chay runakunaqa paypaq chaynu rimapakunllapa nir. ²⁵Piru wipyananllapapaq watashallapana katinga, Pabluta tapuran chay suldadukunapa kapitanninta kaynu nir:

—¿Qamkunataqachu mantashushallapa romano runata wipyanykipaq, mana imanusha kasha nir allita yaçharmapis? nir.

²⁶Chaynu nitin, uyaparqami chay suldadukunapa kapitanninqa rir kaynu nir willaran chay suldadukunapa mantaqinanta:

—¿Imatataq rurayanki kanqa kay runawanqa? Chaqa payqami romano runa nir.

²⁷Chaynu nitinqa, chay suldadukunapa mantaqinqa Pabluman qimikar kaynu nir tapuran:

—¿Chiqaptachu qamqa romano kanki? nir.

Pabluta niran:

—Arí. Romanumi kani nir.

²⁸Chaymi chay suldadukunapa mantaqinqa Pablutaqa niran:

—Nuqaqami achka qillaykunata gataray romano kanayapaqqa nir.

Nataq Pabluta niran:

—Nuqaqami romano kani taytayrayku.

²⁹Chaynu Pablo nitinmi chay wipyar rimachinanpaq karan chaykunaqa paymanta wakaq tukuranllapa. Chaynulla chay suldadukunapa mantaqinma-

pis romano nir kwintata qukarqa, kusata manchakuran kadinakunawan watashanpaqqa.

Pablumi kusa karguyjunkunapa naypanpi

³⁰Chaymanta allaqninqa, chay suldadukunapa mantaqinqa, çimapaqtaq Israel runakunaqa Pablutaqa uchachayanllapa? nir chiqapta yaçhanaran. Chaymi kadinakunawan watashanta kaçhar, kaçhakuran tantakamunanllapapaq chay kurakunapa mantaqninkuna, chaynulla kusa mas karguyjunkunapis. Chaymanta Pabluta urqur paykunapa naypanman qimiran.

23 ¹Chaymi Pabluqa tukuy chay tantakasha kusa mas karguyjunkunata chapar kaynu niran:

—Ukniykuna, nuqaqami kanankaman Dyuspa naypanpiqa tasha kani allinkunata yarpur, rurar ima.

²Chaynu nitinmi, kurakunapa mantaqin Ananiasqa willaran, chay yatankaqlapi kaq runakunata, Pabluta shiminpi maqananllapapaq. ³Chaymi Pabluqa niran:

—çAllin tukuq runa, Dyusmi qamtapis maqashunqa! Chaqa qam, liy nishannullata nuqawan ruranykipaq chaypi tayarqa, çimapaqtaq liyta mana kasurqa maqachimanki? nir.

⁴Chaynu nitinqa, chaypi kaqkunaqa niranllapa:

—çWaknuchu Dyus akrashan kurakunapa mantaqnintaqa musyanki? nir.

⁵Pabluqa niran:

—Ukniykuna, manami nuqaqa yaçharaychu kurakunapa mantaqin kanqa nirqa. Chaqa Dyus nitin iskribikashakunapimi nin: ‘Amami pwibluyki mantakuqtaqa mana allinta willankichu’ nir.

⁶Chaymantami Pabluqa chaypi tantakashakunaqa fariseo, saduceo

runakuna nir kwintata qukaran. Chaymi jwirtita rimar niran:

—Ukniykuna, nuqaqami fariseo runa kani, fariseukunapa ayllun. Chayraykumi, wanushakunaqa qashan kawsamun nir kriyiq katiy, allita tapumar yaçhamanayanllapa.

⁷Chaynu Pablo nitinmi, chay fariseukuna, chaynulla saduceo runakunapis, paynin paynin willanakur, chiqanchanakuranllapa. Chaqa fariseo runakuna yupayllami Pablupis kriyiq. ⁸Piru saduceo runakunaqa ninllapa, wanuqkunaqashi mana kawsamunnachu nir. Chaynulla ninpis, angelkuna, ispiritupis, mana kanchu nir. Nataq fariseo runakuna-shuypaq kriyinllapa chay saduceukuna mana kriyishankunapiqa.

⁹Chaynu piñachinakurmi, paynin paynin anyanakuranllapa. Chayna, yaçhar yaçhachikuqkuna fariseukuna kar, sharir kaynu niranllapa Pablupaqa:

—Kay runaqa mana ima mana allintapis rurashachu. Imanupiqaçhi uk ispiritu, manaqachu uk ángel willatin rimasha kanqa nir.

¹⁰Piru chaynu mana qasillaq anyanakyatinllapaqa, chay suldadukunapa mantaqinqa yarpuran: Wak Pablutaçi aypar piti piti tukchinqallapa nir. Chaymi ayka suldadukunata kaçharan Pabluta dasla apananpaq chay kwartil kayashanllaman.

¹¹Chaymanta chay tuta yurqaypimi Amitunchikqa Pabluman rikarir niran: “Shachinakuy Pablo. Chaqa nuqapaq kay Jerusalenpi rimashaykinumi, Romapipis rimanki” nir.

Pabluta wanuchinanpaqmi parlaranllapa

¹²Chaymanta achkiyatinnaqa, wakin Israel runakunaqa parlaranllapa imanu Pabluta wanuchinanllapapaq nirmapis. Chaymi juraranllapamapis, manashi

mikuyanqallapachu, chaynulla manashi upyayanqalamapischu Pabluta manaraq wanuchisha karqa nir. ¹³Chaynu tratuta rurasha chaykunaqami, kwarintamantapis mas runakuna karanllapa. ¹⁴Chaymi kurakunapa mantaqninkunaman, chaynulla ruku mantakuqkunaman rir kaynu niran:

—Nuqakunaqami jurasha kanillapa ama mikunayllapapaqchu, manaraq Pabluta wanuchiyarqa. ¹⁵Kananqami qamkuna chay wakin kusa mas karguy-junkunawan mañayllapa chay suldadukunapa mantaqninta qamkunaman allaqmanta Pabluta apamunanllapapaq, ‘Imanullapis allita tapushaqlapa’ nirla. Chaypaqqami, nuqakunaqa listuna yarakuyashaqlapa, manaraq çhamuyatin wanuchinayllapapaq.

¹⁶Piru chaynu parlashanllapapaqmi, Pablupa irmananpa wamran yaçharan. Chayta yaçharqa, riran chay suldadukunapa kwartilninman Pabluta willaq. ¹⁷Chaymi, Pablupa suldadukunapa uk kapitanninta qayar niran:

—Kay wamrata apay mantaqnikiman. Paymi imalataqa willanayan nir.

¹⁸Chaymi, chay kapitanqa mantaqninman apar niran:

—Chay prisu kaq Pablumi qayamar nimasha, kay wamrata qamman apamunaypaq. Chaqa payqashi imalataqa willashunayan nir.

¹⁹Chaymi, chay suldadukunapa mantaqninqa, makinmanta aysakur wakaqla apar chay wamrataqa kaynuta tapuran:

—¿Imatataq willamanayanki? nir.

²⁰Chaynu nitinmi, chay wamraqa niran:

—Israel runakunami parlasha, qamta willashutinllapa allaqmanta apanayki-paq Pabluta chay kusa mas karguyjunkunaman, ‘Imalataqa tapushaqlapa’ niqnula. ²¹Piru amami kriyinkichu.

Chaqa, paykunamanta kwarintamantapis mas runakuna yarakuyanqallapa pakakusha wanuchinanpaq. Chaqa paykunami jurashallapa manashi mikuyanqallapachu, chaynulla manashi upyayanqallapapischu Pabluta wanuchinankaman nir. Kananqami, paykunaqa ‘Apashaq’ ninaykilatana yarayanllapa.

²²Chaymi, chay suldadukunapa mantaqninqa chay wamrata kaçharan kaynu nir:

—Amami mayqantapis willankichu chay parlamashaykitaqa.

Pablutami kaçharanllapa gubirnadur Felixman

²³Chayna chay suldadukunapa mantaqninqa, ishkay kapitanta qayamur willaran:

—Suldadukunata willay listakanqallapa kanan tuta tukuynin, a las nwibi rinanllapapaq Cesarea pwibluman. Kaynumi listakanqallapa: Dusyintus suldadukuna çhakpa rinanpaq, sitintaqa bistyapi rinanpaq, nataq dusyintus-shuyapaqa lansawan rinanllapapaq. ²⁴Chaynulla Pablupaqqis listankillapa uk bistyata chaypa anan ritin, allilanta çhachinaykillapapaq gubirnadur Felixpa naypanmanqa.

²⁵Chay paykunawanqa uk kartata kaçharan kaynu niqta:

²⁶Nuqa Claudio Lisiasmi, qam kusa mantakuq gubirnadur Felixta saludashuni.

²⁷Nishunimi: Israel runakunami, kay runataqa aypashallapa kasha wanuchinanllapapaq. Chaymi “Nuqa romano runa” nir yaçhar, suldaduy-kunawan rir washasha kanillapa.

²⁸Chaypaq allita yaçhanarmi, aparay Israel runakunapa kusa mas karguy-junkunaman. ²⁹Chayman apatiymi, paykunapa kustumrinkunaraykula

êhiqnisha kasha karanllapa. Chaynu katinmi, wanuchinanllapapaq, karsilman itananllapapaqmapis mana allinchu. ³⁰Chaymi, Pabluta qamman kaçhamuni Israel runakunashi parlashallapa wanuchinanllapapaq nir yaçhar. Chaynulla gubirnadur Félix, Israel runakunatapismi willasha kani qampa naypaykiman shamur parlashutin yaçhanaykipaq, imapaqmi uchachayan nirmapis.

Kaylatami willashunaray.

³¹Chay suldadukunaqami, chay mantaqnin nishannulla Pablutaqa tuta aparanllapa. Chaynu tukuy tuta rirllapami, çharanllapa Antípatris shutiq kwartilkan. ³²Chaymanta achkiyatinaqa, chay êhakpa risha suldadukunaqa tikrakamuranllapana chay kwartilnillapaman. Nataq chay bistyapi risha chaykuna-shuypaqa, riranllaparaq chay Cesarea pwibluman çhanankaman. ³³Chaymanta Cesarea pwibluman çharnaqa, chay kartata apashanllapataqa gubirnadurta quranllapa. Chaynulla Pablutapis qukuranllapa. ³⁴Chay kartata qutinllapa liyirqa, chay gubirnadurqa Pablutaqa tapuran:

—¿Maymantataq kanki? nir.

Chaymanta Pabluqashi prubinsya Ciliciamanta nir yaçharqa, ³⁵niran:

—Chay uchachashuqkuna shamutinmi yaçhashaq nir.

Chaymantami, kaçhakuran allita rikananllapapaq Pablutaqa, gubyirnu Herodespa mantakuna wasinpi tatin.

Pablumi Felixpa naypanpi rimiran

24 ¹Chaymanta sinku diyamantaqa, chay kurakunapa mantaqnin Ananiasqa Cesareman çharan wakin ruku runakunawan, chaynulla paykunapa uk abugadun Tértulo shutiqwan. Tukuy kaykunami,

chay gubirnadurpa naypanpi taranllapa Pablupaq willananllapapaq. ²⁻³Chaymanta, Pabluta apamutinllapanaqa, washaqninllapa Tertuluqa willaq qallariran chay gubirnadur Felixtaqa kaynu nir:

—Kusa allin tayta gubirnadur Félix, qamrayku kusa shumaqta tanchikllapa. Qampa yaçhaynikiwan kusa shumaqkunata rurashanchikllapa kay nasyuninchikpiqa. Tukuy chaykunapaqami maydiyapis, maypipis yaçhar tukuy shunquyllapawan payji nir agradisishunillapa. ⁴Piru ama masyadu tardachishunaypaqmi, qamta rugashunillapa uk ratulataqa rimatiyllapa uyakunaykipaq.

⁵Kay runatami, lançha yupay mana allinta tukuqta tarisha kanillapa. Chaqa tukuy pachapimi, ukmanta yaçhachikutin Israel runakunaqa manana pullanachu kar, piñachinakur kawsanllapa. Chaynulla payqa Nazaretmanta Jesús ninllapa chay paypi kriyiqkunapa mantaqnin. ⁶Payqami, Dyusta adurananchikllapa wasipipis ukmanta tukunaran. [Chayraykumi, runakunawan ayparayllapa nuqakunapa liyniyllapawan rikar kastiganayllapapaq. ⁷Chaypi aypasha katiyllapa, chay suldadukunapa mantaqnin Lisiasmi suldadunkunawan shamur binsimarllapa aparan. ⁸Chaynu aparnaqa ashwan kaçhamaranllapa qamman.] Chaymi kananqa qamlla tapukur yaçhanki tukuy kay uchachayashayllapapaqqa.

⁹Chaynu nitinmi, wakin Israel runakunapis chaynullata nir kaynu niqllapa: “Chiqaptami chaynu tukusha” nir. ¹⁰Chaymanta chay gubirnadurqa, makinwan siñalta ruraran Pablo rimiranpaq. Chaymi Pabluqa niran:

—Tayta gubirnadur. Nuqaqami rimashaq kaynuta qampa naypaykipi washakanaypaq. Chaqa yaçhanimi qamqa kay pachapa rikaqnin kanki

unaymanta-pacha nir. Chaymi yaĉhanki imami allin, mana allin nirmapis.

¹¹Qamllami allita tapukuyta puytinki, nuqaqami Jerusalemnanqa ĉhamusha kani chayraq Dyusuninchikta aduraqqa. Chayraq dusi diyaraqmi kayman ĉhamushayqa. ¹²Piru nuqataqami, mana mayqanwan anyanakuqlamatapis tarimashallapachu. Chaynulla Dyusta adurananllapa wasipipi runakunataqa mana imanishalamapischu kani. Chay wakin tantakananllapa wasikunapimapis, chaynulla kay pwiblupa lugarninkunapiqa mana imatapis rurashachu kani. ¹³Kay runakunaqami, mana imanupis uchachamayta puytinllapachu, chay rimashankunaqa mana chiqap kashanrayku.

¹⁴“Piru nuqaqami allita willashaykillapa: Paykuna yupaymi tukuy unay rukunchikkunapa Dyusninta sirbini, Moisés mantakushankunata rurani, Dyuspaq unay rimaqninkuna iskribishankunapi kriyini ima. Chaynulla Amitunchik Jesuspisi kriyini. Piru Amitunchik Jesuspi kriyiqkunaqashi, chay uchachamaqkunapaqqa mana allin chu nin. ¹⁵Nishushayllapanulla nuqapis, Dyus nishanta kriyiq kar, paykuna yupay yarakuyani wanuqkunaqa qashanpis kawsamun, allin kar, mana allin kasha karmapis nir yaĉhar. ¹⁶Chayta yaĉharmi Tayta Dyuspa naypanpi, chaynulla runakunapa naypanpisi, kusa allinlata rurayta yarpuni tukuy tyimpu mana shaykuq.

¹⁷“Unaytana uklaw pachakunapi yaĉhachikur puriyarqa, tikrakamuray pwibluy Jerusalemnan qillaysitukunata tantar ima, chay mana imayjunkunata yanapanaypaq. Chaynulla riraypisi ufrindakunata ĉhuraq Tayta Dyuspaqpis. ¹⁸⁻¹⁹Kayllatami rurayaray, chay paqakuna kustumrita rurashana kar, mana mayqantapis qillakachirchu.

Chaypi chaynu kayatiy, piru Asia pwiblumantami, Israel runakuna shamur tarimaranllapa Dyusta adurananllapa wasipi. Chay paykunami kay naypaykiman shamur willashunmanllapa, imanun nuqa mana allinta tukusha katiymapis. ²⁰Imatataq kay uchachamaq runakunaqa yarayanllapa. Willashunmannari chay kusa mas karguyjunkunapa naypanpi nuqapa uchayta tarisha karqa. ²¹Mana qachu nuqataqa uchachamayanllapa chay kusa mas karguyjunkunapa naypanpi jwirtita rimar kaynu nisha kayaq kani chaypaq: ‘Qamkunami wanushakunaqa qashan kawsamun nir kriyiq katiy, rikar yaĉhamanayankillapa’ nishayrayku”.

²²Chay Felixqa allita, Jesuspi kriyiqkunapaq yaĉhaq kar, Pablo rimatin uyakurmi chaylapi qasillaran, “Chay suldadukunapa mantaqnin Lisias Jerusalemnanta ĉhamutinmi allitapa yaĉhasaq, kay runata uchachayashaykillapapaq” nir. ²³Chaymi Felixqa, chay kapitanta niran:

—Pablutaqa apar chay kwartil kayashanman itar kuytayllapa. Piru mayqan amigunkuna ayllunkuna ima ministiyashanwan rikaq ĉhatinmaqa, dijatkillapa lluqshir parlanqa.

²⁴Chaymanta ayka diyamantanaqa, qashan Felixqa ĉharan warmin Drusilawan pulla. Chay warminqami Israel warmi kaq. Chaymantami Felixqa kaĉhakuran Pabluta qayamunanllapapaq. Chaymi Amitunchik Jesuspi chiqapta kriyishanpaq parlatin, payqa uyakuran. ²⁵Pabluqami niran: “Allinkunata rurar, imakunamantapis tanyakar ima tashunllapa. Maydiya jwisyu diya ĉhamutinmi Tayta Dyus tukuyta rikamaminchikllapa yaĉhamashunllapa”. Chaynu nitin uyaparqami, kusata manchakur niran:

—Riy kananqa. Qashan yanqalla karmi qayashayki nir.

²⁶Piru Felixqami yarpuyaran: Pabluqami lluqshichinaypaqqa qillayta qumayanqa nir. Chayraykumi kutir, kutir qayayaranlla Pablutaqa, paywan parlananpaq. ²⁷Chaynuqami ishkay añuta karanllapa. Chaymanta Felixqa gubirnadur kashanmanta yarqunanaqna karqa, Israel runakunawan allinpi kidanar, Pablutaqa prisu dijaran. Felixpa lugarninqa, uk runa Porcio Festo shutiqna kidaran.

Pablumi Festupa naypanpi

25 ¹Chaymantami, Cesarea pwiblupi Festuqa gubirnadur kargunta ayparna, kimsa diyamantaqa Jerusalén pwibluman riran. ²Chaypimi, kurakunapa mantagninkuna, Israel runakunapa wakin karguyjunkunawan tantakar, Pabluta kuntrar chay uchachayllaqa chaypaq willaranllapa. ³Chaynullami kusalata mañaranllapapis Pablutaqa, Jerusalemman apamunanllapapaq. Chaynuqami munaranllapa nanllapi wanuchiyta yarpur. ⁴Piru Festuqami niran:

—Pabluqami Cesarea pwiblupi prisu. Ayka diyamantami nuqa riyani wakman. ⁵Qamkunamanta kay karguyjunkuna nuqawan pulla Cesareaman rinayarllapaqa riyllapa. Chayna wakpi chay runa ima mana allinta rurasha katinqa, naypaypi willatkillapa yaçhashaq nir.

⁶⁻⁷Chay Festuqami, uchu diya manaqa dyis diyataraq kasha kanqa Jerusalem-piqa. Chaymantaraqmi Cesareamanqa tikrakan. Allaqnin Cesareaman çhashana katinqa, chay Israel karguyjunkuna çhatinnaqa, Festuqa chay mantakunan samanpanpi tar kaçhakuran Pabluta apamunanllapapaq. Chayna Pabluta yaykuchitinllapanaqa, Israel runakuna Jerusalemanta çhasha chaykunaqa qimikar, kusa mana allin

ukmankunata willar uchacharan. Piru chay rimashanllapaqa, mana chiqapchu karan. ⁸Chaynu nitinllapanaqa Pablupis washakananpaqqa, kaynu niran:

—Nuqaqa manami paykunapa liyininmanta, Dyusta adurananllapa wasimanta, chaynulla Romapa mantakuqnin Cesarpaqpis ukman mana allintaqa tukushachu kani nir.

⁹Chaynu nitinmi, Festuqa Israel runakunawan allinpi kidanar qashan Pablutaqa tapuran:

—¿Rinayankichu Jerusalemman, wakpi nuqaqa rikar yaçhanaypaq?

¹⁰Pabluqa niran:

—Nuqaqami qampa naypaykipi kani romano kashayrayku chay punta mantashuqniki Romamanta numrashusha katin. Chaymi qam rikar yaçhamanaykipaq kanki imanukani nirmapis. Qamqami allinta yaçhanki, nuqaqami mana ima mana allinkunataqa tukushachu kani, Israel runakunawanqa nirmapis. ¹¹Mana allinta tukusha katiyqa, kastigar wanuchimanqallapa. Wanunaypaqqa manami manchakunichu. Piru mana imanukusha katiyqa, manami mayqanpis paykunaman qukumaytaqa puytinllapachu. Chaynu paykunaman kaçhamanatkiqua, ashwan mañashaq chay Romapa punta mantakuqnin Cesarta, payna rikar yaçhamananaq nir.

¹²Chaymi Festuqa wakinnin karguyjun kaqkunawan parlar niran:

—Qamllami mañamanki, chay mantakuq César rikar yaçhashunanpaq nir. Chaynami paymanna rinki nir.

Pablumi gubyirnu Agripapa naypanpi

¹³Ayka diya pasatinnaqa, gubyirnu Agripaqa irmanan Berniciwan riranllapa Cesarea pwibluman Festuta watukuq.

¹⁴Chayman çhar ayka diyatana katinmi, Festuqa parlaran Agripata kaynu nir:

—Kaypimi dijasha chay gubirnadur Félix uk prisuta. Paymi shutin Pablo. ¹⁵Jerusalenpi katiyimi, kurakunapa mantaqnin, Israel runakunapa ruku mantakuqninkunawan payta uchachar wanuchichinaypaq nimiran. ¹⁶Piru nuqaqa niray: ‘Romamanta karguyjunkuqami mana wanuchikuyta puytinchikchu, manaraq chay uchachakuq chaywan, chay uchachakaq chayta allita tapur yaçharqa’ nir. ¹⁷Chayraykumi paykunawan Jerusalemanta kay Cesareaman shamurayllapa. Çhamur-naqa, manami tardarchu allaqnin chay mantakunay samanaypi tar, kaçhakuray chay runata naypayman apamunanllapapaq. ¹⁸Piru chay naypayman shamur uchachaqkuna qimikarqa, mana ukman imata rurashankunapaq uchachayanqa nir yarpuyashaynutachu willaranllapa. ¹⁹Chay uchachaqkunaqami, uchachayanllapa uk runa, Jesús shutiq wanusha katinshi, Pablupa chay runaqa kawsayan nir kriyishanlapaq. Chay paykunamanta ukmanta kriyiq katin, chaylapaqmi çhiqnir uchachayanllapa. ²⁰Chayna nuqaqa mana imatapis chaykunapaq rurashaq nir yaçharna, tapuray Pablutaqa rinayanqallachu Jerusalemman chaypi tapur yaçhanayllapapaq kaykunapaqqa nir. ²¹Piru payqami mañamaran: ‘Romapa mantaqnin César rikar yaçhamananpaq’ nir. Chaymi nuqaqa prisullaraq dijasha kani, payman kaçhanaykaman nir.

²²Chaymi Agripaqa niran Festutaqa:

—Nuqapismi chay runataqa uyakuyta munani nir.

Chayna Festuqa niran:

—Allaqmantami uyakunki nir.

²³Chayna allaqmantaqa Agripawan Berniciqa kusata mudakusha çhar, chay wasipi tantakasha karanllapa chayman yaykuran. Pullanqami yaykuran suldadukunapa mantaqninkuna,

chaynulla chay pwiblumanta kusa runa nishakunapis. Chaymi Festuqa kaçhakaran apamunanllapapaq Pablutaqa.

²⁴Çhachitinllapanaqa niran:

—Gubyirnu Agripa, wakin kaypi kaqkuna, chaypimi wak runaqa. Tukuy Israel runakunami Jerusalempi chaynulla kay Cesareapipis, nuqaman shamur payta uchachar, mana uyaraq ‘iWanuchiy, wanuchiy!’ nimiranllapa. ²⁵Piru nuqapaqqa manami imatapis mana allintaqa rurasha yupaychu wanuchinapaqqa. Chaynu katinmapismi paylla mañamasha, chay Romapa mantaqnin César ninllapa pay tapunanpaq. Chaymi nuqaqa payman kaçhashaq nisha kani. ²⁶⁻²⁷Piru paypaq mana imatapis allita yaçharmi, mana imatapis iskribiyta puytinichu chay mantaqninchik Cesarmanqa. Chaqa manami allintachu yarpuchiman, uk prisuta kaçhanaypaq payman ima uchayjun nir mana iskribirqa. Chaymi apamuni qamkunapa naypaykillapaman qam gubyirnu Agripa taputki, uyakurna iskribinaypaq.

Pablumi gubyirnu Agripapa naypanpi rimaran

26 ¹Chaymantami Agripaqa niran Pablutaqa:

—Kananqa rimayta puytinki yaçhanaypaq imanuy purinki nirmapis.

Chaymi, Pablupa makinta alsar kaynu niran:

²—Gubyirnu Agripa, kusala aligrimi kani, qampa naypaykipi rimanaypaq kashayrayku. Nuqami Israel runakuna uchachamashanllapapaq rimashaq yaçhanaykipaq. ³Qamqami chiqapta yaçhanki kay Israel runakunapa kustumriy-llapataqa. Chaynulla yaçhankipismi chay willanakushayllapapaq. Chayraykumi mañashuni allita uyakumanaykipaq.

⁴“Tukuy Israel runakunami yaçhan-llapa, takshaymanta-pacha chay

pachaypi, Jerusalenpimapis, imanumi paykunawan tasha kani nirmapis. ⁵Yaçhanllapapismi, rimayta munarqa rimanqallapa, nuqaqa fariseo runa kasha kani nir. Chaqa chay fariseo runakunaqami tukuy Israel runakuna kriyishanchikllapataqa kusa allita rurur kumplinllapa. ⁶Nuqaqami kriyini unay rukunchikkunata, Dyus 'Uk washakuqta kaçhamushaq' nir arnishanpi. Chaypi kriyishayrakumi uchachamarllapa kanan-shuyapaqa kayman apamashallapa tapumananllapapaq. ⁷Chaynu kay Israel dusi ayllukunamanta, Dyus chay arnishanta rikayta yarpur, unaqpis tutapis Dyusta allita kasur sirbir ima kawsanllapa. Gubyirnu Agripa, nuqapis chaynu paykuna yupay katiymi, yanqa illaqa uchachamayanllapa. ⁸¿Manachu qamkunaqa kriyinkillapa, Tayta Dyusqa wanushakunata qashan kawsachimun nirqa?

⁹“Paykuna yupay nuqapis unayqa Nazaretmanta Jesupa shutinta çhiqnir, kusa saqra ukmanta rurayta yarpur kani. ¹⁰Chay yarpushaynumi ruraray Jerusalenpiqa, chay kurakunapa mantaqninkuna urdinta qumatinllapa. Chaymi Jesuspi kriyiqkunataqa prisuq kani. Chaynulla wanuchitinllapapis nuqapis chay yarpuylla kar ‘Wanuchiyllapa’ niq kani. ¹¹Kutir kutirmi qischaq kani, ‘Jesupsiqa manana kriyishaqna-chu’ ninankaman. Chaynullatami ruraq kani tukuy tantakananllapa wasikunapi. Paykuna kusata piñachimatinmi, uklaw pwiblukunapi katinmapis ikinta riq kani.

¹²“Chaynu chay kriyiqkunapa ikinllapapi puriq karmi, riyaray Damasco pwibluman, chay kurakunapa mantaqninkuna urdinta qumasha katin. ¹³Piru, gubyirnu Agripa, alas dusi yupayna nanpi karqami, rikaray unaq syilumanta kusa lliypa intiru,

rupaymanmatapis masta achkirachikamuqta. Chayqami tukuy nuqawan riqkunamanpis achkiramuran. ¹⁴Chaynu achkirachimatinllapami tukuyniyllapa pachaman ratarayllapa. Chaymanta uk hebreo rimaypi, kaynu nimaqta uyaparay: ‘Saulo Saulo ¿imapaqtaq ikiypi purinki qischamanaykipaq? Chaynu purirqami qamlla mana allintachu rurakayanki, imanuçhi turumaqa yapukuyar, ikiman matqakur, rijapi çhachikarqa paylla nanachikun chay yupay’.

¹⁵“Chaymantaqa niray: ‘¿Mayqantaq kanki, Taytituy?’

“Chaynu nitiymi Amitunchikqa nimiran: ‘Nuqami kani Jesús, chay mayqanpa ikinpiçhi qischanaykipaq puriyanki chay. ¹⁶Sharir shay. Chaqa nuqaqami qamman rikarisha kani nuqatana sirbimar, kay kanan rikashay-kikunapaq uk tistigu yupay parlakunaykipaq. Chaynullami kaymanta naypaqman rikachishuyani, chaykunapaqpis qam parlakunki nuqapaqqa. ¹⁷Chaynu parlakutki, Israel pwibluykimanta kaqkuna, chaynulla chay jwira mana Israel runakuna çhiqnishutinpis nuqami washashayki. Chaqa mana Israel runakunamannami kananqa kaçhashuni. ¹⁸Chaynu yaçhachikutki paykunaqa intrakar manana tutaparaqpi yupay dyablwannachu purinqallapa. Ashwan nuqapi kriyirna, achkiraqlapina kusa shumaqta kawsanqallapa. Chaynuqami uchankunamanta pirdunar wamraypaqna riqsishaq, chay wakinkuna nuqapi kriyishakunata yupayna’ nir.

¹⁹“Chaymi gubyirnu Agripa, syilumanta willamashanta, kasurmi kriyirayna. ²⁰Chayraykumi ashwan naypaqtaqa Dyus rimashankunata Damasco pwiblupi rimar yaçhachikuray. Chaymantami yaçhachikuray Jerusalenpi, chaynulla Judea pwiblu-

kunapi, mana Israel runakunata, Dyuspina kriyir, paymanna tikrarak kusa allinkunatana rurar kawsananllapapaq. ²¹Chayta rurashayraykumi Israel runakunaqa Dyusta aduranaanllapa wasipi aypamar wanuchimanaranllapa. ²²Piru Tayta Dyus yanapamatinmi, kanankaman mana manchakur imachu payllapaq yaĉhachikur purini, tukuy runakunata – taksha kaqkunata, chaynulla atun kaqkunamatapis. Manami Dyuspa rimaqninkuna, chaynulla Moisés rimashanmanta ukmantachu rimasha kani. Chaqa paykunata Dyus rimachitin, imami pasayanqa nir kaynu niqllapa: ²³‘Dyus Akrashan Cristunshi wanuyanqa. Piru wanushana karmapis-shi, qashan tukuymanta naypaqta kawsamuyanqa. Chaynullashi pay wanur kawsamushanwanqa, intrachimanchik paypi kriyisha kar wanurmapis washakayashun, kay pwiblunchikpi taqkuna, chaynulla uklaw pwiblukunapi kaqkunamapis’ nir”.

Pablumi gubyirnu Agripata willaran Jesuspi kriyinanpaq

²⁴Pablo, Jesús wanur qashan kawsamusha nir rimatinmi, Festuqa jwirtita rimar kaynu niran:

—¡Pablo kusa yarumi kanki! ¡Kusata istudyasha karmi yaruyashayki! nir.

²⁵Piru Pabluqa niran:

—Manami yaruyashachu kani. Kusa allin tayta Festo, ashwan kay rimashaykunami chiqap mana llullachu intrakaqkunapaqqa. ²⁶Mana kriyimatkillapapismi, kay tayta gubyirnu Agripa, pay yaĉhan Jesuspaqqa tukuyta. Chaymi nuqaqa paypa naypanpimapis mana manchakurchu rimani. Chaqa nuqaqa yarpuni payqami chiqapta intrakasha kaykunapaqqa nir. Chaqa kaykunapaqgami tukuy runakuna yaĉhan. ²⁷¿Kriyinkichu gubyirnu Agripa, Dyuspa unay

rimaqninkuna nishantaqa? Nuqaqami yaĉhani, qamqa kriyinki nir.

²⁸Chaynu nitinga, chay gubyirnu Agripaqa niran:

—¿Kananllachu Jesucristupi dasla kriyiq tikrakanayta munayanki? nir.

²⁹Chaymi Pabluqa niran:

—Tayta Dyus munatingami kanan, manaqa maydiyapis kanman. Piru mana qamlachu, ashwanmi tukuy kaypi uyamaqkunaqa kriyinmanllapa. Maydiyagaĉhi nuqa yupay kanmanllapa, mana prisukasha karllapa imamapis.

³⁰Chaymantaqa, chay gubyirnu sharir chaynulla gubirnadurpis, Berniciwan pulla, wakin chaypi taqkunawanpis, ³¹riranllapa wakaqla parlaq, Pablo nishankunapaq. Chaymi paykunapura ninakuyaqllapa: “Kay runaqa manami ima mana allintapis rurashachu wanuchinallapapaqqa. Chaynulla manami karsilpi kananlapaqmapis allinchu”.

³²Chaymi chay gubyirnu Agripaqa, Festuta niran:

—Mana pay, chay mantakuq César rikar yaĉhamanqa nimasha kashallapaqa, kay runataqa kaĉhashana kachuwanllapa nir.

Pablutami Roma pwibluman kaĉharanllapa

27 ¹Chaymanta, Italiaman kaĉhamananllapapaq parlaranllapa. Chaymi Pabluwan wakin prisukunataqa quranllapa suldadukunapa mantaqnin uk kapitan Julio shutiqa. Payqami Romapa mantaqnin Augustupa chay wakin suldadunkunata mantaq kaq. ²Nuqakunagami riq kanillapa yaku karrupa shananman, Italiaman rinayllapapaq. Chayman ĉarqa tarirayllapa uk yaku karruta Adramitio pwiblumanta. Chayqami riranlapaqa kasha kayaq Asiapa

pwiblunkunaman. Chaymi chayman iqar rirayllapa. Pullayllapaqami riyaq Macedoniapa pwiblun Tesalonicamanta Aristarco.

³Chaymanta allaqnin diyaqa çharayllapa mar yakupa manyan uk pwiblu Sidón shutiqman. Chaypiqami chay Juliuqa, Pabluwan kusa shumaqta yarpur Pablutaqa dijaran amigunkunata rir watukutin, paykunana samachir qarananllapapaq ima. ⁴Chaymanta Sidón pwiblumanta lluqshitiyllapanaqa, naypayllapalawmanta kusa jwirti wayra shamuq qallariran. Chaymi mana naypaqman rinayllapapaq dijamatinllapaqa, chay yakupa çhaypinpi Chipre shutiq pachapa allilaw qichqanta pasar rirayllapa. ⁵Chaynu mar yakullata riyar, pasarayllapa Ciliciapa, Panfiliapa pwiblunkunapa naypanta. Chaynu riyarmi çharayllapa Liciapa uk pwiblun Mira shutiqman.

⁶Chayman çhatiyllapanaqa, chay suldadukunapa kapitanninqa, uk yaku karru Alejandría pwiblumanta Italiaman riqta tarir chayman iqachimaranllapa chaypina rinayllapapaq Italiaman çhanayllapakaman. ⁷Chaymi ayka diyata wayrarayku allmanta rirayllapa. Chaynu rirmi uk pwiblu Gnido shutiqpa naypanlawlaman çhaq kanillapa. Piru wayra naypaqman mana rinayllapapaq dijamatinllapami, yakupa çhaypinpi Creta shutiq pachapa ichuqlaw qichqanta pasar rir, Salmona pwiblupa naypanlawta pasar rirayllapa. ⁸Chaynu chay pachapa naypanlawta riyar wayrarayku qischakayamapis çharayllapa uk pwiblu “Buenos Puertos” shutiqman. Chayqami Lasea shutiq pwiblupaqa yatalanpi kaq.

⁹Kusa unaytanami yakullapi karayllapa. Chaymi mar yakullata

rinayllapapaq kusa manchakuyapaqna kayaq. Chaqa tanya tyimpu shipchana-miri^v karan. Chaymi Pabluqa tukuyta kaynu nir willaran:

¹⁰—Taytituykuna kay riyashanchikllapaqami kusa manchakuyapaqta rikani. Kaypiqami imallaqa pasamashunllapa. Chaymi yaku karrumapis tukuy imantinçhik limpu chinqanqa. Piru manami yaku karrulachu chinqanqa, ashwanmi nuqanchikkunamapis chinqachuwanllapa nir.

¹¹Chaynu nitinmapis, chay suldadukunapa mantaqninga, masqa chay yaku karrupa amunta, chaynulla chay yaku karruta purichiqa kasuran. Nataq Pabluta-shuypaqa mana kasuranchu. ¹²Chay pwiblumi yaqqa mana allinchu kaq tanya tyimputa pasanayllapapaq. Chaqa kusatari wayra kallpaq. Chayrayku yaqqa tukuyta yarpurayllapa Cretapa pwiblun Fenice shutiqman çhayta. Chaqa chaylawtaqari wayraqa mana kallpaqchu. Chaymi chaylapi tanya tyimputaqa pasayta yarpurayllapa.

Kusa manchaypaq wayra, yaku karruta kallpachiran

¹³Rinayashayllapalawman wayra kusa shumaqta qallaritin, anklata tantar chay mar yakullata riq qallarirayllapa. Chaymi chay Creta pachapa qichqanllata riyaq kanillapa. ¹⁴Chaymanta wakaqina katiyllapaqa illaqmanta kusala jwirti wayra Euroclidón shutiq shamunq qallariran chay allilaw qichqayllapamanta. ¹⁵Chaymi chay yaku karrutaqa kusalata awikuq qallarir, chay riyashayllapamanqa wayra mana dijamaranllapachu rinayllapapaqqa. Chayraykumi dijatiyllapana apamaran-

v 27.9 Israel runakuna ayunu fyistanta silibranan tyimpu pasatinnaqami, tanya tyimpu qallariqna. Chaymi mar yakupi purinanllapapaqqa mana allinnachu kaq.

llapa pay riyashanman. ¹⁶Chaynu wayra apamatinllapa riyarqa pasayarayllapana yakupa chaypilanpi uk pachita Claudia shutiqpa ikinlawta. Chayta riyatiyllapanaqa chay pachita ashllila wayrata arkashanrayku, kusata qischakar ima chay ikilawpi watakasha kayaq yaku karritutaqa iqachirayllapa. ¹⁷Chaymanta-shuyupaqa waskakunawan allita watarayllapa chay atun yaku karruqa ama pakikananpaq. Chaynu kusa jwirti wayra katinmi, kallpachir apar chay achka aqu tantakasha Sirte shutiqman waqrachimachuwanllapa nir yarpur, chay yaku karrupa unaqninpi raçhpa kaq chayta ishkichimuranllapa. Chaynu ruratiyllapaqami wayraqa munashannuna apamaranllapa. ¹⁸Nataq allaqninqa, chay wayraqa kusala jwirtillaraq karan. Chaymi chay yaku karru ankishyananpaqqa, kargata apayashanllapatapis yakuman itakuqna qallariranllapa. ¹⁹Chaymanta kimsa diyamantanapaq, ashwan makinllapawan^m itakuq qallariranllapa chay yaku karrupi yaqqa mana ministikaypaq kaqkunataqa. ²⁰Chaynulla rupayta, qullarkunamatapis ayka diyata mana rikayta puytirayllapachu. Chaqa, chay wayraqa kusala puktay intiru karan. Chaymi nuqakunaqa kusalata qischakar mana imanupis washakayashunllapachu nir yarpuyarayllapa.

²¹Chaynu qischakar imami, unaytana mana mikushachu karayllapa. Chaymi Pabluga tukuypa chaypinpi shar niran: —Taytituykuna, allinmi kasha kanqa qamkuna kasumanaykillapapaq. Kasumar chay Creta pachamanta mana shamusha kashallapamaqa, mana tukuy kay pasamayashanchikkunaqa pasamayachuwanllapachu. ²²Chaynu katinmapis, kananqa ama kwashallaqa tikrakay-

llapachu. Kay yaku karru chinqatinmapis, nataq tukuy nuqanchik-kuna-shuyupaqa mana uklamapis wanushunllapachu. ²³Chaqa nuqa Dyuspa kar, payta sirbini chaymi naqa tuta nuqaman uk angelninta kaçhamusha. ²⁴Chaymi payqa nimiran: ‘Pablo, ama manchakuychu. Chaqa Roma pwiblupa punta mantakuqnin Cesarmanqami çhanaykipaq Dyusqa nisha. Chaynulla qamraykumi wakin pullayki chay yaku karrupi kaqkunapis washakanqa’ nir. ²⁵Chayraykumi nuqa nishunillapa: Animakuyllapa. Chaqa nuqaqami Dyusniypi kunfyakar kriyini. Chaymi nini chay nimashanqa chaynu kanqa nir. ²⁶Piru wayraqami apar yaku chaypinlapi uk pachita chayman waqrachir itakumashunllapa.

²⁷Chay tuta riyashayllapawanqa ishkey simanapaqna yakullata rirayllapa. Chaymi karayllapa chay yaku Adriático shutiqpi. Chay lugarpimi wakman kayman wayraqa yaku rurillapi purichimaranllapa. Chaymi çhaypi tutana yupay chay yaku karruta purichiqkunaqa tantyaran pachaman shipchayanchikllapana nir. ²⁸Chayna miditinllapanaqa yaku rurimanqa karan binti brasa. Chaymanta ashllila naypakaq riyar qashan miditinllapaqa kinsi brasalana kayaq. ²⁹Chay ruripi rumikuna katin waqrakachuwanllapa nir, chay yaku karrumanta waskakunawan watar ikilawman itakuran kwatru anklakunata. Chaykamanqa paykunaqa kusalata yarpuyaqllapa achkiyanmanna nir. ³⁰Nataq chay yaku karruta purichikunaqa alsakar washakayta yarpuranllapa. Chaymi naypaqlawmanpis anklata itakuq tukuqnula chay takshala yaku karrituta yakuman ishkichiya yarpuranllapa. ³¹Piru Pablugaqami, chay

---

w 27.19 Wakin iskribikashakunapimi nin: “Makiyillapawan itakuq qallarirayllapa” nir.

mantaqninta chaynulla suldadunkunata-pis niran:

—Kaykuna mana kay yaku karrupi kidatinga, nuqanchikkunaqa mana washakashunllapachu nir.

³²Chaymi chay suldadukunaqa, chay taksha yaku karruta ayka waskakunawan watasha karan chaytaqa pititin, yakuman rataran. ³³Nataq achkiyayatin-naqa, Pabluqa tukuy mikunanllapapaq kaynu niran:

—Ishkay simananami kay yaku ruripi yarakushanchikllapa imashi pasanqa nir. Chaypaq yarpur mana mikuranchikllapachu imanuchi mikunchikllapa chaynuqa. ³⁴Chaymi rugashaykillapa imalataqa mikuyllapa nir. Mikunaykikllapapaqmi allin kanqa kawsanaykikllapapaq. Chaqa manami mayqanninchikllapapis uk aqchanchiklamapis chinqanqachu nir.

³⁵Kaykunata nirmi Pabluqa tantata aypar tukuypa naypanpi Dyusta payji nir, pakir mikuq qallariran. ³⁶Chaymi, tukuy animakur mikuq qallariranllapa. ³⁷Chay yaku karrupiqami dusyintus sitintay-saysi (276) runakuna karayllapa tukuyniyllapaqa. ³⁸Chaymanta munashanllapata mikurnaqa, trigukunataqa mar yakuman itakuranllapa, yaku karruta ankishyachinanllapapaq.

Yaku karrumi marman chinqaran

³⁹Chaymanta limpu achkiyatinnanaqa, chay yaku karruta purichikunaqa karu maypi pachata rikaran. Piru mana yacharanllapachu maypi kanchikllapa nirmapis. Chaymi chaypi rikaranllapa uk kusa shumaq laduyjun aqulla pachata. Chaymi chaykaman yaku karrutaqa qimiya yarpuranllapa.

⁴⁰Chayraykumi chay anklakunataqa, pitir chaypina dijaranllapa. Chaynulla uk palalla qiru ikilawpi tikrachinanpaq sirbin chaytaqa, watanhanmanta

sarpicharanllapa chaywanna apananllapapaq. Chaymantaqa chay naypaqlaw purichinan raçhpakunata unaqman alsar timplaranllapa, wayra pukatin yaku karru rinanpaq. Chaymi chay yaku karruqa chay aqulla pachaman çhanayaqllapa chaylawman qimikaq qallariranna. ⁴¹Piru chay yaku karruqami, yaku ruripiq aqulla uk pacha karan chaypi waqrakaran. Chaymi naypaqlawunqa chay aquman yaykutin, manana kuyuranlamapischu. Nataq chay ikilawun chayta-shuypaqa yaku limpu pakiq qallariran.

⁴²Chaymi suldadukunaqa, chay prisukunata wanuchiyta yarpuranllapa kanan nuqanchikkunamanta naypaqta lluqshirqa alsakanqa nir. ⁴³Piru, chay suldadukunapa mantaqnin, Pabluta washanar mana wanuchinanllapataqa munaranchu. Ashwanmi kaçhakuran, mayqanninpis nadayta puytiqqa yakullata rir naypaqta chay pachamanqa çhananpaq. ⁴⁴Nataq wakin-shuypaqa tablakunapi, chay yaku karrupa pakinkunapi anan rir chay pachamanqa çhananllapapaq. Chaynumiri tukuyniyllapa allilan mana imapis pasamatinllapachu, çharayllapa pachamanqa.

Pablumi Malta shutiq pwiblupi

28 ¹Chaymanta tukuyniyllapa washakashana karqa, yacharayllapana chay maypiçhi karayllapa chay pachaqa Malta shutin nir. ²Chaymi chay pachapi taqkunaqa, tukuyniyllapata kusata kuytamaranllapa. Chayna kusalata tamy a ishkiyatin kusata qasatin, ninata ratachir qayamaranllapa qimikar quñkunayllapapaq. ³Pablupismi shapshu yamtata tantakusha kar, chay ninamanqa itayaran. Chaymi, kusata nina miratin chay shapshuta ninaman itayashanmanta uk largu kuru

lluqshimur Pabluta makinpi kanir warkurakuran. ⁴Chayna, chaypi taq runakunaqa chay largu kuruta, Pablupa makinpi warkuraqta rikarqa paykunapura ninakuranllapa: “Kay runaqami uk wanuchikuq kanqa. Chaymi mar yakumanta michka washakasha karmapis, kastigakar wanuyanqa” nir.

⁵Piru Pablupa chay largu kurutaqa ninaman çhaspitin mana imapis pasaranchu. ⁶Chaymi tukuy chaypi kaqkuna chayta rikar yarpuyaranllapa: Saksarchu wanunqa, manaqachu das wanunqa nir. Chaynu nirmi kusata chapayaranllapa. Unaytana chapayatinllapaqa mana imapis pasaq yupay katinga, ukmantana yarpur ninakuqllapa: “Pabluqami uk amitu” nir.

⁷Chay kayashayllapamanta yatayllapaqaqlapi karan çhakrakuna. Chayqami chay lugarmanta uk runa punta mantakuq Publio shutiqpa kaq. Paymi samachir kuytamaranllapa kimsa diyata. ⁸Chaymi chay Publiupa taytan kusala qishaq mantalapi kayaq. Allipla rupapi chaynulla kusata waqtallata apaq. Chaymi Pablupa riran watukuq. Chayman çhamaqa, Dyusman mañakur chay qishaqpa ananman makinkunata çhuratinla, alliyaran. ⁹Chayta rikarllapami, ukkunapis qishaqninkunata apamuqllapa. Chaymi chaykunatapis Pablupa allicharan tukuyta. ¹⁰Chayraykumi, ashwan kusa masta kuytamaranllapa. Chaymi rinayllapapaqqa tukuy ima ministishayllapata qumaranllapa.

Pablumi Roma pwibluman çharanna

¹¹Piru kimsa misismantaraqmi rirayllapa, Alejandriamanta uk yaku karru tamya tyimputa chaypi pasasha kayaq chaypi. Chay yaku karruqami dyusninkuna Castorwan Pólux niqlapa chaykunapa ritratunta naypaqlawumpi çhurakusha kayaq. Chayman iqarmi rirayllapa.

¹²Chaynu rirllapaqami, yakupa manyanlapi

uk lugar Siracusa shutiq chayman çhar, chaypina kidaq kanillapa kimsa diyata.

¹³Chaymantaqa rirayllapa yakullata, Regio shutiq pwibluman çhanayllapakaman. Nataq allaqninqami, wayra surlawmanta shamuyatin, uk diyapi tardilana çhaq kanillapa uk pwiblu Puteoli shutiqman. ¹⁴Chaypiqami tarirayllapa, Jesupsi ayka kriyiqkunata. Chaymi paykuna chaypi kidachimatinllapa kidarayllapa uk simanata. Chaymantaqa rirayllapana Roma pwibluman. ¹⁵Chaynu rir largullaraq çhanayllapapaq faltayatinga Romamanta wakin kriyiq masiyllapakunaqa yaçhayaqllapana nuqakuna riyaniyllapa nir. Chaymi shamur tarimaqllapa uk pwiblu Foro Apio shutiqpi. Chaynulla wakinkuna-shuypaqa tarimaranllapa chay uk lugar “Tres Tabernas” niqlapa chaypi. Chaymi paykunata rikarqa, Pablupa kusata aligriyar Dyusta payji niran. ¹⁶Chaymanta Roma pwibluman çhatiyllapanaqami Pablutaqa karsilmanqa mana itaranllapachu. Ashwanmi kaçhakuranllapa paylana uk wasipi tatin uk suldaduna rikar kuytananpaq.

¹⁷Pablupa Romaman çhashana kar kimsa diyamantaqa, kaçhakuran Israel runakunapa wakin mantaqninkunata qayamunanllapapaq. Chaymi tantakashana katinllapaqa, Pablupa niran:

—Ukniykuna manami ima mana allintapis rurashachu kani chay Israel runakunataqa. Chaynulla chay unay rukunchikkunapa kustumrinkunamatapis mana ukmantaqa rurashachu kani. Piru chaynu katiymapis, Jerusalemipi, Romamanta karguyjunkunaman qukumaranllapa. ¹⁸Paykunaqami limpu tapumarllapanaqa dijamaranllapa. Chaqa manari ima uchaytaqa tariranllapachu wanuchimananllapapaqqa. ¹⁹Piru Israel runakunaqa mana dijamayta munatinllapa, nuqalla mañaray kaypi Romapa punta mantaqnin

tapumar allita yačhananpaq. Nataq chay uchachamaqkunamataqa, nuqa-shuypaqa mana ima mana allinta rurayta yarpusha imachu kani. Chaqa paykunaqa pwibluylla-mantari. ²⁰Chayraykumi qamkunaman qayachimusha kani shumaqta parlanallapa-paq tantakar. Chaqa tukuy nuqanchikkuna Israel runakunaqami kriyinchikllapa Dyusmanta washamaqninchikqa shamun nir. Chaynu kriyiq kar yačhachikur puritiymi, nuqataqa kadinakunawan watar imamapis prisumashallapa.

²¹Chaynu nitinmi paykunaqa niranllapa:

—Nuqakunamanqami, Judea pwiblu-mantaqa mana ima kartalamatapis čhachimushallapachu qampaqqa. Manami chay pwiblunchikmanta runa masinchikkuna wakmanta čhamuq-kunamapis willamashallapachu qampaqqa imanun mana allinta tukushayki nirmapis. ²²Piru nuqakunami qamta uyakushunayani-llapa imataq yarpunki chay kriyishay-ki-paq nir. Chaqa kay mushuq kriyishanllapapaqmi, tukuy pwiblupi ukmanta rimanllapa.

²³Chaymi uk diyapi parlashunllapa nitin, chay diya paykunaqa achka runakunawan čharanllapa chay maypičhi Pablo samasha karan chay wasimanqa. Chaymi Pabluqa allaqmanta-pacha tardikaman parlaran tukuy runakunata, Dyus imanumi mantakun nir. Chaynulla Dyuspa rimaqnin Moisés, wakin rimaqnikuna iskrishankunata liyir Jesuspaq intrachiyta kamaran. ²⁴Chaymi Pablo chaynu rimatinqa, wakin runakunaqa kriyiranllapa. Nataq wakinkuna-shuypaqa mana kriyiran-llapachu. ²⁵Chayna paynin paynin mana intrachinakuyta puytirqa, riq qallariran-llapa chay runakunaqa. Chaymi Pabluqa niran:

—Santu Ispiritu Dyuspa rimaqnin Isaiaswan kar unay rukunchikkunata willashanqami chiqap kasha kaynu nirqa:

²⁶‘Rir willay kay runakunata:

Qamkunaqami michka kusata uyakurmapis, mana intrakanki-llapachu.

Chaynulla michka chapakurmapis, mana rikakunkillapachu.

²⁷Chaqa kay pwiblumanta runakunapa yarpuyinqami mana intrakaqpaq tikrakasha.

Chaymi rinrinllapamapis limpu kirpakasha amana uyakunan-llapapaq.

Chaynulla nawinllapamapis limpu kirpakasha amana rikakunan-llapapaqnachu.

Chaynuqami tukushallapa ama nuqapi kriyinanllapapaq.

Mana nuqapaq intrakar kriyitin-llapaqami, mana allichashaq-mapischu nir’.

²⁸Imanuči unay rukunchikkuna yupay, Dyus nishanta mana intrakasha karqa, qamkuna Israel kaqkunaqa manana intrakankillapachu. Chaynu katin kananqa Dyus washashunanllapapaq willashushayllapaqa chay jwira mana Israel runakunapaqna kanqa. Chaqa paykunaqami uyakur intrakanqallapa kay nishaytaqa.

[²⁹Chaymi kaykunata Pablo nitinqa, Israel runakunaqa riranllapana paykunapura willanakur.]

³⁰Chaymanta Pabluqa, ishkey añuta kidaran chay pwiblullapi chay wasita alkilashanllapi. Chaynulla chaypimi tukuyta samachiq payta watukuq čhaqkunataqa. ³¹Manami mayqantapis manchar, mana mayqanpis willatin imachu, Pabluqa Dyuspa mantakuynin-paq, chaynulla Amitunchik Jesucristu-paqpis yačhachikuq.